

Parti politikası ve yığınların yaratıcılığı

Viktor Grişin

*SBKP MK Politik Büro üyesi, Moskova Parti Kent Komitesi
Birinci Sekreteri*

Yeni toplumu kurmada partinin politik önderliği, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin çalışmalarının ana ögesini oluşturmaktadır. SBKP'nin 26. Kongresinde de belirtildiği gibi bu önderliğin temel ilkesi, partinin kendi politikasını çizerken ve yaşama geçirirken emekçi halk yığınlarının çıkarlarının tümüyle dile getirilmesini, korunmasını ve karşılanmasını kendine amaç edinmesidir. Parti halka dayanır, halkla bağlarını sürekli olarak güçlendirir ve derinleştirir, politikasını tüm sınıfların, değişik toplumsal grupların gereksinim ve istemlerini içerecek bir biçimde çizer ve komünizm kuruculuğu yolundaki karmaşık hedeflerin gerçekleştirilmesi için toplumu sefeber eder.

V. İ. Lenin, sosyalist politikanın uygulanmasında parti ile emekçi halk yığınları arasındaki diyalektik ilişkiyi tanımlarken şöyle diyor: «Biz ancak halkın neyin bilincinde olduğunu doğru dile getirirsek yönetebiliriz. Eğer bunu yapmazsak, Komünist Partisi proletaryaya öncülük etmeyecek, proletaryaya da yığınları ardından götüremeyecektir...»⁽¹⁾

Partimizin politikası şu Leninci ilkelere sınıksız oturmuştur: Bilmsel temel, sınıf ilkesi, demokratik öz, insancılık ve tinsel saflık. Devrimci savaşta utku, erkin ele geçirilmesi, sosyalizm ve komünizmin başarıyla kurulması ancak, kendini sadece parlamenter çalışmalarla sınırlamayan, yığınların içinde, ideolojik ve örgütsel bütünlüğüyle onların önünde, işçi sınıfının ve emekçi halkın savaştan ve disiplinli öncüsü yeni tür bir par-

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 112.

tiyle gerçekleştirilebilir. İşte böyle bir partiyi Lenin ve arkadaşları kurdu ve bu parti emekçi yığınları birleştirdi ve sosyalist devrimin ve sosyalist devletin yaratılmasında onlara öncülük etti.

Parti kurulurken, politikasını çizerken ve yaşama geçirirken dayanan ilkeler geçen 65 yıllık tarihsel bir gelişme içinde sınandı ve bunların yaşamsal gücünü doğruladı ve doğrulamaya devam ediyor. Bunun kanıtı, Sovyetler Birliği'nin sosyal-ekonomik ve kültürel gelişmede, ulusal sorunun çözümünde ve diğer, yüzyıllardır çözülemeyen ve kapitalist ülkelerde bugün hâlâ çözümü aranan temel sorunların çözümünde herkesçe kabul edilen başarılarıdır.

Lenin'in partisi tüm emekçi halkın ve hepsinden önce işçi sınıfının çıkarlarını dile getirerek yönetici parti olma sorumlu öz görevini üzerine aldı ve o günden buyana bu görevi eksiksiz ve başarıyla yerine getirdi. Sovyet politik sistemi içinde SBKP'nin merkezi konumu tür halk tarafından tartışılması sırasında oybirliğiyle onaylanan Sovyetler Birliği Anayasasıyla belirlenmiştir. Anayasa partinin ana amacını şöyle belirtmektedir: «SBKP halk için varolacak ve halka hizmet edecektir.» Ülkenin temel yasasının 6. maddesinde şöyle bir bölüm var: Bir bütün olarak parti ve ona bağlı tüm örgütler Sovyetler Birliği Anayasası çerçevesinde çalışmalarını yürütürler.

Parti yönetimi, tüm toplumun ideolojik ve politik birliğinin bölünmezliği, her bölümünün amaca yönelik, uyumlu gelişmesi ve işleyişi için çalışır, Parti devletin, ekonomik bir kurumun veya toplumsal örgütlerin yerini almadan, Sovyet toplumunu ideolojik ve örgütsel yöntemlerle yönlendirmektedir.

Toplumun istikrarlı bir şekilde gelişmesi, yönetici komünist partisinin politik çizgisinin doğru ve anlaşılabilir bir biçimde olmasını, ekonomik temel ve sosyal-politik yapının gelişme düzeyini dikkate almasını ve yığınlar içinde çalışma araç, biçim ve yöntemlerinin gerçek durumla, olanaklarla ve ana program hedefine, yani komünizm kuruculuğuna uygun olmasını gerektirir. SBKP için bu, ülkemizdeki olgun sosyalist toplumun güç ve olanaklarının hesaplanması demektir.

Olgun sosyalist toplumun ekonomisi bunalımsız ve istikrarla gelişen bir ekonomidir. Aynı zamanda, bu toplumda üretim ilişkileriyle yüksek düzeydeki üretim güçleri arasındaki iyi uyum daha dengeli, orantılı ve uyumlu bir sosyal-ekonomik ve tinsel gelişme için geniş çevrenler açmaktadır. Bu aşamada, sosyalizmin özün olan kolektiflik ilkeleri temelindeki toplumsal ilişkiler bütününden yeniden biçimlendirilmesinin son rötüşleri konuyor. Bu, sosyalizmin yasalarının etkin bir biçimde işleminin ve üstünlüklerinin bir göstergesidir. Yani, organik bütünsellik, dinamizm, politik kararlılık ve toplumsal sistemin iç bütünlüğü, tüm sınıf ve toplumsal gruplar, ulus ve milliyetler arasındaki ayrımın giderek azalmasıdır. Ta-

rihsel olarak yeni bir toplumsal ve uluslararası varlık, Sovyet halkı oluyor. Giderek gelişen bir sosyalist kültür ve yeni bir yaşam biçimi, sosyalist yaşam biçimi kuruluyor.

Reel sosyalizmin birikmiş deneyimleri sosyalizm kuruculuğunun genel yasallıklarını açıkça ortaya koyuyor ve bu nedenle değişik koşulların doğurduğu özgül ulusal özellikler ne olursa olsun, yeni bir toplum kurmayı hedefleyen hiçbir parti bu deneyimi dikkate almamazlık edemez. Reel sosyalizmin somut, tarihsel katkısı, ne onun eskiden beri varolan düşmanları, ne de onun yaşam içindeki başarılarına gölge düşürmek isteyenlerce, sadece spekülasyon yaparak herhangi bir «yeni yol» çizme heveslilerince değiştirilemez.

Sovyet toplumunun maddesel ve tinsel gelişiminin yüksek düzeyi, toplum için elverişli koşullar yaratırken, politik yönetime de giderek artan ölçüde istemler getiriyor. Gelişmiş sosyalizm dönemi tümüyle ve kapsamlı olarak temel yasallıklarından birini de birlikte getiriyor: Komünist Partisi'nin öncü rolünün istikrarlı bir biçimde büyümesi. Bu sürecin nesnel zorunluğu, ülkemizde kuruculuğun boyutlarının büyümesi ve karmaşık oluşundan kaynaklanmaktadır. SBKP'nin öncü rolünün artmasının arkasındaki nedenler şunlardır: Dinamik bir toplumsal gelişme, milyonlarca emekçinin bilinçli olarak ve yaratıcı bir çabayla toplumun ve devletin yönetimi işlerine katılımı, tüm sosyalist demokrasi sisteminin daha öte yetkinleştirilmesi, partinin program amaçları ve politik çizgisini, ideolojik ve eğitim çalışmalarını saptamada ve gerçekleştirmede Marksist-Leninist bilimin öneminin artması, partinin uluslararası konularda aktif etkinliği ve son olarak, kendi saflarını sürekli güçlendirmesidir.

Partinin politikası, tüm Sovyet toplumunun, tüm komünistlerin ve partizizlerin çıkarlarının bir ifadesidir. L. Brejnev şöyle diyor: «Komünist partisinden başka tüm sınıf ve toplumsal gruplarımızı, ulus ve etnik gruplarımızı, tüm kuşaklardan insanları gözönüne alarak onların çıkarlarını kendi politikasına yansıtan bir politik örgütümüz yoktur ve olamaz.»⁽²⁾ Parti, tüm çalışmalarıyla bunu kanıtıyor ve Sovyet insanları bundan ötürü onun politikasını candan destekliyor, onu kendi partisi, halkın partisi sayıyor, onu SSCB'nde komünizm kuruluşunda yeni yeni başarıların güvencesi sayıyorlar.

1.

1919 yılı baharında bir Cumartesi, Moskova-Sörtirovoçnaya lokomotif deposunda çalışan demiryolu işçileri işgünü bitiminde çalışmaya devam ederek karşı-devrimciler tarafından her yönden saldırıya uğrayan genç

⁽²⁾ L. I. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 2. Moskova, 1970, s. 136 (Ruça).

Sovyet devletine yardımcı olmaya karar verdiler. Görünüşte küçük bir etmen olan bu olayın arkasında Lenin *büyük başlangıcı* gördü, çalışmaya ve onun «emekçi halkın özgür ve bilinçli disiplini üzerine kurulu ve zaman geçtikçe daha iyi bir biçimde kurulacak olan» ⁽³⁾ yeni örgütleniş biçimine karşı komünistçe yaklaşım üzerine yazdığı tarihsel yazıya bu başlığı koydu. Bu büyük girişim emek üretkenliğinin artmasını ve ekonomide, yaşamda sosyalist koşulların yaratılmasını getirdi. ⁽⁴⁾

Partimiz, halkın yaratıcı güçlerini geliştirmeyi politikasının ana çizgilerinden biri saymakta ve bunu yaparken emekçi yığınların kendi öz enerjilerine dayanmaktadır. Lenin'in «canlı, yaratıcı sosyalizm yığınların kendi ürünüdür» ⁽⁵⁾, şeklindeki ünlü sözlerinin bugün yeni ve hatta daha kapsamlı bir anlamı vardır.

Halkın yaratıcı çabası, yasama alanı da dahil sosyalist politikanın her alanında kendini gösteriyor. Ancak bu kimi hasımlarımızın göstermek istedikleri gibi, biçimsel bir deklarasyon değildir. Demokrasi, devletin tüm politik ve toplumsal sistemiyle güvence altına alınmıştır. Sovyet yönetiminin ilk yıllarından beri, temel yasa tasarıları, Sovyetler Birliği Anayasası da dahil olmak üzere tüm halkın tartışmasına sunulmuştur. Aynı ilke partinin program belgeleri için de geçerlidir. SBKP'nin 26. Kongresinden önce, Sovyetler Birliği'nin 1981 ve 1985 yılları arası ve 1990 yılına kadar ekonomik ve toplumsal gelişmesinin ana çizgileri tartışıldı. Bu tartışma parti ve sendika toplantılarında, basın sayfalarında da sürdü. Kongrede onaylanan belgenin çoğu bölümleri ilk taslaktan büyük ölçüde farklıydı. Tüm bunlar yığınların, parti politikasının emekçi halkın yaşamsal çıkarlarını, özelemlerini yansıtan bir politika şeklinde biçimlendirilmesi sürecinde oynadığı büyük rolü gösteriyor. Bu politika aracılığıyla toplumda, sosyalist kuruculuğun açık bir biçimde, partinin öncülüğünde, tarihin yapıcısı yığınlarca gerçekleştirildiği bir atmosfer ve ilişkiler yaratılıyor.

Lenin, ciddi bir politikanın, olayları milyonlarca kişinin ⁽⁶⁾ «kişisel açıdan değil, bütünsel açıdan incelemeye başladığı» ⁽⁷⁾ zaman başlayacağını söylüyordu. Ancak, bütünsel yaklaşım her bireyin politik bilinç düzeyine bağlı olarak milyonlarca ayrı konunun birleşimi ile oluşmaktadır. Kapitalizm bu düzeyi yükseltmekle ilgilenmez. Çünkü emekçi halkı politik cehalet içinde tutmaktan ve yığınları politikanın kör aracı gibi kullanmaktan kazanç sağlayacaktır. Emekçi halkın çıkarlarını herşeyin üstünde tutan komünistler, yığınların kendi öz politikalarının yapıcıları olmaları için onların politik duyarlılıklarının artması için çaba gösterirler. Parti-

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 39, s. 14.

⁽⁴⁾ Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 39, s. 18.

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 35, s. 57.

⁽⁶⁾ Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 16–17.

⁽⁷⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 38, s. 220.

miz, toplumda öncülük görevini yürütürken şu Leninci ilkeye, halkın politik bilinci yükseldiğinde devletin de güçlü olacağı ilkesine bağlıdır. (8)

Partiye ve sosyalist düzene olan toplumsal güven, özümlemiş tarihsel bir deneyime dayanmaktadır. Yığınların duyarlılığı parti politikasının hedef, amaç ve yöntemlerini benimsemeleri arttıkça bu güven daha güçlü ve etkili olacaktır. Partimiz, kongreden kongreye, komünistleri ve diğer emekçi halkı sosyalist gelişmenin yasaları ve devrimci teori, Sovyet devlet politikasının güncel sorunları hakkında bilgilendirme yolunda kararlı ve ilkeli bir yol izledi.

Sovyet insanların komünist inançlarını geliştirme yönündeki çalışmaların çekirdeğini, onlarda bilimsel Marksist-Leninist dünya görüşü biçimlendirme, onların komünist ülkelere bağlılıklarını sağlama oluşturmaktadır. Burada başarılarımızın doğrudan parti örgütlerinin ideolojik çalışma düzeyine ve yığınların politik anlayışlarını geliştirme çabalarına bağlı olduğu görüşünden hareket ediyoruz.

SBKP'nin 26. Kongresinde komünizmin aktif ve bilinçli kurucusu olan yeni insanın yetiştirilmesi konusu, sosyalist yaşam biçiminin maddesel ve tinsel temellerinin güçlendirilmesi sorunuyla doğrudan bağlandı. Kongre, ideolojik çalışmanın içeriğinin daha anlamlı ve biçiminin Sovyet halkının çağdaş gereksinimlerini ve istemlerini karşılayacak şekilde olmasını önemli bir görev olarak belirledi. Brejnev'in dediği gibi, «Biz parti politikasının yığınların çalışmalarıyla içiçe geçmesini istiyoruz. Biz parti eğitimini, halka öğretmek ve Lenin'in deyimıyla ,komünizmin gereksinim duyduğu şekilde davranmak' için istiyoruz.» (9)

Partinin Moskova örgütü, ki bu örgütün üye sayısı 1 milyondan fazladır, bu amacı gerçekleştirmek için uğraşmaktadır. Kentte çalışanların hemen hemen tümü (% 92,3'ü veya kadın erkek 4,7 milyon kişi) politik ve ekonomik eğitime katılmaktadır. Bu gerçekten yığınsal bir harektir. Böylesi çalışmalar nerede iyi örgütlendiyse – ki pekçok parti örgütünde bu böyledir – orada bunun belirgin bir etkisi de gözleniyor. Örneğin, komünistlerin ve partisiz halkın çalışmalarında ve sosyal-politik aktivitelerinde bir yükselme gözleniyor.

İşçi sınıfının geniş müfrezeleri ve bilim, teknik ve sanat alanında çalışan aydınlar ülkemizin en büyük politik, ekonomik, bilim ve kültür merkezi olan Moskova'da çalışır ve yaşarlar. 800.000'den fazla genç, kadın, erkek Moskova'da, yüksek okullarda ve teknik kolejlerde okuyor. Partinin il örgütü farklı yapılarıdaki Moskovalıların özelliklerini, çıkarlarını ve özelliklerini dikkate almaya ve onların görüş ve düşüncelerini inceleme ve onların çalışma ve girişimlerini 26. Kongrede de belirtildiği gibi komü-

(8) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 35, s. 21.

(9) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 8, Moskova, 1981, s. 724.

nist toplumun kurulmasında bugünkü aşamanın değişik hedeflerinin gerçekleşmesi doğrultusunda yönlendiriyor ve burada ana rolü taban parti örgütleri oynuyor. Böylesi örgütlerin sayısı Moskova'da yaklaşık 10.000'dir. Bunlar yığınlar arasında geniş ölçüde politik ve örgütsel çalışmalar yürüterek emek kolektiflerinin toplumsal, tinsel yaşamlarının her alanında partinin etkisini derinleştiriyor.

SBKP'nin politikasının çekici gücü onun sıralarını güçlendirmesi ve genişletmesinde kendini göstermekte, halkın en iyi temsilcileriyle daha da büyümektedir. Burada üzerinde durulacak ilk nokta parti örgütlerindeki işçi oranının artmasıdır. Gelişmiş sosyalist toplumda SBKP tüm halkın partisi oldu, ama o aynı zamanda sınıfsal özelliğini, işçi sınıfı partisi olma niteliğini de sürdürmektedir. Komünistlerin sıralarının işçilerle dolması kararlı ve süregelen bir eğilimdir. Bu Partinin Moskova kent örgütünün de bir özelliğidir.

Yeni parti üyelerinin çoğunu maddesel üretim alanında çalışanlar oluşturmaktadır. Yaratıcı çalışmalarımızın ana dallarında komünistlerin etkinliğinin giderek artmasının nedeni budur.

Moskova komünistleri partinin görüşlerini yığınlara ulaştırmakta, bilgi ve örgütsel hünelerini, yeteneklerini ülkenin güçlendirilmesi yoluna adanmaktadır. İşte, günlük yaşamda, toplumsal yaşamda Moskovalılara örnek olmaktadır. Parti örgütleri, parti içi çalışma araçlarını kullanarak komünistlerin öncü rolünü arttırıyor ve onları yüksek bir ideolojik sorumluluk ruhuyla, görevlerine iyi niyetli bir yaklaşım için ve parti politikasını iyi anlamaları için SBKP tüzüğü'nün şaşmaksızın gözetimi yolunda eğitiyor.

Emekçi halk, partinin halkın çıkarlarıyla yaşadığını, halkın maddesel ve tinsel tüm gereksinimlerinin karşılanmasına çalıştığını anlıyor. Bunun için Parti Sovyet halkının büyük saygınlığını ve sarsılmaz güvenini kazandı.

2.

Partimiz her zaman, bilinçli olarak politikasının sınıfsal özünü vurguladı. Kuşkusuz her politika sınıf politikasıdır, ancak komünistlerin politikası sömürücü sınıfların dar, bireyci çıkarlarından farklı olarak, işçilerin çıkarlarını yansıtır. İşçi sınıfı, ileriye yönelik komünist ülkelerin gerçekleştirilmesi savaşımını tüm emeğin gerçek kurtuluşu için savaşımlla birlikte yürütür. Bu nedenle işçi sınıfı partisinin politikasının amaçları ilerici ülkülerle, insanlığın ilerlemesini isteyen insancıl ülkülerle çakışır. Sonuç olarak, toplumsal ilerlemenin gereksinimlerine sınıfsal bakış ve onun nesnel yasallıklarının incelenmesine dayanan bilimsel yaklaşımla çakışır ve

itün oluşturlar. Bunlar toplumun Marksist-Leninist ilkelerine da-
ıktadır. Ancak bunun sayesinde politika bir karmaşa ve aldatmaca
tan çıkmış, bilim haline gelmiştir.» (10)

yet erkinin ilk günlerinden beri Lenin bıkıp usanmadan Marksist
in «bilimsel ilkelerle çalışması gereğini» (11) vurguladı. Toplumsal
ardaki gelişmelere ve Marksizm-Leninizmin metodolojisine dayan-
çolitik hatalara karşı bir garanti olup emekçi halkın çıkarlarının
ınmasında ve başarılı bir parti yönetimi için uygun koşulların yara-
ında temel etkindir.

P'nin yıllardır süregelen, toplumu yönlendirme deneyimi yönetici
rti için ülkenin tarihsel gelişiminin her aşamasının yapı ve özellik-
i teorik çözümlemesi ve toplumsal yaşamdaki ana eğilimlerin bilin-
in ne denli önemli olduğunu gösteriyor. SBKP'nin 26. Kongresinde
lirtildiği gibi, sadece böylesi bir yaklaşım toplumsal olayların iş-
e doğru bir politik yol çizilmesini ve yanlışlardan, subjektif karar-
ı sakınılmasına yardım eder. Kongrede L. İ. Brejnev şunu belirtti:
sist-Leninist parti eğer tüm olaylara doğru perspektifler getirmeye,
ılguları genellemeye ve *Marksist-Leninist teorisinin yaratıcı bir bi-*
gelişmesine gereken dikkati göstermezse görevini tam anlamıyla
ıraz.» (12)

imiz, toplumsal gelişmedeki olgu ve eğilimleri halkın çıkarları açı-
ı çözümlenerek ve genelleştirilerek gücünü kolektif düşünceye da-
ıktan alıyor. Dünya komünist hareketinin deneyim hazinesine, ülke-
gelişmiş sosyalizm kuruculuğuyla ilgili çoğu temel sorunlarına bi-
çözümler getirmesiyle Marksist-Leninist teorisinin gelişmesine ve
devrimci sürecinin canalıcı yönlerine uluslararası katkılarda bu-
ır.

P, toplumsal ilerlemenin genel yasallıklarının ışığında, dünya sos-
sisteminin ve dost sosyalist ülkelerin ekonomik entegrasyonunun
ie stratejilerinin çizilmesinde rol aldı. Partimiz, komünist ve işçi
hareketinin ve emperyalizme karşı, barış, demokrasi, sosyalizm için
ın tüm kurtuluş yanlısı güçlerin birliğinin güçlendirilmesinin en
i uluslararası görev olduğu inancındadır. Bu, SBKP'nin ve Sovyet
inin dış politikasının ana amacıdır ve bu iç politikamızdaki uygu-
la da geliştiriliyor.

i politikasının bilimsel ilkeleri, toplumun gelişmesinin genel açı-
nı çizmeyi olanaklı kılıyor. SBKP'nin 26. Kongresi komünizm kuru-
i hedefine karmaşık bir yaklaşım gerekliliğini belirtti ama komü-

İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 23, s. 443.

İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 65.

İ. Brejnev, Lenin'in yolunda, ç. 8, s. 725.

nizm için savaşımında ana alanın ekonomi olmakta devam edeceğini de ekledi. Partinin tüm çalışmalarının özünü ekonominin yönlendirilmesi oluşturuyor, ekonomiye, programal gereksinimlere dayanan politik bir yaklaşımla yanaşiyor: Yani herşey insan uğruna, herşey insanların çıkarları için.

Somut insan ve onun gereksinimleri, istemleri için somut ilgi bizim tüm ekonomi politikamızın başlangıç ve sonuç noktalarıdır. Bugünkü aşamada bunun içeriği, Sovyet halkının genlik düzeyinin istikrarlı, ve ileriye yönelik bir ekonomik gelişmeyle garantiye alınması, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması ve ekonominin entansif gelişmeye yönlendirilmesi, ülkenin üretim olanaklarının daha rasyonel kullanımı, kaynaklarda olabildiğince tasarruf, işçilik niteliğinin geliştirilmesi, ki tüm bunlar 11. Beş yıllık plân döneminin temel hedeflerini oluşturuyor.

Beş yıllık plânın bu temel hedefinin başarıyla uygulanması, Sovyet ekonomisinin uzun bir dönem boyunca ilerlemesini belirleyen bellibaşlı bir dizi yönelimin parti belgelerinde derinliğine, bilimsel olarak ayrıntılandırılmasıyla geliştirildi. Bu, komünizmin maddesel ve teknik temellerini yaratmada biçim ve yöntemlerin somutlaştırılmasını, ülkenin sosyal-ekonomik gelişmesinin ve halk ekonomisinin yönlendirilmesinin, toplumsal üretim verimliliğini artırma yollarının saptanmasını ve iyi bir şekilde plânlanmasını kapsamaktadır. Tarım alanında da işleyişin geliştirilmesi ve yiyecek sağlama programının gerçekleştirilmesine büyük önem verilmektedir.

Sovyetler Birliği ekonomisi iyi örülmüş bir ekonomik komplekstir. Tüm halkın çalışmalarını yönlendiren tek bir irade olmaksızın, merkezi bir yönetim olmaksızın ekonominin düzgün, plânlı, dengeli bir biçimde işleyişi olanaksızdır. Parti bu görevi gerçekleştirirken güçlerin ana yönelimler doğrultusunda yoğunlaştırılmasını, bölgeler arası ekonomik ilişkilerin güçlendirilmesi ve devlet plânlama disiplininin sıkılaştırılmasını devlet ve ekonomik kurumlar aracılığıyla garantiye alır. Böylece ekonomik kuruculuğun her alanında parti çizgisinin şaşmaz izleyiciliği korunmuş olur.

Lenin, sosyalizm kuruculuğunun merkezileştirilmiş bir ekonomik sistem kuruculuğu olduğunu vurguluyordu. ⁽¹³⁾ Bunu söylerken ekonomik yönetimde bürokratik merkeziyetçilik ve her ekonomik birimi birbirinden ayıran, devlet plânının doğrultusundan çıkarılan anarko-sendikalist görüşlere kesinlikle karşı çıkılması gerektiğini belirtiyordu. Lenin, sosyalist ekonominin dinamik bir gelişimi için «demokratik merkeziyetçiliği uygulama» çabasının anahtar olduğuna inanıyordu. Çünkü, «merkeziyetçilik, gerçek demokratik anlamda ele alındığında, tarihte ilk kez yaratılan, sadece

(13) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 37, s. 422.

özgöl, bölgesel özellikleri değil, aynı zamanda bölgesel girişim ve yaratıcılığın da engelsiz, alabildiğine gelişim olanaklarını öngörür. (14)

Partinin, devletin ve bütün olarak toplumun örgütsel yapısının özünü belirleyen bu temel teorik sonuçlar sosyalizm kuruculuğumuzun deneyimlerinden çıkmaktadır. Bunlar yönetimin demokratik biçimlerinde, buralara geniş yığınların katılımında, sosyalist yaratıcı yarışmanın geniş bir şekilde uygulanmasında ve aynı zamanda ekonomik gelişmenin plânlama yöntemlerinin güçlendirilmesinde, bölge ve devlet çıkarlarının uyumlaştırılmasında, parti ve devletin merkezi yönetiminin güçlendirilmesinde simgelenmiştir. Demokrasi ve merkeziyetçiliğin birliği sadece aritmetik bir toplam olmayıp diyalektik bir özelliği vardır ve merkezle bölgeler arası, partinin yönetim organlarıyla tüm parti üyeleri arasındaki bağlardır ve bunlar iki yönlüdür.

Düşmanlarımız bu birliğin anlamını zedelemeye çalışıyor. İki ilkeyi birbirinden ayırıyor ve sosyalist toplumun sadece merkeziyetçi ve hatta bürokratik eğilimlerle yönetildiğini öne sürüyorlar. Dahası, merkeziyetçiliği kendi, burjuva görüşlerine yakın demokrasi anlayışlarının karşısına koyup, o olmaksızın, bir çeşit «saf» ve «insancıl» sosyalizm kuruculuğunun olanaksız olduğunu iddia ediyorlar. Böylesi düşünceler sosyalizm için savaşılan güçlerin birliği için tehlike oluşturuyor ve bu güçleri yanlış yollara itiyor.

Partimiz bu iki ilkeyi birbirinden ayırmadığı gibi onları karşı karşıya da koymaz ve sosyalist demokrasiyi yaşamın her alanında geliştirerek, merkezi yönetimi güçlendirerek, politik ve ekonomik aygıtta düzgün ve uyumlu bir işleyiş sağlamaya çalışarak bu iki ilkeyi birleştirmeye çalışır.

Gelişmiş sosyalist toplumda, ekonominin dev boyutlarıyla, devlet plânlama yönetiminin rolü eskisine oranla daha bir artıyor. Merkeziyetçilik ilkesi, ekonominin değişik dallarındaki güçlerin yoğunlaşmasına, çoğu bölge ve cumhuriyetin geniş kapsamlı ve uzun dönemli ve devletin çıkarlarını karşılayan programları gerçekleştirmelerine yardım ediyor ve üretici güçlerin ülkenin bir ucundan öteki ucuna kadar gerçekçi bir şekilde dağılımını sağlıyor, devlet çapında hedeflerin gerçekleşmesini engelleyen dar ve bölgeci eğilimleri yenmeye yardım ediyor. Öte yandan parti bölge ve cumhuriyetlerin aralarındaki farklılıkların kalkması için uyumlu gelişmelerine büyük önem veriyor. Bu ise bölgesel girişimciliğe olanak tanıyor ve bölgesel uzmanların yetiştirilmesine, deneyimlerinden alabildiğince yararlanılmasına dikkat ediliyor.

Merkezi yönetim, eğer toplumun ve onun tüm kesimlerinin yaşamsal çıkarlarını gözönüne alırsa etkin olur. Bölgesel girişimcilik de tüm devletin önünde duran hedefleri dikkate aldığında yararlı olur. Bunlar arasındaki

(14) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 152.

karşılıklı bağlantıyı umursamamak, sadece ekonomide değil, aynı zamanda politik ve ideolojik alanlarda da zararlı sonuçlar doğurabilir.

Partimiz, sosyalist demokrasinin, merkeziyetçilik ve yerel girişimin ortak göstergesi ve politikasının başarıyla yaşama geçirilmesinin işareti olduğuna inanıyor. Bu nedenle sosyalist demokrasinin sürekli olarak geliştirilmesi ve yetkinleştirilmesine özen gösteriyor. İdeolojik düşmanlarımızca sosyalizme saldırı ve kara çalmada bunun hedef seçilme nedenini sosyalist demokrasi sisteminin yaşamsal gücü açıklıyor: «Genel demokrasi» gibi soyut bir kavramı göklere çıkararak sorunun sınıfsal içeriğini gizlemeye çalışıyorlar. Sosyalist demokrasinin «günahları» olarak öne sürdükleri, gerçekte onun ana üstünlüğü, emekçi halk için demokrasi oluşu, yaşam içinde bir demokrasi oluşu ve işleyen bir demokrasi oluşudur.

Partimiz, Leninci ilkelere ve varolan deneyime dayanarak sosyalist demokrasinin geliştirilmesi için net bir ölçüt koydu ve bunun halkın aktif ve yaratıcılıkla günü gününe devlet ve toplumu yönetme ve ekonominin yönetimine katılma oranına bağlı olduğuna inanıyor. Gelişmiş sosyalizm aşamasında «emekçi halkın ülke yaşamının yönetimine giderek daha geniş ve aktif katılımı kendini Sovyet toplumunun politik gelişmesinin merkezi bir eğilimi olarak sağlam bir biçimde yerleştirmiştir.»⁽¹⁵⁾

3.

Parti, Sovyet halkının yaratıcı enerjisini komünizmin maddesel ve teknik temellerinin atılması yönünde birleştirmede, ekonominin yönlendirilmesi ve iş yönetimine halkın katılımı için demokratik yöntemleri geliştirmeye çalışıyor. Bu çabaların sonucu halkın emek coşkusunun artmasında görülecektir.

Tüm Sovyet insanlarıyla birlikte Moskova halkı da komünizm kuruculuğuna katkıda bulunuyor. Beş Yıllık Plânı başarıyla uygulamaya başlayan Moskovalılar, plânın bir yıllık hedeflerini 28 Aralık 1981'de aştılar. Bu ekonomimizde çok gereksinim duyulan ürünlerin plân dışı fazlalığını getirdi. Üretimdeki tüm artış daha yüksek emek verimliliğinden kaynaklanmaktadır. Moskova'da fabrikaların yenileştirilmesi ve teknik donatımının yetkinleştirilmesi geniş çapta başladı. Yeni üretim olanakları ve yolları işlerliğe kondu, çok sayıda konut, okul, çocuk-bakım kurumları, hastahane, kamu yiyecek servisleri inşa edildi.

Moskovalıların Partinin 26. Kongresinde onaylanan ekonomik programı başarıyla gerçekleştirmeleri, SBKP Moskova Kent Komitesi'nin geliştirdiği plân gereğince parti örgütlerinin büyük ölçüde örgütsel ve poli-

(15) L. I. Brejnev, Lenin'in yolunda, c. 6, Moskova, 1978, s. 629.

tik eğitim çabalarının sonucudur. Sovyet başkentinin komünistleri yaratıcı çalışmaya örnek oldular ve her zaman emekçi halkın sosyalist yaratıcı yarışmasında ön saflarda yer aldılar.

Gelişmiş sosyalist toplumda, toplumsal bilincin nitel olarak yeni bir düzeye yükseldiği ve uygulamada bilimsel-teknik ilerlemenin yeni toplumsal sistemin olanaklarıyla birleştiği aşamada, partinin ekonomik politikasının gerçekleştirilmesinde sosyalist yaratıcı yarışmanın önemi daha da arttı. Şimdi, ekonomik gelişmenin nitel yanları ve yaratıcı yarışma kampanyasında ortaya çıkan ve verimliliği artırma, işçiliğin niteliğini yükseltmek için kaynakların bulunup kullanılmasına yardımcı olacak girişimler öne çıkıyor. Kadın erkek, 4,8 milyon kişinin yarışma kampanyasına katıldığı Moskova örneğinde bu açıkça görülüyor. Böylesi yığinsal yurtsever bir hareket, emeğe karşı, sosyalizmde ortaya çıkan yüksek bilinç düzeyi ve girişime dayanan yeni bir tutumu göstermektedir.

Moskova'da, emek, ham madde ve enerji tasarrufu için bilimsel ve teknik ilerlemelerden tam anlamıyla yararlanan pek çok işletmenin girişimleri verimliliği artırma ve işçiliğin niteliğini yükseltmeyi amaçlıyor ve böylesi girişimler tüm ülkeye yayılıyor. Her iş yerinde tasarruf etme ve tutumluluk gösterme, tüketim mallarının çeşitliliğini artırma ve niteliğini yükseltme, az-artık veren teknolojiyi geliştirme yönünde geniş ölçüde, büyük bir çaba var ve tüm bunlara Moskovalılar da katılıyor.

Moskova'da SBKP'nin 26. Kongresinde delege olan işçilerin girişimini destekleyen 300.000'den fazla işçi yıllık kişisel hedeflerine 7 Kasım 1981'de ulaştılar. Bu yıl yine, Beş Yıllık Plânın ikinci aşamasında, binlerce Moskovalı üretim planını zamanından önce, *Oktobr Devrimi'nin yıldönümünde* tamamlamaya karar verdi. Emek yarışı kampanyasını «Sovyetler Birliği'nin 60. kuruluş yıldönümü için «60 atılımlı çalışma haftası» sloganı altında yürütüyorlar.

Planların yukarıya doğru gözden geçirilmesi, işçilerin kendi olanak ve güçlerinin tam bir bilançosunu yapmaları ve işletme yönetiminin başlangıçta önerdiğinden daha yüksek üretim sonuçları elde etmeyi önermeleri doğrultusunda sosyalist yaratıcı yarışmanın oldukça yararlı biçimlerinden biridir. Bu girişim «aşağıdan yukarıya», kadın erkek çalışan kişiden takıma, fabrikaya, ve endüstri koluna doğru kararlı bir şekilde sürmekte ve çok etkili olmaktadır. Böylece emekçi halkın önerileri sonunda devlet planına bağlanmaktadır.

26. Kongrede bu yaklaşımın, sosyalist yaratıcı yarışmanın özüne ve ekonomimizin planlı yapısına uygun olduğu vurgulandı. Merkezi yönetimin yerel girişimle birlikte sadece verimli bir ekonomiye ulaşmak için değil, aynı zamanda önemli eğitimsel sonuçlara, emekçi halkın yönetim katılımda deneyim kazanmasına da yardımcı olmaktadır.

Yaşam içinde şüphesiz her şey basit ve pürüzsüz değildir. Sosyalist yaratıcı yarışma, yığınların gerçek yaratıcılığı olması açısından biçimciliğe izin vermez. Ancak bazı bakanlıklar ve yöneticiler planların ileriye doğru gözden geçirilmesine gereken önemi vermiyor, böylece gerekli ek kaynakları bulma ve onaylanan planla yeni plan hedeflerini uyumlulaştır-maya çaba göstermiyorlar. Parti işçilerin girişimlerinin küçümsenerek demokratik politikasının zedelenmesine karşı kesin bir tutum alıyor.

Emekçi halkın, parti politikasını destekleyen yaratıcı girişimine, Sovyet başkentini bir komünist kent yapmaya çalışan Moskovalılar örnek oluşturuyor. Bu çaba, eskiden beri süregelen bir gelenek olup şimdi, doğrudan, SBKP'nin 24. Kongresinin verdiği bir görev olarak sürdürülüyor. Lenin'in bu kentin Sovyet devletinin başkenti olması nedeniyle onun önüne koyduğu görevi anımsayalım: Moskova tüm ülkeye örnek olmalıdır. Sovyet başkentinin emekçi halkı Moskova'yı her alanda, yüksek düzeyde gelişen bir ekonomi ve bilimle, yaşamın tüm gereksinimlerini karşılamasıyla, toplum ve çalışma görevlerine kişilerin bilinçli yaklaşımını sağlayacak uygun bir moral ortamın olduğu örnek bir kent yapacak perspektiflerden esinlenmektedir. Emekçi halkın bu girişimlerinde görevlerini yerine getirme çabalarının değerlendirilmesi için düşünüldüğü onaylanan ölçüt, kentin en iyi işletme ve kurumlarının «örnek» olarak belirlenmesi ve onurlandırılmasıdır. Yaklaşık 150 kollektif şimdiden bu adı taşıma onuru kazandı.

Tüm Sovyet emekçilerinin üye olduğu sendikaların Sovyet demokrasi sisteminde ve girişimciliğin köklerinin gelişmesinde çok önemli bir yeri vardır. Sendikaların çalışmalarının ana doğrultularından biri kısa süre önce yapılan Sovyetler Birliği Sendikaları 17. Kongresinde şöyle tanımlandı: Kadın erkek her çalışanla ilişki kurmak, onlara partinin ekonomik politikasının gereklerini anlamalarında ve onaylamalarında yardımcı olmak ve bu politikanın kendi yaşamsal çıkarlarını kapsadığını, bu nedenle de bunun tam bir başarı, yaratıcı bir ilgi ve girişimle uygulanmasını sağlamanın herkesin görevi olduğuna inandırmak. ⁽¹⁶⁾

Sovyet sendikaları, emekçi halkın çıkarlarını, yaşam-çalışma ve dinlenme koşullarını, sosyal-ekonomik planlama ve iş yönetimindeki rollerini gözetmekte, sosyalist yaratıcı yarışmanın gelişmesine yardımcı olmakta, yeni buluşular hareketini yönlendirmektedir. Sovyetler Birliği Anayasasına uygun olarak, sendikaların yasama alanında girişimde bulunma hakları vardır ve bunu geniş bir şekilde iş ve sosyal yasaların geliştirilmesi için kullanırlar.

Ülkemizde sendikalar bağımsız örgütlerdir. Bunların iş yasası iş yönetimi üyelerince, hatta kurumlarca aksatıldığında, emekçi halkın çıkar-

(16) Bak: «Pravda», 17 Mart 1982.

larını korumada büyük olanakları vardır. Sendikaların bu önemli çalışmasını parti de desteklemektedir. Ancak parti, sendikaları partiye karşı koyma girişimlerine karşı çıkar. Sendikaların son kongresinde Leonid Brejnev konuşmasında böylesi girişimlerin sonuçları hakkında açık uyarıda bulundu ve şöyle dedi: «Sosyalizmin düşmanları – burjuva ideologları, reformistler ve revizyonistler – çoktan beri sendikalarla Marksist-Leninist partilerin arasını açmaya, sendikaların «tarafsızlığı» teorisini yeşertmeye çalışıyorlar. Tüm bunların ardında gerçekte sendikaları burjuva politikasının yoluna, işçi sınıfının çıkarlarına ihanet etme yoluna sürükleme girişimleri yatmaktadır.» (17)

İşletmelerde yapılan üretim konferanslarının sendikaların çalışmalarında özel bir yeri vardır. Moskova'da 200.000'den fazla işçi ve memur bu konferans çalışmalarına katılmaktadır. 800.000'den fazla Moskovalı bulaşlar ve yeni görüşler örgütünün, bilimsel-teknik araştırma örgütlerinin üyesi olup ekonominin gelişmesine büyük katkılar yapmaktadırlar.

Genç kuşağın dayandığı ideolojik ve moral temelleri biçimlendirmenin en önemli görevlerimizden biri olduğuna inanıyoruz. Genç komünistler ve diğer gençler Sovyet başkentinde işçi sınıfının % 30'unu ve maddesel üretim, bilim, kültür ve diğer hizmetler alanlarında çalışanların büyük bir bölümünü oluşturuyor. Gençlerin başarıları ve girişimleri parti kent örgütünün sürekli ve ciddi uyarıcı önderliğinin sonucudur. İş ve öğrenim süreci politik bakımdan aktif, bilgili, çalışkan, işinde hünerli ve her an ülkesinin savunması için harekete hazır bir kuşağın yetişmesine yardımcı olmaktadır.

Emekçi halk için gerekli olan iş yönetiminde deneyim ve hüner sadece maddesel üretim alanında değil, tüketim, dağıtım alanı için de geçerlidir. Moskova'da, her işletmede halk denetim grupları ve merkezleri olup bunlar aracılığıyla yasaların, devlet planlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin gözetimini, üretilen ürünlerin doğru dağılımının denetimini yığınlar kendileri sağlıyor.

Çalışmaya karşı komünistçe bir yaklaşım hareketi toplumun her kesimini içermekte olup Sovyet halkının yaratıcı çalışmasının bir göstergesidir. Bu hareket ekonomik planların üretimde daha yüksek bir verimle gerçekleştirilip aşılması yolunda emekçi halkı birleştirmede etkin olurken aynı zamanda da erkek kadın herkesin bilincini büyük ölçüde etkilemekte ve onların komünist özellik ve niteliklerinin gelişmesine, üretimin ve tüm toplumsal işlevlerin yönetiminde deneyim kazanmalarına yardımcı olmaktadır.

Komünist subotnikler, tüm toplumun çıkarı için, kollektif, karşılıksız, gönüllü çalışma olup işe karşı komünist yaklaşımın gelişmesinde nitel

(17) «Pravda», 17 Mart 1982.

olarak yeni bir adımdır. Yukarıda değinilen «Büyük Başlangıç» başlıklı yazısında Lenin, emeğe karşı yeni yaklaşımın başlangıcına değiniyor. Bugün bu gelişti ve boyutları çok büyüdü. Büyük başlangıcın 50. yıldönümünün kutlandığı 1969 yılından bu yana önemli politik olaylar ve günlemlerde böylesi subotnikler temel sosyal-politik işlevler olarak düzenlenmektedir. 1969–1981 yılları arasında Moskovalıların düzenlediği her yıgınsal subotnike her yıl 5–6,5 milyon kadın ve erkek katıldı ve bu gönüllü emek çabaları önemli ekonomik sonuçlar getirdi.

★

Sovyet halkının önünde coşku verici, esinleyici, aynı zamanda karmaşık ödevler duruyor. Parti, planların gerçekleştirilmesi için yenilmesi gereken zorlukları Sovyet halkından saklamıyor. Bunlar açık ve net bir biçimde 26. Kongrede ve SBKP Merkez Komitesi'nin 1981 yılı Kasım ayında yapılan plenumunda ortaya kondu. Sadece parti ve halk arasında tam bir karşılıklı anlayış böylesi açık yürekli tartışmaya olanak tanır. Halk partiyeye güvenmektedir. Bunun için onun politikası da destek görüyor. Elde edilen sonuçlar Sovyet halkının tarihsel perspektiflerle ilgili optimizmini artırmaktadır. Toplumumuzun, toplumsal ve tinsel ilerleme için izlenecek yola, onun güvenilir, sınanmış öncüsü Komünist Partisi ışık tutuyor ve onun halkın tüm sınıf ve kesimleriyle güçlü bağları, ilkesel, temel politik çizgidir, nesnel yasallıktır ve sosyalist sistemin gelişip güçlenmesinin ana koşuludur. Bu sonuç L. Brejnev tarafından SBKP'nin 26. Kongresinin kapanış konuşmasında en açık bir biçimde şu sözlerle belirtildi: «Partinin gücü, halkla birliğindedir! ... Halkın gücü, partiyle birliğinde ve parti tarafından yönetilmesindedir.»

Eylem birliği güçlü bir silahtır

GEORGI DİMITROF'UN 100. DOĞUM YILDÖNÖMÜ ÜSTÖNE

Tsola Dragoyçeva

BKP Merkez Komitesi Politik Büro üyesi

Bu yılın 18 Haziran'ı, Bulgaristan işçi sınıfının büyük evladı, Bulgaristan Komünist Partisi'nin ve Bulgar halkının önderi ve öğretmeni, uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin yöneticisi, faşizme ve savaşa karşı savaşımın büyük strateji Georgi Dimitrof'un 100. doğum yıldönümüdür. Bu proleter devrimci ve devlet adamı, davaya olan büyük hizmetleri nedeniyle K. Marks, F. Engels ve V. I. Lenin'in seçkin devamcıları arasında onurlu bir yer almıştır.

Bulgaristan halkının kapitalizm ve faşizm üzerindeki etkusu, yeni toplumu kurmadaki kazanımları Georgi Dimitrof'un adı ve savaşımıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Gelişmiş sosyalizmi kurmadaki başarılarımız bu ateşli devrimcinin öğütlerinin bir etkusu, onun düşüncelerinin yaşamda gerçekleşmesidir.

Bulgaristan'ın bu büyük evladının jübile doğum yıldönümü bütün yer-yuvarlağında, komünistler, demokratik parti ve örgüt temsilcileri, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşçıları, barış ve ilerleme yandaşları arasında geniş bir yankı uyandırıyor. BKP MK Genel Sekreteri ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti (BHC) Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov yoldaşın haklı olarak vurguladığı gibi «Georgi Dimitrof'un adı sadece, onun sıralarından yetiştiği Bulgar işçi sınıfının bilincinde, onu bağrında yetiştirip büyüten, kahramanlıklar dolu tarihiyle her zaman sıkı sıkıya bağlı tutan Bulgar halkının bilincinde parlayan bir ışık halesiyle çevrili olmakla kalmıyor. Dimitrof'un adı, dünya proletaryasının devrimci savaş tarihine geçen büyük adlardan biri olarak komünistlerce, dünyadaki tüm emekçiler ve ilerici insanlarca büyük bir saygı ve sevgiyle anılıyor.» (1)

Proleter savaşçı olarak Georgi Dimitrof Bulgaristan işçi sınıfının bağrında yoğruldu, onun öncüsünün sıralarında, komünistler arasında yetişti. Daha 13 yaşındayken çalışmaya başlayan Dimitrof, 17 yaşında ülkede oluşmaya başlayan sendikal harekete aktif katıldı. Yirmi yaşında, basım işçisiyken Bulgar Sosyal-Demokrat Partisi'ne üye oldu, yedi yıl sonra da Merkez Komitesi'ne seçildi. Kendi kendini sistemli bir biçimde geliştirmekle bilimsel sosyalizmin ülkülerini kavradı ve bu da onun tinsel dünyasını ve gelecekteki tüm eylemlerini yönlendirdi. Sınıf savaşlarının ateşi

(1) T. Jivkov, Değeri ölçülemeyen bir kalıt. Georgi Dimitrof'la ilgili anılar kitabından. Sofya, 1972, s. 13.

içinde, Bulgar sosyalist düşünce ve pratiğinin seçkin temsilcileri D. Blagoev, K. Kirkov ve G. Georgiev'in etkisiyle proleteryanın çıkarları için, sosyalizm için, kapitalist sömürüye karşı savaşımın en ön sıralarında yer alan devrimcinin üstün yetenekleri kendini gösterdi.

Daha genç yaşta Dimitrof Balkanlar ve Avrupa işçi hareketinde göze çarpan bir sima oldu. O, sosyal-demokratların sınıfsal-enternasyonalist temelde birleşmesini savunuyordu, emperyalizme ve savaşa karşı, barış ve Yarımada'mızdaki halklar arasında dostluk için savaşım veriyordu.

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi dünyada kapitalizmden sosyalizme tarihsel geçiş sürecinin başlangıcı oldu ve işçi sınıfının kurtuluşu için savaşımında yeni bir dönemi açtı. Marksizm-Leninizmin ideolojik-teorik temelleri üzerinde eylem gösteren yeni tip proleter partilerin oluşmasıyla çağdaş uluslararası komünist hareketi doğdu ve bu hareket kısa bir süre içinde dünyada en etkin politik güce dönüştü.

Bulgaristan Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (dar sosyalistler) ⁽²⁾ ile birlikte Dimitrof Oktobr Devrimi'ni büyük bir sevinçle selamladı, uluslararası proleteryanın kapitalizm ve emperyalizm üzerindeki ilk utkusunu, dünya devriminin başlangıcı olarak nitelendirdi. ⁽³⁾ Lenin, öğretisinin büyük yenileştirici ve yaratıcı gücünü, bolşeviklerin zengin deneyiminin uluslararası önemini ve bu deneyimin derinliğine benimsenip yaratıcılıkla uygulanması gerekliliğini Bulgaristan'da ilk kavrayanlardan biri, Dimitrof oldu. Ve daha 1919 yılında o şu sonuca vardı: «Lenin'in tüm yazdıkları ve söyledikleri şimdi, savaşım veren bütün ülkelerin proleterleri için çok büyük önem taşımaktadır». ⁽⁴⁾

Oktobr'un derslerinden esinlenen Georgi Dimitrof, Lenin'in idelerini BKP içinde büyük bir özveriyle yayıyordu. O, partinin yönettiği bütün büyük devrimci eylemlerin her zaman merkezinde yer alıyordu. 1923 yılında, V. Kolarov ile birlikte dünyada faşizme karşı ilk silahlı çıkışın başını çekti. Eylül Ayaklanması'nın ateşleri içinde BKP, G. Dimitrof'un deyimiyile gelişmesindeki «darcılık» dönemini yaşayarak bolşevizme doğru kesin yönelim almakla yeni tip partinin çizgilerini sergiledi. Dimitrof'un, sermayeye karşı emeğin birlik cephesi üstüne o dönemde kaleme aldığı yazılarında ilk kez faşizmin anti-komünist, anti-demokratik ve halk düşmanı sınıfsal özü açık bir biçimde ve kanıtlarıyla ortaya konuyor ve yeriliyordu. Onun bu çalışmaları Leninizmin daha da geliştirilmesine ve somutlaştırılmasına değerli katkı oldu.

⁽²⁾ 1903 yılında Bulgar Sosyal-Demokrat Partisi, geniş sosyalistler (reformistler) ve dar sosyalistler (devrimciler) adı altında iki partiye bölünmüştür. 1919 yılında dar sosyalistler Komünist Enternasyonalin kurucuları arasında yer almışlar ve kendilerini Bulgaristan Komünist Partisi olarak ilân etmişlerdir. (Not Red.)

⁽³⁾ Bak: G. Dimitrof, Seçme yapıtları, c. 1, Moskova, 1957, s. 80.

⁽⁴⁾ Agy, s. 57.

Bulgaristan Dar Sosyalistler Partisi'nin, daha sonraları da BKP'nin Leninci yolda gelişmesi, uluslararası komünist hareketinin oluşmasında oynadığı aktif rol Dimitrof'un enternasyonalist eylemleri önünde yeni çevrenler açtı. O, Balkanlar Komünist Federasyonu'nun (5) yeniden oluşturulması çalışmalarına, daha sonraları da, 1923 yılında, onun yöneticisi olarak Federasyonun tüm eylemlerine aktif katıldı. Komintern (Komünist Enternasyonal)in 3. Kongre'sine delege olarak katıldı, 1929'da ise Komintern'in Batı Avrupa Büro'sunun başına getirildi. Ayrıca Dimitrof, Bulgaristan Genel İşçi Sendikaları Birliği'nin sekreteri olarak Profintern'in (Uluslararası Sendikalar Birliği) Kurucu Kongresi'ne çağırıldı ve onun yönetimine seçildi. Bu örgütler içinde çalışmalar, birçok seçkin devrimciyle olan ilişkiler, tüm yaşamı boyunca onda silinmez iz bırakan V. İ. Lenin ile buluşma G. Dimitrof için büyük bir politik okul oldu, Leninci tipte bir proletarya önderi olarak yetişmesine büyük etki yaptı.

30'lu yılların başlarında, Almanya'da erki ele geçiren Hitlerizm, artık sadece işçi sınıfının kurtuluş davası için değil, aynı zamanda birçok halkın varoluşu, dünya barışı ve ilerleme için reel bir tehlike olmuştu. Faşizmin yayılmasına karşı, savaş tehlikesine karşı savaşım komünistler için, tüm ilerici ve demokrat güçler için başta gelen görev oldu.

Almanya'da Raystag'ı kundaklamak ve silahlı bir ayaklanma hazırlamak gibi, düzmece suçlamalarla tutuklanan ve mahkemeye verilen G. Dimitrof, Leipzig duruşmasını zamanın en büyük politik olayına dönüştürdü; onun nazilerle tek başına boğuşması, «kahverengi veba»ya karşı halkların kızışan savaşımının sembolü olarak görülüyordu. Bulgar devrimcisi faşizme ilk moral ve politik darbeyi indirdi, faşizmin insanlık dışı, caniyane niteliğinin, insanlık ve dünya kültürü için tehlike olduğunun uluslararası demokratik kamuoyunca iyice kavranabilmesine yardım etti.

Davadaki yiğitçe tutumu Dimitrof'u uluslararası komünist ve işçi hareketinin en saygın ve sevilen eylemcilerinden biri, faşizme ve savaşa karşı savaşımın bayraktarı yaptı. Onun, nazi provokatörleri üzerinde kazandığı moral başarı, dünya ilerici güçlerinin ve onların öncüsü olan komünistlerin faşizme karşı kesin savaş açma kararlılıklarını daha da güçlendirdi.

Bulgar komünisti, büyük saygınlığını ve zengin deneyimlerini tümüyle bu karmaşık uluslararası durumda komünist partilerinin önünde duran

(5) Balkanlar Komünist Federasyonu (BKF) Bulgaristan, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya Komünist Partileri'ni kapsamına alıyordu ve Komintern'in çerçevesi içinde ve yönetimi altında eylem gösteriyordu. Balkanlar işçi hareketinin, BKF'den önceki örgütünün adı ise Balkanlar Sosyalist Federasyonu (BSF) idi ve 1914 yılında aynı 4 ülkenin sosyal-demokrat partilerince oluşturulmuştu. (Not Red.)

ödevlerin çözümüne yöneltti. Komintern'de yeni politik doğrultunun hazırlanması için yaklaşık bir yıl boyunca gergin bir çalışma yürütüldü. Birçok parti yönetimiyle yapılan kolektif danışma toplantılarından sonra Komintern Yürütme Kurulu (KYK) Fransa, İtalya, Almanya, Avusturya ve diğer ülkeler komünistlerinin faşizme karşı savaşındaki deneyimlerini genelleştirdi. Birleşik işçi ve halk cephelerinin kurulmasının olanaklı ve gerekli olduğu konusunda politik önemi sonderece büyük olan sonuç çıkarıldı. Bu saptama, reformistlerin anti-faşist ve savaş aleyhtarı politikasının uğradığı açık başarısızlık sonucunda sosyal-demokrasi hareketinde derin bir ayrışma sürecinin başlamış olması, komünistlerle ortak eylemlere gitme eğiliminin giderek artması olgusuna dayanıyordu. Proletarya devriminin perspektiflerini henüz görememiş olan geniş emekçi yığınlarını savaş tehlikesine ve faşizme karşı savaşıma çekmek için nesnel olanaklar belirmişti. Demokratik ödevlerin çözümü için oluşturulan böyle bir birlik, yığınların adım adım sosyalizme yönelmelerini büyük ölçüde kolaylaştırabilirdi.

Anti-faşist hareketin gelişip güçlenmesini engelliyen yanlış ve eskimiş tutumlar reddedildi. Komintern yönetimi ve ona katılan partiler, kapitalist ülkeler komünist partilerinin yakın stratejik amaç olarak doğrudan proletarya diktatörlüğünü kurma yönündeki 30'lu yılların ortalarına kadar yaygın olan görüşten vazgeçtiler. Önceleri, çoğu kez faşist diktatörlükle aynı kefeye konulan burjuva demokrasisine ilişkin yargı da değişti. Ve son olarak, sosyal-demokraside gerçekten faşist eğilimlerin varlığını iddia eden «sosyal-faşizm» kavramından arınıldı. Bu soruna, artık yeni bir açıdan, proletaryanın eylem birliği çıkarları görüşü açısından yaklaşıyordu. Sözkonusu olan, komünistlerin Marksizm-Leninizm ilkelerine bağlılığını tam olarak koruyarak, gerek ulusal, gerekse uluslararası düzeydeki işçi hareketinin bölünmüşlüğüne gidermek için somut adımların atılmasıydı.

Politik yönelimlerdeki şabloncu ve sekte elemanlardan kendini arındıran Komintern yönetimi, Georgi Dimitrof'un önderliğinde yeni görüşler formüle etti ve bunlar gelecek on yıl için komünistlerin strateji ve taktiğinin temelini oluşturdu. Bu yeni çizginin en önemli yönlerini Dimitrof Komintern'in 7. Kongresi'nde (1935) okuduğu raporda ortaya koydu ve bu rapor büyük Bulgar düşünürü ve devrimcisinin anıtı olarak tarihe geçti.

Bu kongre kürsüsünden Dimitrof, proletaryanın birliği sorununu yepyeni bir biçimde ortaya koydu: «Proletaryanın ulusal ve uluslararası boyutlardaki eylem birliği, işçi sınıfının sadece başarılı bir savunma yapmasına değil, aynı zamanda faşizme karşı, sınıf düşmanına karşı başarılı bir saldırıya geçmesini olanaklı kılan güçlü silâhtır». ⁽⁶⁾ O, kendi öz-

(6) G. Dimitrof, Seçme yapıtları, c. 2, s. 21.

deneyimine ve komünistlerin pratik savaşmalarının analizine dayanarak, işçi sınıfının yalıtılmasına yol vermemeye çalıştı ve proleter olmayan kesimlerle işbirliği idesini geliştirdi. Raporda vurgulanan anti-faşist halk hareketinin çekirdeğini birleşik proletarya cephesinin oluşturduğu konusundaki görüş, ilkesel bir önem taşıyordu. İşçi sınıfı partilerinin politikasını dogmatik sapmalardan arındırma çabaları, birleşik işçi ve halk cephesi hükümeti sorununun ortaya atılmasında ve böyle bir hükümetin hem komünistlerce desteklenmesi, hem de böyle bir hükümete komünistlerin de katılma olasılığı konusunda etkisini gösterdi. Ayrıca, dünya ölçüsünde savaşa karşı bir cephenin oluşturulması probleminde büyük bir önem verildi. Faşizmin beraberinde getirdiği büyük tehlikeyi tüm dünyanın gözleri önüne seren Georgi Dimitrof, uluslararası proletaryayı, geniş emekçi yığınlarını ve saldırganlıktan uzak olan devletleri emperyalist savaşı önlemek için Sovyetler Birliği çevresinde birleşmeye ısrarla çağırıyordu.

Kongre'ce onaylanan doğrultu, bir dizi komünist partisinin, onların Komintern Yürütme Kurulu'ndaki temsilcilerinin kollektif çalışmasının bir ürünüydü, ancak Dimitrof'un kişisel katkılarının, girişim, politik atılganlık ve uyumluluk ölçülerinin damgasını da taşıyordu. Stratejik doğrultunun saptanması çalışmalarına katılarak O, Marksizmin-Leninizmin temel ilkelere sarsılmaz bir bağlılık, bunları geliştirme ve pratikte uygulama ustalığı gösterdi.

7. Kongre'de Georgi Dimitrof oybirliğiyle KYK Genel Sekreteri seçildi ve komünistlerin bu uluslararası örgütünün başında 1943 yılına, yani Komintern'in kendi kendini dağıtmasına kadar kaldı.

İkinci Dünya Savaşı yıllarındaki direniş hareketinin tarihi yeni doğrultunun doğruluğunu ve ardıcıl devrimciliğini kanıtladı. Komünist partileri, faşizme karşı savaşta halk birliği ülküsünü esnek bir biçimde, dünyadaki durumu ve her ülkenin somut koşullarını gözönünde tutarak yaşama geçiriyorlar, bu politikayı, orijinal idelerle, kendi deneyimleriyle zenginleştiriyorlardı. En geniş sosyal temele dayanan ulusal, yurtsever ve Anayurt cephelerinin oluşturulması sürdürülüyordu, bu da Hitler'e ve onun çeşitli devletlerdeki taraftarlarına karşı olan çeşitli politik görüşlü kişilerin direniş hareketine katılmalarını sağlıyordu. Dünya emperyalizminin vurucu güçleri üzerinde kazanılan evrensel-tarihsel utku, 7. Kongre doğrultusunun da gerçek bir utkusu oldu.

Bulgar komünistlerinin sevgi ve güvenini kazanan, uluslararası komünist ve işçi hareketinin seçkin bir lideri olduğunu gösteren Georgi Dimitrof, BKP'nin başında bulundu ve onun yönetiminde BKP, tamamiyle Leninci tipten partiye dönüştü. Sol sekterliğin üstesinden gelindi, açık monarşi-faşist diktatörlüğe karşı demokratik güçlerin birliğini öngören politik çizgi oluşturuldu.

Ağır savaş yıllarında partimiz doğru bir politik doğrultu izledi. Yurt-severlik ve enternasyonalist görevini yerine getirerek BKP, Büyük Anayurt Savaşı'nın başlamasından hemen sonra yığınsal silâhlı savaşı başlattı ve bunu genel halk ayaklanmasına ve monarşi-faşist diktatörlüğü yıkmaya hedefine yöneltti. Ülkenin geniş demokratik ve ilerici güçlerini Vatan Cephesi'nde birleştirme girişimi Georgi Dimitrof'a aitti ve Bulgaristan'ın ulusal çıkarlarına uygun düşen bu Cephe'nin programı 1942 yılında onun doğrudan yönetimi altında hazırlandı. BKP'nin öncülüğünde Bulgar anti-faşistleri, Kızıl Ordu'nun utkan hücumlarından güç alarak 9 Eylül 1944'te yığınları «ülkemizde sosyalizmin kurulmasına yolu açan» (7) genel halk ayaklanmasına kaldırdı.

Eylül sosyalist devriminin etkisi Bulgaristan tarihinde ve Bulgaristan halkının yazgısında büyük ve kesin bir dönüm noktası oldu. Bu devrim ülkede monarşi-faşist gericiliğin, ulusal burjuvazi ve dış emperyalizmin egemenliğine son verdi, sosyalizm ve gerçek halk egemenliği çağını açtı.

Bulgaristan için bu dönüm noktası olan dönemde partinin ve devletin başında bulunan Georgi Dimitrof'un devrimci olgunluğu, teorik yetenekleri ve yeni toplumu kurmadaki örgütçülüğü, Marksizm-Leninizmin ilkelere sarsılmazca bağlılığı, Sovyet deneyiminden yaratıcılıkla yararlanma yaklaşımı kendini gösterdi. Onun, BKP'nin 5. Kongresindeki (1948) kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde partinin programsal ödevlerini formüle eden söylevi, bu bakımdan çok çarpıcı bir örnekti.

Dimitrof, proletarya diktatörlüğü işlevini gören halk demokrasisinin, işçi sınıfının politik erk biçimi olarak, sınıfsal özünü ve tarihsel önemini derinliğine açıklamakla sosyalist devlete ilişkin öğretinin geliştirilmesine katkıda bulundu. Onun yönetimi altında parti, Bulgaristan halk ekonomisinin sosyalist temeller üzerinde yeniden kurulmasının ana yönünü belirleyen endüstrileşme plânını hazırladı. Ağır endüstrinin gelişmesine öncelik veren halk erki, ülkenin enerji bazını güçlendirmeye, ülkede metalürji, makine yapımı ve kimya endüstrisini kurmaya, emekçilerin artan gereksinimlerini daha tam olarak karşılayacak sağlam bir temel oluşturmaya koyuldu. Tarımda sosyalist dönüşümlerin gerçekleştirilmesinde G. Dimitrof'un katkı payı çok büyük oldu: Toprakları doğrudan kamulaştırmaya gitmeden, Emek Tarım Üretim Kooperatiflerini oluşturma yoluyla Bulgar köyünün gelişmesini sağlamak tezini formüle etti, küçük özel mülkiyetin önce kooperatif, daha sonraları da tüm halkın mülkiyetine dönüştürülmesi gerekliliğini temellendirdi. Bulgar devriminin önderi bu saptamaları yaparken, Lenin'in kooperatif plânına, Sovyetlerin kolhoz kuruculuğundaki deneyimlerine dayanıyordu. O, Bulgaristan'ın hızlı kalkınmasının çözümleyici koşulunu ekonomik potansiyelin güçlendirilme-

(7) G. Dimitrof, *Sovyetler Birliği ve kapitalist ülkeler işçi sınıfı*, Moskova, 1937, s. 15.

sinde; SSCB ve halk demokrasili ülkelerle işbirliğinin en kapsamlı biçimde genişletilmesinde görüyordu.

Marksizm-Leninizmin ışığında Dimitrof, sosyalist toplumun kurulmasını yığınların bilinçli eyleminin bir ürünü olarak ele alıyordu. O, çökyönlü gelişmiş ve duygulu bir kişi olarak, emekçilerin kültürel ve moral yaşamıyla ilgili problemlere birincil önem veriyordu. Onun doğrudan katılımıyla, ülkedeki halk eğitimi sisteminin demokratikleştirilmesi yönünde etkin çalışmalar yapıldı.

Büyük Bulgar devrimcisi, komünist partisinin yeni koşullarda, erke gel-dikten sonraki çalışmalarına çok büyük bir ilgi gösteriyordu. Yönetici güç olarak parti, sosyalist toplumun gelişmesinin bilinçli başlangıcını sim-geliyor, sosyal süreçlerin yönetilmesine bilimsel bir nitelik veriyor. Parti-nin öncülük rolünü her küçümseme ise, küçük burjuva ve anti-sosyalist kaos tehlikesini beraberinde getiriyor, pratikte sosyalizm kuruculuğunun deforme edilmesine yol açıyor.

Bulgaristan komünistlerinin önderi, yeni düzenin etkusunun en önemli koşulunu halkın moral-politik birliğinde görüyordu. Bu görüş, hareketten örgüte dönüşen Vatan Cephesi'nin güçlenmesinde yansısını buldu ve bu örgüt aracılığıyla en geniş emekçi yığınlarının sosyalizm kuruculuğuna çekilmesi sağlandı. Bu Cephe içinde BKP'nin güvenilir bağlaştığı ve sağ-lam partneri ise, Bulgaristan Çiftçi Halk Birliği oldu; sendikaların rolü arttı ve işlevleri genişledi, birleşik gençlik örgütü kuruldu.

Georgi Dimitrof'un ideleri partimizin bilincinde ve eylemlerinde yaşı-yor. Dimitrofçu gelenekleri sürdüren parti, büyük Bulgar devrimcisinin yönetiminde belirlenen yolda ilerleyen halka öncülük ediyor.

BKP MK'nin Nisan Plenumu (1956) partideki olgunluğun bir göstergesi oldu. Bu plenumunda parti, çarpıtmalara karşı Dimitrofçu çalışma stilini kararlılıkla savundu, politikasına yeni yaşam gücü kattı, bu politikasını geliştirdi ve zenginleştirdi. Georgi Dimitrof tarafından oluşturulan politik birikime BKP yeni değerler kattı. Onun örnek davranışları, onun ölümsüz davası Partinin Nisan ana çizgisi için sağlam bir temel oluşturdu. «Di-mitrofsuz Dimitrof'un yolunda!» belgisi, bugün olduğu gibi gelecekte de halkımızın ilerlemesinin değişmeyen belgisi olarak kalıyor.

Nisan sonrası dönem, Bulgaristan'da yeni toplum kuruculuğunun en dinamik ve en verimli aşaması oldu. Öğretmenimizin, başka ülkelerin (başka toplum düzeni koşullarında) yüzyıl içinde elde ettiklerine bizim 15–20 yıl için ulaşmamız gerek yolundaki öğüdü onurla yerine getirildi. Bulgar toprağında sosyalizm kesin ve geridöndürülemez bir biçimde ut-kuya ulaştı. Biz partinin 10. Kongresinde (1971) onaylanan gelişmiş sos-yalist toplumu kurma ve komünizme geçişin koşullarını yaratma progra-mını gerçekleştiriyoruz.

Dimitrof'un endüstrileşme, makineleştirilmiş güçlü bir tarım yaratma,

Bulgaristan'da kültür devrimini gerçekleştirme özelemleri de yaşamda gerçekleştirildi. Daha da öte, elde edilen başarılar onun öngördüğünün çok ilerisinde gerçekleşti. Tarihsel açıdan kısa bir süre içinde, geçmişin yoksul ve gerikalmış ülkesi, halkın genlik düzeyinin ardıcıl olarak yükseldiği, ekonomik büyüme tempolarının yüksek ve istikrarlı olduğu, sosyalist yaşam biçiminin yerleştiği hızlı tempolarla gelişen bir endüstri-tarım devletine dönüştü. Cumhuriyetimiz bugün uluslararası saygınlığı büyük olan devletlerden biri durumuna geldi.

Halkçı Bulgaristan'ın başarılarının çarpıcı bir göstergesi de ekonomik yükseliştir. Son çeyrek yüzyılda ulusal gelir 6,5 kat (ortalama yıllık artış oranı % 8,1), endüstri üretimi 11 kat, tarım üretimi ise 3,4 kat arttı. Kuruculuk alanında bu artış 11 kat olarak gerçekleşti. Aynı dönemde halkın reel gelirleri 4,3 kat, toplumsal tüketim fonları ise yaklaşık 16 kat artış kaydetti. Bugün endüstrimiz, 1939'da bütün bir yıl boyunca üretileni sadece üç gün içinde üretiyor.

Gelişmiş sosyalizmi kurma programının gerçekleştirilmekte olduğu son 10 yıllık dönem, özellikle verimli bir dönem oldu. Bu 10 yıl içinde ülkenin ekonomik gücü iki kat arttı. Todor Jivkov'un deyişiyle bu 10 yıl içinde ikinci bir Bulgaristan daha kurulmuş oldu.

Bütün bu kazanımlar, BKP'nin Nisan doğrultusunun yenicilik, atılımcılık, yaratıcılık, gerçekçilik ve devrimci iyimserlik ruhuyla, onun Dimitrofçu Merkez Komitesi'nin çalışmalarıyla organik olarak bağlıdır ve bunun doğal sonuçlarıdır. Partimizin genel doğrultusunun belirlenmesinde ve gerçekleştirilmesinde, yaratıcı bir çalışma ortamının oluşturulmasında T. Jivkov'un çok büyük katkıları oldu. BKP'nin tanınmış yöneticisi, büyük teorisyen ve uluslararası komünist hareketinin saygın bir eylemcisi olarak, o, Bulgar halkının sevgi ve saygısını haklı olarak kazandı. Halkımız onu D. Blagoev ve G. Dimitrof'un davasının yetenekli bir devamcısı olarak görüyor. BKP'nin 12. Kongresinde (Mart-Nisan 1981) partimizin ana doğrultusu, haklı olarak, tarihinin Blagoev ve Dimitrofçu dönemlerinin en iyi geleneklerinin verimli gelişmesi olarak nitelendirildi.

Bu doğrultu, halk ekonomisinin ve toplumsal eylemlerin tüm alanlarının entansifleştirilmesi, toplumsal politik sistemin yetkinleştirilmesi, sosyalist demokrasinin ardıcıl geliştirilmesi ve halkın yaşam düzeyinin sürekli yükseltilmesi doğrultusudur. İdeolojik cephedeki çabalarımız, kültür ve eğitim alanlarındaki çalışmalarımız, yeni toplumun aktif kurucusu olarak insanın çok yönlü ve uyumlu gelişmesini sağlamaya yöneliktir. Bulgaristan'da sosyal süreçlerin çağdaş anlamda yönetilmesinin özelliği, onun bilimsel ve demokratik niteliğinin artması, belirlenen ödevlerin çözümüne yığınların doğrudan katılımıdır.

12. Kongrenin tarihsel kararları halkımız tarafından büyük özveriyle gerçekleştiriliyor. Büyük devrimcinin yüzüncü jübilesi nedeniyle düzen-

lenen sosyalist yarışmalar bu yolda yeni başarıların elde edilmesini sağlıyor.

Georgi Dimitrof ateşli bir yurtseverdi. Böyle olmakla birlikte o, tüm yaşamı boyunca, proletarya enternasyonalizmini, emperyalizmin birleşik güçlerine karşı savaşta işçi sınıfının en güçlü silâhı olarak, komünistlerin eylemlerinde vazgeçilmez bir ilke olarak savunuyordu, her zaman enternasyonalizm ile yurtseverlik arasındaki diyalektik bağılılığı vurguluyordu. Enternasyonalizm ruhundaki eğitimi o her zaman, komünist hareketinde görüş ve eylem birliği adına ardıcıl bir çalışma olarak görüyordu. Ve buna dayanarak o, halkçı Bulgaristan'ın dış politikasının temel ilkelerini formüle etti. Bu ilkeler, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle kardeşçe dostluğu çok yönlü geliştirmeyi ve pekiştirmeyi, barışsever ve ilerici güçlerle enternasyonal dayanışmayı, toplumsal düzenleri aynı olan devletlerin eşitlik temelinde barış içinde yanyana yaşamalarını, emperyalist saldırıya ve militarizme karşı, barışın korunması ve sağlamaştırılması uğrunda savaşımı içeriyor.

Blagoevçi ve Dimitrofçu enternasyonalist gelenekler partimizin yaşamına silinmez damgasını vurdu, onun eylemlerinin önemli çizgisi oldu. Günümüz koşullarında bu gelenekler daha da gelişiyor ve zenginleşiyor, BKP'nin saygınlığını güçlendiriyor, tüm dünyadaki devrimcilerin ona güvenini artırıyor.

Georgi Dimitrof, sarsılmaz bir Marksist-Leninist olarak, dünyadaki ilk sosyalist devlete karşı takınılan tutumu proletarya dayanışmasının ölçütü sayıyordu. Onun şu sözleri belleklerden silinmiyecektir: «İşçi hareketinin her eylemcisinin, her işçi partisi ve emekçi örgütünün, kapitalist ülkelerdeki her demokratın dürüstlük ve içtenliğinin sınanmasında, onların sosyalizmin yüce ülkesine olan tavırları başlıca denek taşıdır.»⁽⁸⁾ Böylesi bir yaklaşım, İkinci Dünya Savaşı yıllarında, faşist saldırganların ezilmesi ve tüm ilerici insanlığın kendi geleceğini Sovyet halkının utkusu umutlarına bağladığı dönemde doğruluğunu kanıtladı.

Soruna Dimitrofçu bu yaklaşım güncelliğini günümüzde de koruyor. T. Jivkov'un belirttiği gibi «Savaş mı, barış mı sorusunun insanlığın yaşamında çözümleyici bir sorun haline geldiği günümüzde, Sovyetler Birliği'ne karşı tutum savaş ve barış konusundaki tavrın ölçütü olmuştur. Sovyetler Birliği'ni desteklemek, bugün savaşa karşı olmak demektir. Bu, yaşadığımız aşamanın en büyük gerçeğidir.»⁽⁹⁾

Dimitrof, tüm yaşamı ve savaşımı boyunca anayurduna olan sevgiyle sosyalizmin anayurdu yüce Sovyetler Birliği'ne sevgiyi bağdaştırmanın büyük gücünü sergiledi. Bu duygular, onun için coşku ve esin, yigittik

(8) G. Dimitrof, Sovyetler Birliği ve kapitalist ülkeler işçi sınıfı. Moskova, 1937, s. 15.

(9) «Rabotniçesko Delo» gazetesi, 12 Şubat 1972.

ve iyimserlik kaynağı oluyordu. Faşizme karşı savaşın ağır yıllarında o, Bulgar-Sovyet dostluğunun önemini şu sözlerle vurguluyordu: «Bulgaristan'ın ulusal bağımsızlığı ve serpilip gelişmesi için Sovyetler Birliği'yle içten dostluğun, her canlı varlık için güneş ve hava kadar gerekli olduğunu reddedebilecek sağduyulu ve yurdunu seven hiçbir Bulgar yoktur ve olamaz.»⁽¹⁰⁾ O, Partinin tarihsel 5. Kongre (1948) kürsüsünden Bulgar-Sovyet ilişkilerinin rolünü çokyönlü sosyalist gelişmemizin çözümlenici etkeni olarak, kardeş halkların ideolojik-politik, ekonomik ve moral birliğinin belirgin bir göstergesi olarak vurguluyordu.

Bulgaristan halkı, Georgi Dimitroff'un Sovyetler Birliği'yle dostluğun güçlendirilmesine ilişkin öğütünü gözbebeği gibi koruyor ve yerine getiriyor. Bu dostluk ulusal duygumuzun ayrılmaz bir parçası, ilerlememizin itici gücü, sosyalizm kuruculuğundaki başarılarımızın ve ulusal güvenliğimizin garantisi, ulusal bilincin moral ve gelişme kaynağı olmuştur. BKP'nin Nisan çizgisi bu dostluğun çokyönlü gelişmesinin önünde geniş çevrenler açtı. T. Jivkov ve L. İ. Brejnev'in yönetimi ve en aktif, doğrudan katkı ve katılımlarıyla Bulgar-Sovyet dostluğu yeni bir döneme, iki parti, ülke ve halkın çokyönlü işbirliği ve yakınlaşması dönemine girdi ve bu da iki sosyalist devletin en çarpıcı kazanımlarından birine dönüştü. Bizim yarınki ilişkilerimiz komünist kardeşliğin de örneği olacaktır.

Georgi Dimitroff'un ölümünden bu yana otuz yıldan fazla bir zaman geçti. Bu dönem içinde devrimci, demokratik ve barışsever güçler yeni büyük başarılar elde ettiler. İşçi sınıfının komünist öncü kolu dünyadaki konumlarını güçlendirdi, Sovyetler Birliği'nin gücü ve uluslararası saygınlığı daha da arttı, dünya sosyalist sistemi yeni yeni ülkeleri ve halkları kapsamına aldı. Ve insanlığın ilerlemesinin ana yönlerini belirleyen de odur.

Dimitroff'un eylemini ve savaşımını tüm kapsamıyla değerlendirmeye bir kuşağın yaşamı yetmez. Onun, devrimci teori ve pratiği alanındaki kalıtı, onun devrimci ve yurttaş olarak kişisel örneği öğreticidir, yürekendiricidir, yükselticidir. Bulgar halkının büyük evlâdının aktif katılımıyla anti-faşist güçlerin birliği ve beraberliği için savaşımında komünist hareketinin elde ettiği deneyimler, Dimitroff tarafından daha 30'lu-40'lu yıllarda formüle edilen ideler güncelliğini korumaktadır. Birçok komünist partisi günümüzde tekrar tekrar Fransa'daki Halk Cephesi'nin, İspanya'daki iç savaşın, Anti-Hitlerci Direniş Hareketi'nin tarihini incelemektedir. Geçmişin çeşitli yönlerinin değerlendirilmesi ve bu temele dayanarak çıkarılan politik sonuçlar yine eşanlımlı değildir. Günümüzün politik pratiği açısından, Komintern içinde partilerin karşılıklı ilişkileri, komünistlerin koalisyon hükümetlerine katılımı vb. konularındaki deneyimler ele alınmaktadır. Ne ki, oluşturulması için Dimitroff'un büyük çaba sarfet-

(10) G. Dimitroff, Seçme yapıtları, c. 2, s. 21.

tiği işçi sınıfının yüksek çıkarlarına yönelik politik bağlaşıklar sorunu, günümüzde özel bir önem kazanmıştır.

Büyük bir eylem gücüne sahip olan Tek Cephe politikasının gerek savaş öncesi, gerekse savaş sonrasında çok karşıtı vardı, bunlar günümüzde de az değildir. Bunlar, komünist partilerinin savaşa ve emperyalist gericiliğe karşı savaşında yığınları birleştirme çabalarını, Halk Cephesi'ni, komünistlerin dar parti çıkarlarını maskeleyen aracıymış gibi gösterecek karalamaya yelteniyorlar. Komintern'in 7. Kongresi'ndeki konuşmasında G. Dimitrof bu tür savların temelsizliğini ortaya koydu. Evet, o açıkça diyordu ki: «Biz, işçi sınıfının eylem birliğini proletaryanın burjuvaziye karşı verdiği savaşında güçlenmesi için istiyoruz. Bugün, saldıran sermayeye ve faşizme karşı güncel çıkarlarını savunarak proletaryanın, yarın kendi kesin kurtuluşunun koşullarını oluşturabilecek duruma gelmesini istiyoruz.»⁽¹¹⁾ Ancak, tek cephe belgisi kesinlikle, komünistlerin bir manevrası olduğu anlamına gelmiyordu. Faşizme karşı bundan sonraki bütün savaşım şunu kanıtladı: Sosyal demokratlara, sosyalistlere, ilerici ve demokratik partilere birlikte eylem yürütmeyi önerirken komünistler iki yüzlülük yapmadılar. Onların bugün de, barışın korunması ve anti-emperyalist cephenin oluşturulması yönündeki adımları yine o ölçüde içtenlikli ve ciddidir.

30'lu yıllarda olduğu gibi, şimdi de eylem birliği, komünistlerin, güya demokrasi karşıtları ve diktatörlük yöntemleri taraftarları oldukları savı ileri sürülerek çoğu kez reddediliyor. Daha K. Kautsky ve taraftarlarınınca ileri sürülen, daha sonraları da günümüz burjuva ve sosyal-demokrat propaganda tarafından tümüyle reel sosyalizme yöneltilerek yaygınlaştırılan Sovyet politik rejiminin sözde totaliter karakter taşıdığı yolundaki tez uluslararası işçi sınıfının çıkarlarına büyük zararlar vermiştir. Birlik düşmanlarının bu tür manevralarının içyüzünü ortaya koyan G. Dimitrof şöyle diyordu: «... biz, size proletarya diktatörlüğünü ilân etmek için mi tek cephe öneriyoruz? Biz, böyle bir şeyi henüz önermiyoruz ... biz Sovyet demokrasisi, emekçi demokrasisi, dünyanın en ardıcıl demokrasisi yanlısıyız. Ne ki biz, kapitalist ülkelerde faşizmin ve gerici burjuvazinin saldırısına uğrayan burjuva-demokratik özgürlüklerin en küçük kısıntısını bile savunuyoruz ve savunmaya devam edeceğiz, çünkü proletaryanın sınıf savaşımının çıkarları bunu gerektiriyor.»⁽¹²⁾ Demokrasinin tehdit altında olduğu her yerde komünistler bu ilkeye sınıksız bağlı kalmışlardır ve kalmaya devam edeceklerdir. Kapitalist devletler komünist partilerinin ideolojik yaşamlarında, programsal belgelerinde, demokrasi ve kişi özgürlükleriyle ilgili sorunların büyük bir yer alması elbette rastlantı değildir. Sosyalist topluluk ülkelerinde toplumsal yaşamın sürekli demokratikleştirilmesi sürecinin ardıcılık kazanması da bir rastlantı değildir.

⁽¹¹⁾ G. Dimitrof, Seçme yapıtları, c. 1, s. 396.

⁽¹²⁾ Agy., s. 397.

Bazı Avrupa kapitalist ülkelerindeki komünistler sık sık şöyle bir savla karşı karşıya kalmaktadır: Komünist partileri güya sayı bakımından yeterli büyüklükte olmadıkları için politik bir güç oluşturmuyor ve bu nedenle sosyal-demokratlarla bloklaşmalarının hiç bir yararı olmayacak, hattâ çok ciddi bir tehlike karşısında onlarla kurulacak bir bağlaşıklık, demokratik koalisyonu güçlendirmek yerine, güya proleter olmayan kesimleri ürküterek, bunları faşizmin ve gericiliğin kucağına itecektir. Sayı, şüphesiz, önemlidir, ancak sadece sayı, partinin tarihsel doğruluğunu yansıtmaya yeterli değildir. Ülkede faşizm tehlikesini duyan Avusturya Sosyal Demokrat Partisi değil, tersine sayıca küçük olan Avusturya Komünist Partisiydi, diyordu Dimitrof ve şunu belirtiyordu: «İşçi hareketinin tüm deneyimleri, sayı bakımından az olsalar bile komünistlerin, proletaryanın savaşkan aktifliğinin motoru olduğunu göstermektedir.»⁽¹³⁾ Bu sözler, kanımızca, günümüzde kapitalist ülkelerdeki savaşa karşı, demokratik ve anti-tekelci hareket açısından özel bir anlam taşıyor ve bu hareket içinde komünistler önemli bir birleştirici rol oynuyorlar.

Savaş öncesi tek cephelere katılan kuşak geçmişten çok dersler çıkarmıştır. O kuşak bizlere şu tartışma götürmez gerçeği unutmamamızı öğütlemiştir: Uluslararası işçi sınıfı sıralarında bölünmüşlük olmasaydı faşizm gelemezdi, insanlık ise, geçen savaşın ateşlerinde ve faşizmin teröründe can veren 55 milyon insanın yaşamını koruyabilirdi. Tarih bize şunu da öğretti: Emperyalizmin baskı ve saldırı politikasına karşı zamanında ve kararlılıkla eyleme geçmek, bunu daha başlangıçta önlemek gerekiyor. Diğer önemli ders de şu: Emperyalist gericiliğe ve faşizme karşı başarılı savaşımın bir koşulu da, anti-komünizme ve anti-sovyetizme aktif karşı koymaktır. G. Dimitrof'un defalarca vurguladığı gibi, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm devrimci, ilerici ve demokratik güçlerin eylem birliği, emperyalist politikaya kesin darbe indirebilir, savaş tehlikesini yokedebilir, halklar arasında barış ve dostluğu sağlayabilir, sosyalizme doğru ilerlemeyi olanaklı kılabilir.

Dimitrof'un devrimci teoriye ve pratiğe yaptığı katkı, günümüzün en yakıcı sorunu olan barışı koruma ve sosyal ilerlemeyi sağlama sorununun çözümü için işçi sınıfını, en geniş demokrasi ve barışsever güçleri birleştirme yolundaki komünistlerin çabalarına yardım ediyor. Birleşik cephenin önemi, onun deneyimlerinin yeni koşullarda yaratıcılıkla uygulanması ve zenginleştirilmesi gerekliliği komünist ve işçi partilerinin üç uluslararası danışma toplantısı belgelerinde de vurgulanıyor.

70'li yıllarda yapılan Avrupa kapitalist ülkeler komünist partileri konferanslarında, Arap devletleri ve Latin Amerika komünist partilerinin konferanslarında, ayrıca Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin Berlin (1976) ve Paris (1980) konferanslarında devrimci, demokratik ve barışsever güç-

(13) G. Dimitrof, Seçme yapıtları, c. 1, s. 397.

lerin ulusal bağımsızlık, sosyal ilerleme, demokrasi ve barış savaşımındaki birliğinin önemi yeni bir güçle vurgulandı. Georgi Dimitrof'un 90. doğum yılı nedeniyle Sofya'da biraraya gelen 115 komünist, sosyalist, demokrat ve diğer partilerle ulusal kurtuluş hareketlerinin ve örgütlerin temsilcileri proletaryanın birliği ve halk cephesi idesinin güncelliğini ve geçici olmayan önemini bir kez daha vurguladılar.

Günümüzde dünya komünist hareketinde derin değişimler oldu, dünyanın çehresi değişti. Sosyalist ülkeler topluluğu oluştu, bir dizi genç devlet yeni toplum kuruculuğu yoluna koyuldu. Endüstrice gelişmiş birçok kapitalist ülkede ulusal ve sosyal sorunların çözümünde komünist partilerin etkinliği arttı, ulusal kurtuluş hareketleri tarihsel utkular elde etti. Barışın korunması ve ilerici güçlerin birleştirilmesi davasında komünistlerin sorumluluğu arttı. Bununla birlikte, geçmişin deneyimlerine dayanma, bunları zenginleştirip yaratıcılıkla uygulama ustalığının önemi de arttı. Kanımıza göre, şimdi G. Dimitrof'un savunduğu proletarya enternasyonalizmi ilkelerine, devrimci güçlerin beraberliği ve eylem birliği ilkelerine sınımsız bağlılık idesi daha da yakıcı ve güncel önem kazanmış bulunuyor.

Sosyalist ülkeler topluluğunun oluşmasından sonra proletarya enternasyonalizmi sosyalist enternasyonalizme dönüştü ve toplumsal yaşamın giderek enternasyonalleşmesinin bir yansıması olarak yeni aşamaya yükseldi. Topluluğumuz evrensel ilerlemenin öncü gücüdür, sosyalist devletlerin, dünya komünist ve işçi hareketinin sömürgecilik boyunduruğundan kurtulan halklarla karşılıklı yardımlaşma ve dayanışması ise proletarya enternasyonalizminin temelini ve dayanağını oluşturuyor.

Devrimci, demokratik ve barışsever güçlerin eylem birliği, BKP'nin uluslararası çalışmalarının, özellikle de günümüzün ana sorunu olan termonükleer bir savaşı önlemek ve barış korumak sorununun çözümü yönündeki çalışmalarının temel ilkelerinden biri olmuştur ve öyle de kalmaya devam edecektir. Dimitrof'un partisi ileride de, emperyalizme ve gericiliğe karşı, özgürlük, bağımsızlık, barış ve sosyal ilerleme uğrunda savaşan komünist hareketinin birliğini pekiştirmek için, devrimci-demokratik partiler ve hareketlerle, ilerici güçlerle dayanışmayı derinleştirmek için özveriyle çalışacaktır.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti sosyalist topluluğun ayrılmaz bir parçasıdır. O, kardeş devletlerin dış politika doğrultusunun uyumlaştırılmasına aktif katılmakta, Avrupa'da barış, güvenlik ve işbirliği politikası uygulamaktadır. Öğretmenimizin öğütlerine içtenlikle bağlı olan partimiz ve devletimiz, SSCB'nin ve Varşova Antlaşması Örgütü'nün girişimlerini desteklemekte ve Balkanlar'da istikrarın önemli bir faktörü olmaktadır. Bulgaristan, tartışma konusu olan uluslararası problemlerin çözümüne yönelik birçok öneriyle ortaya çıkmıştır.

Devrimci olabilmek

David Khenin

İsrail Komünist Partisi Politik Büro üyesi ve MK Sekreteri

«Devrimin başladığı ve hızla geliştiği bir dönemde, herkesin, ona sırf meraktan, vaya moda uymak için, bazen de kariyerist çıkarları için katıldığı bir dönemde, devrimci olamak zor bir şey değildir . . . Koşullar doğrudan doğruya, açık, gerçekten yığınsal, gerçekten devrimci savaşıma henüz elverişli değilken devrimci olmak, devrimin çıkarlarını (propaganda, ajitasyonla, örgüt çalışmalarıyla) savunmak, devrimci olmak, çoğu zaman ve doğrudan gerici kurumlarda devrimci olmayan bir ortamda, yığınların devrimci bir eylem yönteminin gereğini hemen kavrayacak yetenekte olmadıkları bir ortamda devrimci olmak, çok daha zordur, çok daha büyük değer taşır.» (1)

Devrimci olabilmek . . . Ülkemiz koşullarında bunun ne demek olduğu yukarıda «Komünizmin çocukluk hastalığı: «Solculuk» yapıtından aktardığımız pasajda, V. İ. Lenin'in çerçevesini çizdiği duruma çok benziyor. Bu soruların bazı yönlerine, derginin sayfalarında çağdaş komünist örgütler üstüne başlayan tartışma ile ilgili olarak değinmek istiyoruz. (2)

Partimiz, tüm tarihi boyunca çok ağır koşullarda eylem yürütmek zorunda kaldı. Bu koşullar, özellikle Haziran 1967 savaşından sonra çok daha ağırlaştı. İşte, İsrail artık 15 yıldır ele geçirdiği Arap topraklarını işgal altında tutuyor, yoğun bir ilhak politikası uyguluyor. Kneset'te (Meclis) Kudüs'ün Arap kesimiyle, Golan tepelerinin İsrail'e katılmasını öngören bir yasa kabul edildi. İşgal edilen topraklarda yoğun bir biçimde sömürgeci yerleşim merkezleri kuruluyor, yerli halka karşı baskı ve terör yöntemleri uygulanıyor. İşgalin ve toprak ilhakının sürdürülmesi çizgisi, özellikle Manahem Begin'in başında bulunduğu «Likud» blokunun erke gelmesinden sonra daha keskin biçimlerde ortaya çıkmaya başladı. Bu çizgiyi gerçekleştirmek için hükümete uygun bir ortam gereklidir. O da ülkedeki ortamı Araplara karşı ulusal düşmanlığı ve klerikal mistisizmi, anti-sovyetizmi, anti-komünizmi var gücüyle körükleyerek zehirliyor.

Egemen güçlerin saldırgan politikası, İsrail'in sosyal-ekonomik sorunlarını keskinleştiriyor. Askerel alanlara ayrılan yatırımlar ve diğer harcamalar devlet bütçesinin üçte ikisini oluşturuyor (3), enflasyon hızı dün-

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 82.

(2) Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», № 1, 2, 3, 1981.

(3) Bu, askerel endüstriyel donatım ve hammadde sağlamayı ve faizlerin yüzdelerini ödemeyi öngören dış borçları ve faizler kapatmayı da kapsamına alıyor.

yada en yüksek olanlardan biri (1981'de % 101), işsizlik artıyor (1981'de % 5,5). Egemen güçler ve bunların destekçileri, işçi sınıfının yaşam koşullarına, onun sosyal kazanımlarına karşı tüm cephelerden saldırıyorlar. Bunlar, Doğu bölgelerindeki Arap halkını ve Yahudileri ulusal ayrımcılığa tabi tutuyorlar.

Ülkenin toplumsal-politik durumundaki bu gelişmeler karşısında partimiz nasıl bir tutum alıyor, ne gibi çözümler öneriyor?

DOĞRU DEĞERLENDİRME, DOĞRU POLİTİKA

Olguları Marksist-Leninist sınıfsal konumlardan değerlendirmek, komünistlerin ilkesel ve kesin çizgisinin bir sonucu olan politikanın doğru ve bilimsel temellendirilmesinin birinci koşuludur. Yalnız böylesi bir yaklaşım, durumun doğru değerlendirilmesini garantiliyor, karmaşık sorunlara doğru yanıt verilmesine ve her şeyden önce ulusal sorunun çözümüne, yakın görevlerini ve stratejik amaçlarını açıkça saptamasına olanak sağlıyor.

İKP, İsrail'de 1967'de tutuşturulan saldırgan savaşa karşı çıkan biricik politik güçtü. İşgal altındaki toprakların boşaltılması, Filistin Arap halkına yazgısını özgürce belirleme, İsrail devletiyle yanyana kendi bağımsız devletini kurma haklarının sağlanması ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün, Filistin halkının tek yasal temsilcisi olarak tanınması istemlerini ilk önce komünistler yükseltti. Şimdi bu istemler, komünistlerin tekelinde değil artık. Bunları artık İsrail toplumunun çok daha geniş kesimleri paylaşıyor. Hatta Filistin halkının haklarını resmen reddeden partilerde yer alan insanlar bile, bu istemleri destekliyor.

İKP'nin ileri sürdüğü barış planının ana maddeleri, «Barış ve Eşitlik İçin Demokratik Cephe»nin tezlerinde açıklanıyor. Partimizin girişimiyle 1977'de kurulan bu cepheye komünistlerden başka «kara panterler» örgütü, sol sosyalistler, toplumsal eylemciler, Arap kesimi belediye başkanları, Arap Öğrenciler Birliği yöneticileri, Druse (4) girişimci komitesi, işçi, köylü, aydın temsilcileri katılıyor. İKP'nin 19. Kongresinde (Şubat 1981) vurgulandığı gibi, «Demokratik cephenin dört yıllık çalışma deneyimi çok olumludur ve bu çalışmaların büyük önemi vardır. İsrail'de barış, demokrasi ve ilerilik güçlerine, Yahudi ve Araplara ülkenin önünde duran temel sorunların çözüm yollarını gösteren Program temelinde birliğin sağlanması savaşına önemli katkıda bulunan 19. Kongremizin girişimi, haklılığını kanıtlamıştır» ... Bu program şu ana maddeleri içeriyor: Geniş kapsamlı adaletli ve kalıcı barış planı, emekçilerin hak ve çıkarlarını savunmak, İsrail Arap halkına karşı uygulanan ayrımcı ve

(4) Müslüman Şii tarikatlarından birinin adı. (Not Red.)

baskıcı politikaya son verilmesi, Asya ve Afrika ülkelerinden göçeden Yahudilerin belediye yönetimlerinde uğradıkları ayrımcılığa son verilmesi, demokratik hakların sağlanması.

Cephe'nin kurulması ve programının hazırlanması değişik ideolojik görüşlerinden örgüt ve kişilerin çok daha geniş bir işbirliği yapmalarına yardımcı oldu, anti-siyonistlerin ve siyonizmin etkisi altına düşen insanların, ateist ve din adamlarının, partili ve partiszizlerin, tek sözle işgalciliğe ve kan dökülmesine son verilmesi, bölgemizde adil ve kalıcı bir barışın sağlanması ortak hedefinden hareket eden herkesin politik örgüt çerçevesinde birleşmesini olanaklı kıldı. İKP, ideolojik savaşım ile somut sorunlarda eylem birliği arasında bir çelişki görmüyor. Partimiz, işçiler ile kapitalistler, barış güçleri ile militaristler ve ilhakçı çevreler, demokrasi güçleri ile faşizme dönüşten yana olanlar arasında geçen çizgisinin, sınıfsal ayırım çizgisinin belirlenmesini çözümleyici bir durum olarak görüyor. Biliyoruz, hatta kendisini siyonizm ilkelerine kaptırmış olanlar arasında şu veya bu sosyal-politik sorunlarda doğru ve ayık görüşlü insanlar da var ve bunlarla ideolojik ayrılıkların var olmasına karşın, cephe içinde işbirliğinin olanaklı olduğuna inanıyoruz.

Böylece İKP politik çizgisini saptarken, Marksist ilkelerin etkinliği için savaşımını sürdürürken, yığınlarla bağların güçlendirilmesine, demokratik yığın örgütleri içindeki çalışmalara büyük önem veriyor. Ve bu, partinin 19. Kongresinde vurgulandığı gibi, partinin işçi sınıfı, yoksul insanlar, aydınlar ve gençlik arasında eylemlerini aktifleştirmenin, komünistlerin önüne koyduğu parti sıralarını genişletme, devrimci amaçlara ulaşmanın anahtarıdır.

İLKESELLİK, YARATICILIK

İKP, tüm komünistlerin yönelim ve istemlerinin birliğini güçlendirmek için doğru politik çizgisiyle, örgütsel çalışmalarını ustaca uyumlaştırıyor. Deneyimler bize, yeni türden partinin Marksist-Leninist örgütlenme ilkelerine kesinlikle bağlı kalmanın ne kadar önemli olduğunu öğretti, öğretiyor.

Gerçekten bu ilkelerden vazgeçerek ideolojik, politik, ekonomik ve polis baskısına karşı konulması düşünülebilir mi? Bu ilkelerden vazgeçerek sınıfsal yurtsever ve enternasyonalist gerçekleri işçilere, en geniş halk yığınlarına götürmek olanaklı mıdır? Komünistlerin çalışma koşullarının ağırlaşmasına karşın, onlar barış, demokrasi, eşitlik, emekçi halkın çıkarları için savaşımında kendi rollerini oynamaya devam ediyorlar. Kanımıza göre, bu, partimizin dayandığı örgütlenme ilkelerinin yardımıyla elde edilebiliyor.

Bunların en önemlilerinden biri, partinin gerçeği dile getiren yazılı ve

canlı sözünü yığınlara götürme, tüm sempatanları örgütlediği kampanyalara çekme çabalarında komünistlerin sınıf düşmanıya savaşta birliğini sağlayan demokratik santralizmdir. Demokratik santralizm, sosyal-politik durumdaki değişikliklere derhal yanıt verilmesine, partinin seçim kampanyaları da dahil çok yönlü eylemlerinde potansiyel gücünü yoğun bir biçimde kullanmasına olanak sağlıyor. Değişik güçler ve politik çevreler, toplumsal eylemciler, işçiler, yoksul kent sakinleri ve aydınlar arasında, ekonomik, sosyal ve demokratik nitelikli sorunlarda ve barış savaşımında işbirliğinin sağlanmasına ve tek cephenin oluşmasına yardım ediyor.

Demokratik santralizm, sınıf düşmanının saldırı hedefiydi ve öyle de kalmaya devam ediyor. Sınıf düşmanının demokratik santralizme yönelttiği tüm saldırılar ve kara çalmalar şu temelden kaynaklanıyor: Bu son derece önemli örgütlenme ilkesinden vazgeçildiğinde komünistlerin birliği kaçınılmazlıkla baltalanacak ve parti de tarihsel misyonunu yerine getiremeyecektir. Anımsatalım, milliyetçi ve bölücü öğeler, İKP'nin geçmişte yaşadığı bunalım dönemlerinde «demokrasiyi koruyalım» ve «eylem özgürlüğü» belgelerinin ardına gizlenerek, partimizi örgütsel ilkelerinden ve en başta da demokratik santralizmden vazgeçirmeye zorlamışlardı.

Biz, yalnız sözle değil, eylemde demokrasiyi ve santralizmi bu iki başlangıçlı uyumlaştırmaya çalışıyoruz. İKP, İsrail'de en demokratik parti olduğunu gururla söyleyebilir. Onun amacı, işçi sınıfının ve tüm halkın çıkarlarına, barış ve ilerlemeye hizmet etmektir. Örgütlenme ilkeleri, parti üyelerinin demokratik tartışma yoluyla ve demokratik bir biçimde seçilen parti organlarının aldıkları kararlarla ortak yönelimlerini ifade etmelerine olanak sağlıyor.

Neden biz parti-içi demokrasiye bu kadar büyük önem veriyoruz? Bunu hiç de düşmanın gözünde ve eleştirileri karşısında kendimizi savunmak için yapmıyoruz. Bu, İKP'ne politika ve eylemlerini sürekli etkinleştirmek, tüm yoldaşların deneyimleriyle bunları zenginleştirmek için gereklidir. Parti-içi demokrasi, partinin onun organlarının ve ayrı ayrı komünistlerin çalışmalarında etkinliğini artırıyor.

Böylece, parti-içi demokrasinin anlamı, devrimci eyleme katkıda ifadesini buluyor. Somut çalışma ve disiplinle uyumlaştırılmayan demokrasi, boş laftan öteye gidemez ve bu eninde sonunda partiyi anarşiye sürükler, onu yokeder. Disiplinden uzak bir demokrasi, parti yapısında bürokratizme ve kökleşmiş hastalıklara yol açıyor, partiye özgü kolektif yönetmeyi ve gücü felce uğrattıyor.

Demokratik santralizm, parti-içi demokrasi ve disiplin, yönetimde kolektivizmi kişisel sorumlulukla uyumlaştırma, eleştiri ve özeleştiri, kararların uygulanmasını denetleme, parti Tüzüğüne titizlikle uyma, tüm bu ilkeler kendiliğinden gerçekleşmiyor. Bunların teorik temellendirilmesine ve

pratik uygulanmasına sürekli dikkat çevirmek gerekiyor. Bürokratik yaklaşımlar, bu sorunların derin anlamını yozlaştırıyor, partiyi zayıflatıyor.

Lenin, diyor ki, değişik koşullarda çalışan partilerin yapısı aynı olmaz. Örgütlenme biçimleri somut duruma bağlıdır, basmakalıpçılığı kaldırmaz.

İşte bir örnek, İKP'nin birçok yerel şubesi, gençlik arasında yeni çalışma yöntemi önerdi. Tel Aviv ve diğer kentlerde gençlik kulüpleri kuruldu. Düzenlenen konferans ve tartışmalarda, teorik seminerlerde ele alınan politik ve sosyal sorunlar, gençliğin eğlence istemleriyle de uyumlaştırılıyor. Bu tür çalışma yöntemleri daha yaşlı ziyaretçilerin çıkarlarına da uygun düşüyor. Nazaret'te ve daha birçok köy yerleşim merkezinde, ciddi sorunların tartışıldığı toplantılarda, sanatçıların katıldığı kültür programlarına da yer verildiği gençlik gecelerinin büyük bir saygınlığı vardır. İKP'nin birçok yerel örgütünde, partinin genç üyelerinden oluşan özel hücreler kurulmuştur. Örgütsel çalışmalarında gerçek yaşamın gereksinimlerine yanıt veren yeni biçimler işte böyle ortaya çıktı.

Dolayısıyla, örgütlenme pratiğinde tutuculuktan, basmakalıpçılıktan vazgeçmek, yaratıcı olmak zorunludur. İnsiyatifli olabilmek için temel ilkeler çerçevesinde daha birçok olanak vardır. Demek ki, yöntemleri parti çalışmalarının içeriği ile uyumlaştırma olanakları vardır. Bu olanakları, parti sıralarının ilkesel-politik ve örgütsel birliğini unutmadan kullanmayı başarmak, devrimcilerin önünde duran önemli görevlerden biridir.

Günlük devrimci çalışma

Partinin politik çizgisinin başarısı büyük ölçüde değişik düzeydeki parti organlarının yönetim çalışmalarına ve temel örgütlerin ve üyelerinin aktifliğine bağlıdır. Yönetim işlerinin yetkinleştirilmesi, yönetici kadronun ideolojik-politik düzeyinin yükseltilmesini olduğu gibi, yerel örgütlerle sıradan üyelerle daha sıkı ilişkiler kurulmasını da öngörüyor. Eğer, temel örgütler pasif davranıyorsa, partinin tüm yönetim sistemi havada kalır. Temel örgütlerin doğrudan katılımı dışında partinin örgütlediği her kampanya özellikle militanların ve basın yönettiği propagandacı bir niteliğe dönüşüyor. Aktiv eylem içinde olan temel örgütler partinin çalışmalarına gereken esnekliği veriyor, onun toplumu ilgilendiren sorunları görebilmesi, bunları çözebilmesi, yığınların savaşıma hazırlık derecesini sezebilmesi, onların bilinç düzeyinin yükseltilmesi için olanaklar da sağlıyor.

Deneyimlerin de kanıtlaştığı gibi, temel örgütlerin eylemlerinin başarısı, gerçekleştirilmesi gereken görevlerin etki alanının uygulama gücü ve kararlılığının doğru saptanmasına bağlıdır. Bu başarı aynı zamanda her yoldaşın yeteneğini ve yatkınlığını gözönünde tutarak temel örgüt üye-

leri arasında somut bir işbölümü yapılması ile de belirleniyor. Ama, bunun için kişilerle doğru çalışma yöntemleri bulmak gerek.

Temel parti örgütlerinin belirlenen bu eylem alanı, diyelim ki sanayi bölgesinde veya yoksul semtlerde eylem yürütün temel örgütün çalışmalarını sırf sanayi ve kamu sorunlarıyla sınırlaması demek değildir. Doğal olarak, parti somut sorunları inceliyor ve bu temel üzerinde yaptığı değerlendirmelerle işçi örgütleri ve şu veya bu bölgenin emekçileri için somut istemleri birlikte saptıyor, bunların çözüme kavuşturulması uğruna yürütülecek savaş için önlemler alıyor. Parti üyeleri ve yerel örgütler her işçiye ve yoksul semt sakinlerine politik eğitim çalışmalarını açıklayacak kişisel yöntemler bulmak ve aynı zamanda toplumun en geniş kesimleri içinde sözlü propaganda yürütmek zorundadır. Yerel sorunları, genel politik sorunlarla, hem de geniş yığınların anlayacağı biçimde sıkıca bağlamak önemlidir. Bu nasıl oluyor? Komünistler, örneğin, yığınlara sömürgeci yerleşim merkezleri için milyarlarca şeker harcadığını, yoksul gecekondu bölgelerinin ortadan kaldırılması için ise hiç bir şey yapılmadığını anlatıyorlar. İşgal politikasının büyük paralara mal olduğunu, bunun sonucu olarak sosyal hizmetlerin ortadan kalktığını, eğitim ve sağlık alanlarına ayrılan yatırımların kısıtlandığını anlatıyorlar. Komünistler, hükümetin yerli ve yabancı kapitalistlere para musluklarını ardına kadar açtığını, bununla birlikte emekçilerin yaşam koşullarına saldırılarını açığa vuruyorlar. Şöyle bir soru da ortaya koyuyorlar: Filistinlilerin haklarını tanımadan, işgal politikasına son vermeden barışçı bir yaşam ve güvenlik sağlanabilir mi? İsrail'deki egemen çevreler işte böyle bir politika izliyorlar. Bu politika ise barış değil, kan ve savaş getirmiştir.

Değişik çevrelerde yürütülen enerjik bir aydınlatma çalışması yalnız bunlara sorunlarını öğrenmelerine, kendi hakları uğrunda savaşıma hazır olma ruhunda eğitilmeleri anlamında başarılı sonuçlar vermekle kalmıyor, aynı zamanda bu çevrelerin komünistlere karşı tutumunu da değiştiriyor, düşmanlığın yerini hiç olmazsa tarafsızlığın almasına yardım ediyor. Bunların birçokları partiye karşı sempati duymaya başlıyor, bazıları da onun sıralarına katılıyor. Pratiğin gösterdiği gibi, parti örgütlerinin çalışmalarının gerekli ölçüde amaca yönelik olmaması eylem alanlarının sık sık değiştirilmesi, dikkatlerin bir sorundan diğerine aktarılması, çabaların başarı gücünü zayıflatıyor.

Partinin temel örgütlerinin veya organlarının her hangi bir eyleminin başarısı, örgüt sekreterinin ve sekreterliğin eylem niteliğine, bunların konferans ve toplantı hazırlama düzeylerine, ortaya konan görevlerin somut olmasına, kararların gerçekleştirilmesi için yapılacak denetime çok bağlıdır.

İsrail komünistleri Lenin'in «yığınlar neredeyse orada çalışmak gerek» öngütünü ardıcıl bir biçimde uyguluyorlar.

Devrimci yükselişin olmadığı ülkemiz koşullarında, bu öyle basit bir görev değildir. Komünistler omuzlarında ağır bir yük taşıyor. Ancak sistemli bir eylem yürütmek, bildiri ve gazete dağıtmak, toplantı ve gösteri örgütlemek, işçileri komünist partisinin doğru çizgisine inandırmak, birincil önemde devrimci çalışmadır.

Enternasyonalizm ile yurtseverliği uyumlaştırmak

Nüfusun önemli bir kesiminin siyonizmin etkisi altında olduğu, ortamın Arap düşmanlığı ve anti-sovyetizmle zehirlendiği bir ülkede, gerçek enternasyonalizm ve yurtseverlik bilinci oluşturma sorunları, komünistler için özellikle önemlidir. Partimizin geçen yıl yapılan kongresi şunu vurguladı: İdeolojik ve politik düşmana, siyonist ideoloji ve pratiğine, ister Yahudi, ister Arap olsun şövenizmin her yansımasına karşı daha atak ve sistemli bir savaşım yürütmek, günümüzde Sovyetler Birliği ve sosyalizmle ilgili gerçekleri daha aktif bir biçimde yaymak gerek. İKP'nin görüşüne göre, bu yalnız komünist dünya görüşünü savunmak için değil, aynı zamanda işçileri, demokratları, barış savaşçılarını anti-Marksist ideoloji batağının etkisinden kurtarmak için gereklidir.

Enternasyonalizm, Yahudi ve Arapları birleştiren parti politikasının önemli bir yönüdür. Eğer komünistler yığınların gerekli desteğini sağlamamış olsalardı, ülke nüfusunun % 15'i kadarını oluşturan Arap ulusunun yarısını kendi yanlarına çekemezlerdi. İKP, ideolojik birlik içinde olan, politik çizgiyi birlikte hazırlayan Yahudi ve Arapların eşit haklara sahip oldukları biricik partidir. Onlar, parti programı ve ilkelerinin yaşamda geerleşmesi için omuz omuza savaşıyorlar.

İKP'nin sağlam ideolojik, politik ve örgütsel temele dayanan Yahudi-Arap birliği politikasının büyük önemi vardır. Bu birlik büyük bir güçtür. Komünist Partisi ülkede egemen olan milliyetçilik ve şövenizm dalgası karşısında dimdik ayakta duran Yahudi-Arap kardeşliği idelerini savunan öncüdür. Bu ideler işçilerin, öğrencilerin, barış savaşçılarının günlük ortak çalışmalarında ifadesini buluyor.

Yahudi-Arap birliği, Yahudi ve Arapların birlikte ıkışları bölgemizde eşitliğin sağlanması, normal koşşuluk, halklar ve devletler arasında dostluk ve işbirliği ilişkilerinin kurulması için olanakların varlığını kanıtlıyor. Kuşkusuz, böylesi bir dayanışma ve kardeşliği perinlemeyi tarihsel bir görev olarak partinin enternasyonalist çizgisi, ilerde kurulacak İsrail-Arap ilişkilerinin perspektifini gösteriyor. Bunun geerleşmesi, İsrail egemen çevrelerinin, emperyalizmin ve onun İsrail'deki ve Arap dünyasındaki bağlaşıklarının politikasına karşı verilen savaşımın yükselişine bağlıdır.

İKP'nin Yahudi-Arap birliği politikası, komünistleri bölmeye çalışan

emperyalizmin, İsrail ve Arap gericiliğinin her zaman saldırısına hedef olmuştur. İyi bilinmektedir ki, 1965'te parti sıralarında beliren milliyetçi öğeler, hükümetin ve siyonist hareket liderlerinin de desteğiyle, bu birliği ve bununla birlikte partiyi yoketmeye yeltenmişlerdi. Bu çabalar bozguna uğradı. Ama İsrail komünistleri uyanıklığı elden bırakmıyorlar. Onlar 19. Kongrede, İKP'nin barış ve ilerleme düşmanlarının sürekli saldırıları karşısında, enternasyonalist Yahudi-Arap birliğinin gözbebeği gibi korunması görevinin en önemli görevlerden biri olarak partinin önünde durduğu gerçeğinin bir kez daha vurgulanması zorunluluğunu dile getirdiler.

İKP'nin enternasyonalist niteliğinin diğer bir yönü de, onun İsrail'de yaşayan Arap halkı üzerinde uygulanan ulusal baskı ve ayrımcılığa karşı verdiği savaşımdır. Parti, derin yurtseverlik konumlarındadır. Bu tutum ülkemizde iki halkın en iyi evlatlarını, eşitlik, demokrasi, bağımsızlık, işçi sınıfının çıkarları ve sosyalizm için ortak çıkarlara özendiriyor.

İşte artık uzun bir dönemdir İsrail komünistleri Arap halklarıyla birlikte Arap topraklarının işgaline «Galilee'nin Yahudileşmesi» türünden belgelerle gerçekleşmekte olan siyonist sömürgeciliğine karşı birlikte savaşıyor. Her yıl «toprakların savunulması günü»⁽³⁾ olarak örgütlenen eylemler, bu alandaki ortak savaşımın en açık ve yığınsal bir biçimidir.

İKP'nin enternasyonalizm politikası SSCB'ne, sosyalist topluluğun diğer ülkelerine karşı derin dostlukta ifadesini buluyor. Siyonistler Sovyetler Birliği'ne iftira ediyor, ona karşı düşmanlığı körüklüyor, onun gerçek yaşamını çarpıtıyorlar. Partimiz, İsrail egemen çevrelerinin, kapitalist dünyadaki siyonist liderlerin yürüttükleri anti-sovyetizm ve anti-komünizmin ideoloji ve pratiğine karşı koymayı bir yurtseverlik ve enternasyonalistlik görevi sayıyor. Hangi kılıktaki olursa olsun anti-sovyetizmin amacı, işçi sınıfının sosyalizm ülkelerine olan inancını yıkmaktır. Anti-sovyetizm karşısında gerilemek, hatta Sovyetler Birliği'ne karşı sıradan bir karalama kampanyasının hız kazandığı bir dönemde tarafsızlık pozları takınmak bile sınıf düşmanı karşısında gerilemek demektir.

İsrail anti-sovyetizm politikasının resmen yürütüldüğü ülkelerden birisidir. Anti-sovyetizm ve anti-komünizm, SSCB'ni İsrail'in baş düşmanı olarak gösteren siyonizmin temelinde yatıyor. Sovyetler Birliği'nin Ortadoğu politikası ise gerçekçi ve ilkeseldir. Bu, gerçekleşmesiyle Arap halkına, bu arada Filistin ve İsrail halklarına yararlar sağlayacak olan kalıcı bir barış çizgisidir.

Burjuva ideologları, her soydan ve boydan milliyetçiler ve dönekler,

(3) İsrail'deki Arap halkının ve Yahudi demokratik güçlerinin Araplara eşitlik, demokratik hak ve özgürlüklerin sağlanması için örgütledikleri ortak savaşımında yığınsal eylemler günüdür.

komünistlerin enternasyonalizm politikasını, bunların SSCB'ne karşı tutumlarını «ulusal çıkarlardan uzaklaşma», «vatana ihanet», enternasyonalistliği yurtseverlikten üstün tutma gibi, göstermeye yelteniyorlar. Bu suçlamalar temelsizdir. Marksizm-Leninizm ilkeleri işçilere gerçek ulusal ülkülerin, aynı zamanda gerçek enternasyonalizm ⁽⁶⁾ ülküleri olduğunu öğretiyor. Yurtseverlik sınıfsal toplumda, tüm diğer toplumsal olaylar gibi her zaman sınıfsal nitelik taşıyor. İşçi sınıfının ve onun devrimci partisinin yurtseverliği, yalnız anavatana sevgi ile sınırlanmıyor, aynı zamanda ülkeyi halkın gerçek vatanı durumuna getirme, işçi sınıfı ve tüm baskı altında olanlar yararına devrimci dönüşümler gerçekleştirme istemini de kapsıyor.

Enternasyonalizmle çelişen bir yurtseverlik yoktur. Bunlar ayrılmaz bir bütünü oluşturuyor. F. Engels şöyle diyordu: «Diğer halkları baskı altında tutan bir halk kendisi de özgür olamaz» ⁽⁷⁾ İKP, buna uygun olarak kendi rolünü, Arap ülkelerinde İsrail egemen çevrelerinin ilhak politikasına, Arap topraklarının işgaline, geniş kapsamlı, adaletli ve kalıcı bir barış için savaşım veren ilerici ve barış güçleriyle dayanışmada görüyor. İsrail komünistlerinin enternasyonalistliği, Filistin Arap halkıyla sarsılmaz dayanışmada kendini gösteriyor. Partimizin politik çizgisi, şu belgide ifadesini buluyor: «Emperyalizmle Arap halklarına karşı değil, Arap halklarıyla emperyalizme karşı».

İşte artık 60 yıldır İKP üyelerini Marksizm-Leninizm öğretilerine bağlılık ruhunda eğitiyor, onlara yurtseverliğin ve enternasyonalistliğin gerçek ve derin anlamını, parti sıralarındaki sarsılmaz Yahudi-Arap birliğinin önemini öğretiyor. Bu değerleri, partinin çok değerli geleneklerini gerektiği gibi sürdüreceğine, onun demokratik, barışçı, sosyalist bir İsrail'in kurulması amaçlarını gerçekleştireceğine güvendiğimiz İsrail'in yeni devrimci kuşakları benimsiyor.

⁽⁶⁾ Bak: K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 33, s. 374.

⁽⁷⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 18, s. 509.

Komünistlerin parlamentoda çalışma taktiği

Kostas Kappos

*Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi
YKP Parlamento Grubu Sekreteri*

Soru: Ekim 1981 seçimlerinde sol güçlerin elde ettiği kayda değer başarı Yunanistan parlamentosunda ve tüm ülkede bir durum değişikliğine yol açtı. Komünist Partisi sayılabları en başta neyi dikkate alıyorlar ve yasama organındaki diğer parti grupları ile ilişkileri nasıldır?

Yanıt: Evet, şimdi parlamentoda durum, seçimlerden önceki durumdan çok farklıdır. Önceleri parlamentoda çoğunluk sağın elindeydi, dolayısıyla yasaların kabul edilmesinde kesin söz onlardaydı. Şimdi durum değişti. Yunanistan Sosyalist Hareketi (PASOK) oldukça geniş bir demokratik reformlar programı ile ilerledi ve parlamentoda 300 sandalyenin 174'ünü kazandı. Yönetici parti durumuna geldi, hükümeti kurdu. 1974'de cuntanın düşmesinden sonra erke gelen burjuva-tutucu Yeni Demokrasi Partisi'nin ise şimdi 113 sayılabı var (veya önceki seçimlerden 59 sayılab daha az) ve bu parti muhalefete geçmek zorunda kaldı. Yunanistan Komünist Partisi parlamentoda üçüncü büyük parti durumuna yükseldi. Komünistler yüzde 10'nun üzerinde oy aldılar ve bu onlara 13 sandalye kazandırarak parlamentoda grup oluşturmalarına olanak verdi. (Yönetmeliğe göre bir parti ancak oyların yüzde 10'unu alırsa böyle bir grup kurabilir ve diğer şeylerin yanısıra yasa tasarısı hazırlayan parlamento komisyonlarına katılma hakkını elde eder).

Öyle görüüyor ki, sol güçlerin böylesine önemli bir çoğunluk elde etmesi, parlamento, sosyal-poliitik yaşamı demokratikleştirmenin, gerici rejimler altında yerleşmiş kuralları yıkarak Yunanistan'ın emperyalizme ekonomik, askersel ve politik bağımlılığına son vermenin etkili bir aracı durumuna getirebilirdi. Her ne kadar seçimlerden bu yana çok zaman geçmişse de bu anlamda elde edilen kazanımlar yetersizdir. Niye böyle oldu? Bunun başlıca nedeni, PASOK'un büyük sermayenin çıkarları konusunda kendi içinde kararsız olması, uzlaşıcı bir tutum benimsemesi, demokratik değişiklikleri kabul ederken bu değişikliklerin gerçekleşmesinde Komünist Partisi ile işbirliğini kabul etmemesidir.

Bu durum YKP parlamento grubunu zor bir görevle karşı karşıya getirmektedir: Hem toplumun demokratikleştirilmesini ve hem de sosyalistlerin PASOK'la ve onun kurduğu hükümetle çatışmadan seçim zamanında verdikleri sözleri tutmalarını sağlamak. Bu görevimizi yerine getirmeye çalışırken biz, komünist sayılablar, partimizin demokratik değişik-

likler ilkelerinden, partinin halkın gerçek bir demokrasi istemini karşılayacak dönüşümlere yol gösterici ilkelerinden yürüyoruz. (1)

Soru: Komünistlerin parlamento taktikleri üzerine birkaç söz söylemişsiniz?

Yanıt: Bir yandan, sağ kanat sayılabilecek demokratikleşme sürecini baltalama çabalarını kararlılıkla geri püskürtüyoruz ve PASOK'un her ne kadar yavaş da olsa, demokratikleşme sürecine uygun olduğu ölçüde, yasa çıkarma yolunda attığı adımları destekliyoruz. Komünistler hükümetin önerdiği tasarılarla ilgili tartışmalara aktif bir şekilde katılıyorlar, aynı zamanda yasa tasarıları üzerinde düzeltmeler yaparak veya yasa tasarılarında sağ güçler için ödün olabilecek maddeleri eleştirerek PASOK'lulardaki demokratik ruhu canlandırmaya çalışıyorlar. Örneğin, seçmen yaşının indirilmesi, devlet organlarının demokratik bir yapıya kavuşturulması amacıyla yeniden düzenlenmesi, medeni nikâh vb. konularla ilgili yasa tasarıları üzerindeki parlamento tartışmalarında da yine aynı yöntemi izledik. Herşeyden önce, böyle bir yöntem izlemekten amaç, reformların demokratik içeriğini derinleştirmek ve aynı zamanda PASOK'u yasama çalışmalarında daha sol'a çekmeye çalışmaktır.

Ote yandan ise, komünistler, gerici rejimlerden devralınan politik mirası ortadan kaldırmak ve toplum yaşamının tüm alanlarında demokratikleşmeyi sağlamak için inisiyatiflerini artırıyorlar. En başta halkın hak ve özgürlüklerini kısıtlayan, sendikaların, yığın örgütlerinin ve idari organların çalışmalarının önüne engeller çıkaran anti-demokratik yasaların kaldırılması için çaba harcıyoruz. Silâhlı güçlerin, yargı organlarının ve genel eğitim sisteminin geniş bir şekilde demokratikleştirilmesi için, ekonomide anti-tekel önlemlerin gerçekleştirilmesi için baskı yapıyoruz. Yunanistan Komünist Partisi parlamento grubu dış politika sorunlarına da büyük bir önem vermektedir. Bu konuyu, Yunanistan'ın ABD ve NATO'nun çıkarlarını gözetken bağımlı bir dış politikadan, dünya ölçüsünde halkların çıkarlarını gözetken barışçı, bağımsız bir dış politikaya radikal bir şekilde geçişinin koşullarını sağlama çerçevesinde ele alıyoruz. Parti Yunanistan topraklarının nükleer silâhlardan arındırılmasını, yabancı askersel üslerin sökülüp atılmasını, Yunanistan'ın NATO'dan çıkmasını istiyor.

Soru: Komünistlerin parlamentodaki çalışmalarını ne gibi yararlar sağlıyor?

Yanıt: Birincisi, kabul edilmekte olan yasaların (aslında her zaman istediğimiz ölçüde olmasa da) demokratik doğrultuda çıkması için destek veriyor, bunların eksiksiz olarak yasama geçirilmesine yardımcı oluyor.

(1) Bak: Harilaos Florakis, «Demokratik dönüşümler üstüne görüşlerimiz». «BSS», Mayıs 1982.

yoruz. İkincisi – ki bu büyük bir önem taşımaktadır – komünist saygınlık topluluğun yeni baştan demokratik bir şekilde yenilenmesi için ilkeli, ardıcıl bir savaşım yürüterek demokrasi davasına özverili bir şekilde hizmet etme konusunda halka örnek oluyorlar. Bu da, halkın demokratikleşme sürecinin daha da derinleştirilmesi yolunda yönetici parti, hükümet üzerindeki baskılarını arttırmada uyarıcı olmaktadır.

Komünistlerin parlamento çalışmaları, partinin parlamento dışı çalışmalarından, yani yığınlar içindeki, fabrikalardaki ve yığın örgütlerindeki, başka bir deyişle, tüm demokratik halk hareketinden kopuk değildir, bu çalışmaların bir parçasıdır.

Mümkün olduğu kadar çok daha geniş kitlenin dikkatini komünistlerin eylemlerine çekmek, komünistlerin yürüttüğü çalışmalara halkın çok daha geniş kesiminin desteğini sağlayabilmek için komünist parlamento üyeleri, miting ve toplantılarda kitlelere seslenerek Yunanistan Komünist Partisi'nin tutumunu anlatıyorlar, politik gösterilere katılıyorlar, seçim bölgelerini dolaşarak seçmenleriyle görüşüyorlar. Parlamento üyeleri halkın politik eğitimi için her türlü çabayı harcıyorlar, yığın örgütlerinin sosyal sorunlarını yetkili makamlara iletmelerine yardımcı oluyorlar ve bu sorunların çözümü için baskı yapıyorlar. Örneğin, sendikaların demokratikleştirilmesi, analığın korunması için ödenek ayrılması ve diğer sorunların çözümü amacıyla bazı yasa tasarıları veriyor, hükümete sorular yöneltiyorlar, konuşmalar yapıyorlar. Tüm bunlar işçilerin demokratik örgütlerin istemlerini yansıtır ve onların temsilcileriyle birlikte oluşturuluyor. Kısacası, bizim çalışmamız, Yunanistan Komünist Partisi'nin her alanda, Yunan toplumunun her alanında yürüttüğü politikayı, parlamento düzeyinde de etkili kılmayı amaçlamaktadır.

Proleter olmayan protesto ve Marksist işçi hareketi

Robert Steigerwald

AKP Yönetim Kurulu üyesi

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde alternatif «hareket» (1) adı verilen hareket, proleter olmayan protestonun biçimlerinden biridir. Bu hareket memur ve aydın üst katmanlarından, çağunlukla lise ve yüksek okul öğrenci gençliğini kapsıyor. Onun aktif çekirdeği, FAC değerlendirmelerine göre, 80–100 bin kişiden oluşuyor. Sempatizan sayısı, en başta aynı katmanlardan gençler arasında, yaklaşık 1,5 milyonu buluyor. (2)

Ülkemiz FAC örneğinde proleter olmayan protestonun karakteristik özelliklerini ele alalım.

Proleter olmayan protestonun nedenleri, kapitalizmin derinleşen bunalımının yarattığı sorunlarda yatıyor. Tekelci devlet kapitalizmi ve bilimsel-teknik devrim koşullarında, bilimsel araştırmalar, üretim, yönetim ve ideolojik hokkabazlıklar için aydınlara duyulan ve giderek artan gereksinim, böylesi kadroların odaklaştığı sosyal alanı genişleterek karşılanabilir. Memur ve kalifiye işçilerin üst kesimleri buraya çekiliyor. Böylece aydınlar kesiminin sosyal bileşimi değişiyor. Aynı zamanda onların mesleksel eğitim, çalışma ve yaşam koşullarında hızlı gelişmeler oluyor. Bu değişikliklerin özü, önceliklerin azalması, özgürlüklerin yitirilmesi ve sıkı düzenin artması oluyor ve bu aydınların uğraşları için karakteristik olan yaratıcılığın ve kendiliğinden gelmeliğin yıkılması olarak algılanıyor, ve onları demokratik protestoya doğru itiyor.

Bununla ilgili olarak, kapitalist yaşam biçimine veya onun ayrı ayrı yanlarına karşı ortaya çıkan çok sayıdaki «Hayırlı» lar, sınıfsal içeriği bakımından proleter nitelikte değildir. Gerçekten de, böylesi protestoların sosyal tabanı proleter değildir ve bunlar proletarya çevrelerinden çıkmaktadırlar. Kaldı ki, bu protestoya katılanlar çoğu kez günümüz işçi hareketinden uzak duruyorlar. Bunlar için karakteristik olan, proleter olmayan dünya görüşüdür. Aralarında Marksist olmayan sosyalist öğretilere bağlı olanlar bulunsa bile, bunlar kendi amaçlarına ulaşmayı kapitalizmin sosyalizm ile değiştirilmesine bağlı olarak ele almıyorlar.

(1) Bu harekete: Barış hareketinin bir kesimi, yeni (gençlik, kadın, demokrasi) hareketler ve «yeşillerin» çevreyi korumacı öteki grupların ileri sürdüğü istemlerin çerçevesini çok aşan yeni yaşam biçimi hareketi giriyor. Bu hareketlerde gerçekten yeni olan nedir? Sadece yeni görünen nedir? Bunu özel olarak ele almak gerek.

(2) FAC'nde yapılan bir kamuoyu yoklamasının sonuçlarına göre 17 ile 23 yaş arasındaki yaklaşık 5,4 milyon gençten 700 bini kendisini «toplumdan kopmuş sayıyordu. Daha 2 milyonu da, varolan toplum ve devlet sisteminden memnun değildi. (Bak: »Frankfurter Rundschau«, 2 Kasım 1981.)

Günümüzdeki proleter olmayan protestonun doğasını anlayabilmede, başta gelen emperyalist devletlerin eylemleri sonucunda, orta katmanların paylaştığı birçok burjuva-demokratik «değerlerin» yıkılması sorunu büyük önem taşıyor. En azından Vietnam'daki savaşı anımsatmak bile yeterlidir.

Bütün bunlara şu da ekleniyor: Proleter olmayan protestoya, bir yandan ülkemizde derin kök salmış olan anti-komünizm, öte yandan sosyalizm ülkelerindeki belirli güçlükler ve reel sorunlar yansıyor. Yani bu protesto reel sosyalizmden uzak durarak gelişiyor.

Proleter olmayan protestonun Federal Almanya'daki gelişmesinde iki aşama ayırdedilebilir. Birincisi, yaklaşık olarak 60'lı yılların sonu ile 70'li yılların başları arasında, protestonun herşeyden önce «yeni solcular» veya «yeni-marksizm» ve «öğrenci isyanı» belgileri altında geliştiği dönemi kapsıyor. Bunları burada ayrıntıları ile çözümlenmeye gerek yoktur. Yalnız şunu belirtelim: O zamanlar proleter olmayan protestoya katılanlar kendilerini Marksist veya «yeni-marksist» sayıyorlardı. Onlar devrimci olmak istiyor ve sözde devrimciliğini yitiren işçi sınıfı yerine eylem yürütmekle görevli olduklarını savlıyorlardı. Onlar geleneksel işçi hareketini de, reel sosyalizmi de, sözde «devrimci olmayan güçler» oldukları iddiası ile yadsıyorlardı. Bağımsızlığı için savaşım veren bir sıra ülkedeki olayların örneğinden esinlenerek, silahlı savaşımı mutlaklaştırıyorlardı. Ve buna uygun olarak da, iç politik yaşamda reformları, dış politik planda ise barış içinde yanyana yaşama politikasını, emperyalizmle «uzlaşma» olarak tersine yorumlayarak, yadsıyorlardı.

Devrim konusundaki romantik görüşleri, geleneksel işçi hareketini önemsememek, onun kendine özgü savaşım ve örgütlenme biçimlerini yadsımak, devrimciliğini yitirdiğini ileri sürmek, bütün bunlar onların, işçilerin sınıfal direnişlerinden uzak durmalarına yol açtı, açıyor. Ama bütün bunlara karşın onlar, en azından FAC'nde, olağanüstü yasalara, F. Almanya ordusu Bundeswehr'e nükleer silah verilmesine ve ABD'nin Vietnam'daki saldırısına karşı savaşımında öteki demokratik güçlerle ortak eylemler gerçekleştiriyorlardı.

Proleter olmayan protestonun bugünkü, yani ikinci aşamasının ideolojik-politik görünümü biraz başkadır. Bu hareket, onu oluşturan ayrı ayrı grup ve akımlar açısından olmasa bile, en azından ideolojik temelleri bakımından, öncekinden ayrılıyor. Geçen 10 yılda kapitalizmin bunalımı derinleşti. Ama, 60'lı yılların sonu ile 70'li yılların başları arasındaki protestoya ülkemizde katılanların ümit ettikleri gibi, kapitalist sistem hızla yıkılıp çökmedi. Önceki hayallerin, yani onların «yeni-marksist» savlarının, onların «anti-gelenekçiliğinin», onların «yeni solcular» olarak seçtikleri eylem biçimlerinin bunalımı başladı.

Ama yine de, proleter olmayan protesto çevrelerinde, ancak çok ender

hallerde önceki konular özeleştirisi konusu yapılıyor. Çoğunlukla, kendi bunalımlarını Marksizmin bunalımı olarak tersine yorumluyorlar. Bu, özlü ideolojik-politik sonuçlar yarattı. Bir zamanların «yeni solcular»ının ileri sürdükleri, proletaryanın rolünü, reel sosyalizmi yadsıma gibi temel savları korunmakla birlikte, artık bu savlar başka bir dünya görüşü metnine giriyor.

Proleter olmayan protestoya katılanlar bugün artık sözde bile Marksist veya «yeni-marksist» olmak istemiyorlar. «Yaşam felsefesi»nin sol biçimlerine doğru açık bir kayma oluyor. «Açık», çünkü önceleri de «yeni-marksizm», örneğin H. Marcuse'nin «yeni-marksizm»i aslında aynı «yaşam felsefesi» ne dayanıyordu. Proleter olmayan protesto yandaşları bu felsefenin ortaya attığı teknik determinizmi, kendiliğinden anlaşılır bir şey olarak algılıyorlar. Ancak onlar bunu, olumsuz sosyal sonuçlara yol açan bir faktör olarak görüyorlar. Teknik determinizm bugün kapitalizmle sosyalizmin birbirine yakınlaştığı yolundaki savla birleşiyor. Bu yakınlaşma da olumsuz anlamda yorumlanıyor: Ne kapitalist ve ne de sosyalist toplum, sözde endüstri toplumlari oldukları ve teknik determinizm tarafından yönlendirildikleri için, çağımızın sorunlarını çözecek durumda değildir. Böylece, proleter olmayan protestonun hem birinci, hem de ikinci aşamada reel sosyalizme ve örgütlü işçi sınıfına yönelttiği somut «eleştirisi» ile karşı karşıya bulunulsa bile, bugün hareketin kendini ideolojik açıdan bir başka türlü anlaması, yani harekete katılanların kendilerini önceleri gibi «Marksist» saymak istemeleri sözkonusudur.

Önemli politik farklar da vardır. Birincisi, günümüzdeki proleter olmayan protesto yandaşları, aynı toplumda kalmak, ama tamamiyle başka türlü yaşamak niteyindedir. Söz konusu olan, varolan yaşam biçiminin kabul edilmemesi ve yadsınmasıdır. Hem de, bu yaşam biçimiyle ilişkilerini tamamiyle koparmak veya bu yaşam biçiminden yalıtılmak istemine dönüşmeyen bir kabul etmemedir söz konusu olan. (3) Tersine, onlar varolanın içinde «ikinci bir kültür» yaratmaya çalışıyorlar. Öz bakımından bu, zamanında Marksizmin küçük burjuva ütöpik sosyalizmiyle savaşımında karşılaştığı eski «serbest alan» tezinin bir biçimidir. (4)

(3) Bu istemler kapitalizmde de söz konusudur. Ama onlar, burada ele aldıklarımızın dışında kalan, başka güçlere özgüdür.

(4) Söz konusu olan, kapitalizm koşullarında başka türde yaşam biçiminin yaratılmasıdır. Söz gelişi, kapitalizmin yasallıklarının (örneğin ekonomik yasalarının) etkisi dışında kalabilen örnek işletmeler, yerleşim merkezleri biçiminde. Böylesi serbest alanlar (veya kapitalizm dünyasında adacaklar), bunların yaratılmasını savunulara göre, öteki güçleri (bu arada Kralı veya işadamını) yeni tarzda yaşamak gerektiğine ikna ederek, kendi örneğiyle çevresindekileri etkilemekle görevli olmalıdır ve toplumun devrimsiz değişmesine hizmet etmelidir. Marksizm öncesi ütöpik sosyalistlerce ileri sürülmüş olan bu teori, günümüzde proleter olmayan protestoya katılanlar arasında yaygınlık kazanıyor. Bu da hareketin reformist ve ütöapist niteliğini gösteriyor.

Proleter olmayan protesto yandaşları, bir sistem olarak kapitalizme, en azından bilinçli olarak karşı çıkmıyorlar.

İkincisi, proleter olmayan protesto güçleri, belirli bir politik bilince sahiptir. İçerik bakımından bu bilincin özelliği, varolan durumun teorik konumlardan çok, moral konumlardan eleştirilmesidir. Bu 15 yıl önce ise tipik bir çizgiydi. Ayrıca, bugünkü proleter olmayan protesto hareketlerinde sağcılarla solcular arasındaki politik farkın sözde eskidiği görüşü yaygındır (iyi ki şimdi bu görüş yeniden aşıyor). Onlar, kapitalist sisteme ilişkin sorunları ender ortaya atıyorlar. Bunu yapsalar bile böylesi sorunları yanlış temeller üzerinde ortaya atıyorlar. Kapitalizm ile sosyalizm özdeş sistemler olarak ele alınıyor.

Proleter olmayan protesto yandaşlarının politik bilincine, pratik uygulama yöntemi açısından özgü olan ise, büyük politika denilen politikaya karşı alınan olumsuz tutumdur. Bu politika oldukça soyut ve uzak bir şey olarak algılanıyor. Ve buna karşıt olarak, bireylerden, «aşağıdan» gelen eylemler, küçük toplulukların oluşturulması, bunlar için kapitalist sistem içinde sözünü ettiğimiz «serbest alan» elde edilmesi propaganda ediliyor. Böylesi yeni «iyi yaşam» adacıkları, izlenmesi gereken örnekler olmalıdır. İknâ ve politik çağrı yöntemleri mutlaklaştırılıyor ve burada rasyonalizm hayallerinin canlandığı görülüyor. Benzeri yöntemlerle elde edilen «serbest alanlar»ın birleştirilerek bir ağı oluşturulması ve bu yolla, örneğin para ilişkileri yerine değiştirme ilişkileri getirilerek, kapitalist ekonomiyi «aşmak», ne yapıp ne edip onu yıkmak düşünülüyor.

Burada karşımıza çıkan, sosyal-demokratik ruhta olmasa bile, ilkesel reformist bir teoridir. Genellikle devirme eylemlerine yönelik olan 60'lı yılların sonuyla 70'li yılların başları arasındaki proleter olmayan protesto ile bugünkü protesto arasındaki fark, burada da görülmektedir. Bununla birlikte, daha çok proleter unsurları birleştiren «yeni gençlik hareketi» içinde ağırlıkta olan, reformların olanaksız olduğu ve hiçbir şey kazanmadığı görüşüdür. «Sessiz eylemler», güya, sonuç vermemektedir ve bu nedenle «kavga çıkarmak» ve dalaşmak» gerekmektedir. Bu, sözünü ettiğimiz reformizmin bir tür «sol» karşıtıdır.

Demek ki, günümüzde proleter olmayan protesto, ideolojik temelleri bakımından sosyalist nitelikte değildir. Bu protestoda yer alan bazı anti-emperyalist unsurlar, çoğu kez tutucu, hatta gerici yönelişlerle içiçedir. Proleter olmayan protesto yandaşları arasında yaygınlık kazanan kimi savlarla, K. Marks ile F. Engels'in «Komünist Partisi Manifesto»nda polemik yürüttüğü eski küçük burjuva anti-kapitalist ideler arasındaki benzerliğe dikkat çekelim. Doğaldır ki, burada, kapitalizmin doğuşu dönemindeki küçük burjuva «sosyalist görüşler»ine oranla, proleter olmayan protestonun oynadığı rolün tarihsel olarak değiştiğini unutmamak gerek. Bu konuda özlü bir fark da şudur: Bugünkü kapitalizm, nazikçe bir de-

yimle, daha ilerici bir duruma gelmemiş, bu nedenle, çürüyen düzene karşı küçük burjuva protestosu, tarihsel olarak başka bir önem kazanmaktadır.

Komünistleri proleter olmayan protesto yandaşları ile birleştiren barış konusundaki kaygı, silahlanma yarışına karşı savaşım, ekolojî sorunları karşısında ciddi tutum, insanın ve doğanın azgınca sömürülmesine karşı direniş, demokrasiyi savunmadır. Bu ortak noktalar, birçok ortak eylemlerde ortaya çıkmaktadır.

Ama, önemli ve ilkesel farklar da vardır. Bunları ele alırken biz, arşistleşen terörizm konumlarına geçmiş olan güçlere değinmeyeceğiz. Herşeyden önce, harekete katılan, ama hem kapitalizmi ve hem de sosyalizmi yadsıyanların ideolojik savları söz konusu olacaktır. Bunlar, «üçüncü» yoldan giderek, «üçüncü» güçlerin yardımıyla, «üçüncü» amaca ulaşmak istiyorlar. Burada karşımıza çıkan, kendilerini bugün artık, devrimciliğini sözde yitirmiş veya henüz devrimci olamamış proletaryanın yerine eylem yürüten bir güç olarak görmeyen, proleter olmayan orta katmanların ideolojisi ve politikasıdır. Bunlar bugün toplumsal değişiklikler sürecine yöneticilik etme iddiaları ile ortaya çıkıyorlar. Bu bakımdan bunlar ile Marksist işçi hareketi arasındaki dünya görüşü farkı ve politik ilişkiler daha derin, daha belirgin, daha «bilinçli»dir.

Ama bu, madalyonun bir yüzüdür. Burada diyalektik şunda yatmaktadır: Proleter olmayan protestoya katılanlar Marksizm işlerinde birincilik konusunda bizimle tartışmadıkları için, pratik eylemler ve teorik tartışmalar konusunda bunlarla ilişkilerimiz, 60'lı yılların başlarındaki birçok öğrenci liderleriyle ilişkilerimize oranla daha ciddi bir nitelik taşımaktadır. Kaldı ki, sorunun yalnız bu yanını görmek yanlış olur. İki-üç yıl önce onların FAC'ndeki Marksist güçlerle olan görüş ayrılıkları, proleter olmayan protesto yandaşlarının anti-kapitalist konumlara önemli ölçüde yakınlaştığı günümüze oranla daha fazlaydı. Bu, herşeyden önce demokrasi, barış ve çevreyi koruma sorunları için geçerlidir.

Kısaca kimi farklar üzerinde duralım. «Yaşam felsefesi»ne göre, endüstrice gelişmiş kapitalist ülkelerde demokrasinin kısıtlanmasının nedenleri, toplumun örgütlenmesinde ve büyük boyutlu üretimde yatmaktadır. ki, bu, tüm toplumu kapsayan büyük süreçleri yönetmenin giderek artan önemini ve bu süreçlerin tek merkezden ayarlanması gerektiğini getirmektedir. Eğer demokrasinin kısıtlanmasının gerekçesi gerçekten de bunlarsa, o zaman bunların, buradan çıkarak aşağıdakilerin yukarıdakilere karşı, bölgenin merkeze karşı, «küçüklerin» «büyüklerle» karşı özyardımlı olarak yorumlanması ve buna uygun düşünce biçimi, demokrasi sürecinin çıkarıcı amaçlarla kullanılması ve onun anti-komünist anti-sosyalist kanallara akıtılması için gereken her koşulu içinde taşıyor. Çünkü büyük üretimsiz, yönetimsiz ve merkezi ayarlamasız sosyalizm olmadığı gibi,

büyük, yığınsal işçi partileri olmadan, işçi sınıfının başarılı savaşımı da olamaz. Dolayısıyla, bizim propaganda çalışmalarımızda önemli olan yalnız sosyalizmde ve işçi hareketinde örgütlülüğün zorunluğunu inandırıcı bir şekilde anlatmak değildir. Aynı zamanda, günümüzde demokrasi için gerçek tehlikenin nereden geldiğini göstermek de önemlidir.

Ekoloji sorunlarını ele alalım. Proleter olmayan protestoya katılanların bu sorunlar karşısındaki tutumunu, «yaşam felsefesi»ne dayanan bunalım efsanesi belirliyor. Karşımızda, bilim ve teknolojinin yol açtığı «insan yaşantısı» bunalımı bulunduğunu ileri süren bir sav vardır. Bilindiği gibi, Marksizm üretici güçleri insan gücü ve maddesel güçler olarak ikiye ayırmaktadır. İnsan gücüne, iş gücü, emek deneyimi vb. giriyor. Maddesel güçlerin kapsamına ise, bir yandan emek aletleri ve üretim araçları (bu arada teknik), öte yandan da emek nesnesi (genellikle doğa) giriyor. Ama, ele aldığımız sava göre, toplumdaki başlıca çatışmalar öyle bir biçimde yer değiştiriyor ki, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişki ana çelişki olarak belirmiyor. Burada asıl önem, maddesel üretici güçlerin öteki alanından, emek aletleri, üretim araçları, teknik alanlarından kaynaklanan sorunlara veriliyor. Biriken bilimsel bilgilerin ve teknolojinin, insanın «doğası» ile, antropolojik olanaklarıyla çestiği ve onun doğaya, yaşama yabancılaşmasına yol açtığı iddia ediliyor. Bu paralelde, Nietzsche'nin görüşlerinin yeniden canlandığı, özlem dalgasının yükseldiği, «gençlik» stiline yeni buluşları ve «kendi elleriyle örülen dünya» kültürü (ağaçtan, seramikten) gözleniyor.

Böylesi görüşler değişik biçimlerde beliriyor. Bunların sağ ve «sol» türleri var. Bunlardan biri, Nietzsche, Heidegger, Adorno ve Marcuse'nin (5) görüşleri doğrultusunda, bilim ve teknikten vazgeçmeyi öngörüyor. Bunlar, Rasyonalizme son verilmesini istiyorlar ve onun yerini sözde «en yeni» mitolojileşmenin alacağını ileri sürüyorlar.

Söz konusu görüşlerin sağ türünü savunanlar bazen teknik-rasyonel eylem biçimini kaçınılmaz, ama «ilkel» bir eylem biçimi olarak ele alıyorlar. Onlar Marksizmi, rasyonel-teknik düşün biçimlerinden biri olarak görüyorlar. Onlara göre Marksizm, sözde «yüksek», irrasyonel yaşama ulaşamamaktadır. Böylece, bu sav Marksizmi «eleştiriye» dönüştürülüyor.

Sözü edilen görüşlerin başka bir biçimi de, kurumlar sorunuyla ilgilidir. Buna göre, insan sözde zayıf olduğundan, güçlü kurumsal dayanak-

(5) Friedrich Nietzsche (1844–1900) ve Martin Heidegger (1889–1976) gerici Alman burjuva filozoflardır. Heidegger'in öğrencilerinden Herbert Marcuse'nin (1898–1979) eylemleri anti-faşist nitelik taşımaktadır. Ve o anti-emperyalist savaşıma katılmıştır. Ama o, aynı zamanda, eninde sonunda Marksizmin revize edilmesi anlamına gelen küçük burjuva, sözde ilerici idelerden oluşan, karmakarışık görüşleri aktif bir şekilde yaymıştır.

lara gerek vardır. Tek başına demokrasi yetersizdir. Demokrasiye insanın gücü, sözde yetmezmiş. Bu biçimin sağ türü de işte bu.

Ancak, bu biçimin «sol» türü de vardır (ki çoğu kez gözden kaçırılıyor) ve bu «sol» türe göre tüm toplumsal kurumlara, determinist unsurlar olarak, olumsuz değer biçiliyor. Sonuç olarak saldırı sözde sorunları bizzat yarattıkları için kurumlara, aletlere, devlet eğemen kuruluşlarına vb. yöneltiliyor. Teorik, açıdan bu konum da hatalıdır. Böylesi görüşler felsefe bakımından, şu anlama geliyor: Belirleyici etken insan değil, onun yarattığı maddesel, tinsel ve örgütsel araçlardır (üretim araçları, kavramlar, kurumlar vb.). Ve çıkış yolu olarak da, araçların «eşyaların», aletlerin, üretim araçlarının, kurumların ve aklın yarattıklarının vb., örneğin «orta teknoloji» ile «değiştirilerek» devrimleştirilmesi istemi yükseltiyor. Söz konusu olan, zaten son derece teknokratik biçimde ele alınan kötünün, tamamiyle teknokratik bir yöntemle ortadan kaldırılmasıdır. Tek sözle, bunlar şöyle düşünüyorlar: Toplumun değişmesi için teknolojinin değişmesi gerekmektedir. Yani, yeni insanın oluşması için, neon lambalarını petrol kandiliyle değiştirmek gerekmektedir! «Eşyaları devrimleştirme» sürecini işçi değil, «orta teknolojiyi» örgütleyen teknokratlar yönetmelidir.

Burada, benzeri savlarda ileri sürülen çok sayıda somut ve ciddi sorunlar üzerinde ayrıntılı bir şekilde durmaya olanak yoktur. Ancak bu sorunlardan bazıları dikkate alınmaya ve eleştirilerek çözümlenmeye değer sorunlardır. Örneğin, böylesi tezlerin yaşama geçirilmesinin, insanı büyük yaratıcılık için sözde özgür kılacağı görüşüyle ilgili sorun. Büyük üretimden vazgeçmek, gerçekten de insanın yaşamının kolaylaşması, bu yaşamın yaratıcılıklarla dolması için gerekli koşulları yaratabilir mi? Büyük üretimden vazgeçmek, kaçınılmazlıkla, önceki miktarda mal üretebilmek için çok büyük, tüm toplum ölçüsünde emek, hammadde ve enerji harcanmasını, daha uzun zaman ve daha ağır çalışmayı getirecektir. Ele almakta olduğumuz tezlerin sakatlığı şu ki, bu tezler yaratıcılığın ve kendinden gelmeliği yitirmesini, toplumsal iş bölümü gibi bir toplumsal zenginliğin bir dert haline geldiği kapitalizmde, üretim araçları üzerinde özel mülkiyet koşullarında ortaya çıkan gerçek yabancılaşma sürecinin sonucu olarak görmüyorlar. Yaratıcılığın ve kendiliğinden gelmeliğinin nedeni olarak büyük tekniği gösteriyorlar.

«Yaşam felsefesi» bunalımıyla ilgili efsaneden, sözde bize özgü olan teknolojik düşünce biçimi (metafizik)nin büyüme eğilimi göstermeye devam ettiği sonucu çıkarılıyor. Sınırlı doğa ile sınırsız büyüme arasındaki çelişkinin yeni-Maltüschülük açısından yorumlanma biçimleri buradan geliyor. Gezegenimizin ve onun kaynaklarının sınırlı olmasından ileri gelen sorunlar, tarihin belirlediği sorunlar olarak mutlaklaştırılıyor. Kuşkusuz ki, bu alanda gerçek sorunlar var ve insanlığın önüne çok

büyük bilimsel araştırma görevleri çıkıyor. Ancak böylesi yorumlamalar, *felsefe açısından*, determine eden faktörün sözde insan ve emek aletleri, üretim araçları değil de, *maddesel* üretim araçlarının başka bir unsuru, yani emeğin nesnesi, doğa olduğu anlamına geliyor. Buradan şu sonuç çıkarılıyor: Ekonomi yerine ekoloji. Üstelik, ekolojik ödevlerin her örgütlenişi ve çözümünün, ekonomik temele dayandığı görmezlikten geliyor.

Ele almakta olduğumuz tezler sisteminde ağırlık, insana, onun emeğine, onun emek süreci içinde bulunduğu ilişkilere, tek sözle üretim ilişkilerine, mülkiyet ilişkilerine değil de, üretimin maddesel faktörlerine, üretim araçlarına veriliyor. *Felsefi* açıdan böylesi bir konum, *nesnel olarak anti-hümanist, politik açıdan ise kapitalist üretim biçimine karşı savaşımdan uzak durmaya yöneliktir*. Ekonomik anlamda ise bu tezler, kent ve köyde küçük üretime dönüş propagandasıyla, emeğin toplumsallaşmasında ve iş bölümünde ulaşılan aşamadan vazgeçmektir, proletaryanın küçük üretici durumuna geriye dönüşüne ilişkin gerici bir hayaldir.

İnsanlığın önünde duran sorunlardan sözde «orta teknoloji» sayesinde kurtulabileceği, sözde özgürlüğün desantralize edilmiş ve kendi kendini yönetmekte olan temel demokrasi örgütleri yaratmakla sağlanabileceği yolundaki hayallerin Marksistlerce yalnız yadsınması ve eleştirilmesi yetersizdir. Aynı zamanda, ekonomik süreçleri, «serbest alan» tezini, ast kültür denen kültürü, yabancılaşma, demokrasi, yaratıcılık ve kendiliğinden gelmeli sorunlarını titizlikle incelemek gerekmektedir. Şunu da belirtelim ki, burada genel hatlarıyla değindiğimiz bu sorunlar, toplumsal yaşamın birçok alanlarında ortaya çıkmaktadır. Bu nedenledir ki, ele aldığımız proleter olmayan tezler yalnız ekonomide ve politikada değil, estetik ve pedagoji alanlarında da görülmektedir. Sorun şu ki, orta katmanlardan ücretli emekçiler ideoloji ve politika alanına kendi başına atılmaya kendi teorisini hazırlamaya başlıyor.

Şimdi de proleter olmayan protesto yandaşlarının barış sorunları karşısındaki tutumunu ele alalım. ABD egemen çevrelerinin yumuşama politikasını çatışma politikasıyla değiştirmeye çalıştığı koşullarda, Batı ve Orta Avrupa'da son iki yıl içinde hızla büyüyen güçlü bir barışı savunma hareketi gelişti. Politik savaşımın bu cephesinde de, işçi sınıfının en yüksek sınıf bilincine sahip kesimi ile orta katmanlardan ücretliler arasında bağlaşıklık oluşuyor; Federal Almanya'da işçi sınıfının en yüksek sınıf bilincine sahip kesiminin ön saflarında komünistler, Marksist doğrultudaki gençlik örgütleri, sol sosyal-demokrat akım yer alıyor.

FAC'nde işçi sınıfının önemli bir bölümünün barış hareketine katılmaktan henüz belirli ölçüde çekindiği olgusu, sosyal-demokrasinin etkisinin ağırlıkta olmasıyla bağıntılıdır. Strauss'tan Schmidt'e dek değişik çevrelerin, silahlanmada «Sovyet üstünlüğü» ve «Rus tehlikesi»ne ilişkin yaymakta oldukları iddialara işçi sınıfının önemli bir bölümü, ikircim ve ka-

rarsızlıklarla da olsa, uluslararası yumuşama düşmanlarının manevralarıyla da olsa, belirli bir rıza gösteriyor. Böylesi manevralar, ters bir şekilde, barışı sağlama yönünde adımlar olarak algılanıyor. Bu, silahlanma yarışı ile sosyal kazanımların kısıtlanması, sosyal gereksinimlere ayrılan yatırımların azaltılması yönünde Bonn'un uyguladığı politika arasındaki karşılıklı bağı anlatmada ciddi güçlükler çıkarıyor.

Ülkemizde 40'lı yılların sonu ile 50'li yılların başları arasında barış yandaşları hareketinin dayanağı savaşın acılarını yaşamış erkek ve kadınlardı. Bundan farklı olarak, günümüzde barışı savunma hareketinin aktif üyelerinin çoğunluğu, savaş doğrudan tanımamış gençliktir.

Bu gençler arasında yeni, demokratik, ulusal bilinç büyüyor. Bu bilincin özünü barışın gerekli olduğu anlayışı oluşturuyor: «Biz Amerikanın Heilotes'leri olarak ölmek istemiyoruz»!

Bununla bağlı olarak birçok sorular, örneğin, perspektiflerle ilgili sorular belirliyor. Çağdaş anti-savaş hareketine özgü olan büyük ve giderek artan barış potansiyeli güçlendirilebilirse, birkaç yıl sonra FAC ne durumda olacaktır? Marksistlerle ilkesel pasifistler arasında birliği geliştirme olanakları nelerdir? Biz Marksistler bu konuda hangi delillere dayanıyoruz? Barış politikamızın daha öte gelişmesi, perspektifleri vb. konularında sorunlar ortaya çıkıyor. Üstelik böylesi sorunlar, barış savaşımına proleter olmayan büyük grupların, orta katmanlardan ücretlilerin katılmakta olduğu koşullarda ortaya çıkıyor. Bunlar bu harekete sınıfsal, proleter amaç ve gerekçelerle katılmıyorlar, ama barış davası için başta gelen tehlikeyi Amerikan emperyalizmi ve militarizminin politikasında görüyorlar. Buradan ülkemizde burjuva propagandasınca yayılan «düşman tipi»nin yani, anti-sovyetizmin «istikrarını» sarsan önemli sonuç doğuruyor. Komünist hareketin barışı savunmaya yönelik eylem ve girişimlerinin arttığı koşullarda, bu sonucun önemi daha da büyük oluyor.

Yeni unsurlardan biri de şudur: 50'li yıllarda bizdeki barış yandaşları, başında Hristiyan Demokrat Birliği'nin bulunduğu hükümete karşı savaşım yürütüyordu. O zamanlar sosyal-demokratlar ve onların etkisi altındaki sendikaların üyeleri, çeşitli koşullar ileri sürerek de olsa, barış hareketine katılabiliyorlardı ve bu onlara işçi sınıfında da belirli destek sağlıyordu. O zamanlar, örneğin, Federal Almanya'da «tankların değişimine» karşı grevler yapılıyordu. Bugün durum başkadır. Eppler, Hansen, Köppik gibi ünlü sosyal-demokratlar NATO'nun uyguladığı silahlanma yarışı politikasına karşı çıkarken, aynı zamanda ASDP yönetiminin Bonn politikasını da nesnel olarak eleştirmiş oluyorlar. Bu nedenle sosyal-demokrat arkadaşlar için aktiflik göstermek zordur ve bunların eylemleri tam bir saygınlığı haketmektedir. Ama aynı olgu şunu da ortaya koymaktadır: FAC'nde günümüzdeki barışı savunma hareketi ile sosyal-demokrasinin büyük etkisi altındaki işçi hareketi arasında, gözle görülür

bir ayrılık vardır. Öte yandan, insanoğlunun varlığını tehdit eden savaş tehlikesi arttı. Bu nedenle ASDP örgütlerinde de, barışı tehdit eden ABD politikasına karşı protesto sesleri gürleşiyor. Yumuşama ve silahsızlanma yararına eylemler için yeni olanaklar beliriyor.

Şu olgu ilginç ve öğreticidir: Reagan'ın orta menzilli nükleer silahlar konusunda Sovyetler Birliği'ne yönelttiği «sıfır çözüm»e ilişkin «öneri», Schmidt ve ötekilerin bu numara karşısında gösterdiği sevinçe karşın, anti-savaş direnişini durduramadı ve zayıflatamadı. Tersine, bütün oyunlara karşın (ki bu oyunların sonucu olarak barış yandaşları arasında da, «Rusların geliverceği» ne hâlâ inanan ve kendilerine böylesi bir durumda ne yapmaları gerektiği sorusunu yönelten bir hayli insan vardır), anti-savaş direnişinin aktif üyeleri silahlanma konusunda yeterince bilgilidir ve ucuz kovboy filmi stilindeki ilkel canbazlık manevralarına kapılmamışlardır.

Ve sonunda, çağdaş barış yandaşları hareketinin başka bir özelliğine daha değinelim. Bu hareket, 50'li yıllardakine oranla çok daha geniş kapsamlıdır ve NATO askersel çevrelerinin önde gelen eski temsilcilerini, ileri gelen klise temsilcilerini bile içermektedir. Bu hareketin uluslararası boyutları da tamamiyle başkadır. Marksist işçi hareketi ile proleter olmayan protesto yandaşları arasında, barış konusundaki başta gelen görüş ayrılıkları, sorunun sınıfsal açıdan kavranması konusundadır. Bu ayrılıklar özellikle şu konularda ortaya çıkmaktadır:

– Onlar sorunun özü olarak, bir savaş aracı olarak silahı görüyorlar. Böylesi anlayışın yanlış olduğunu ortaya koyarken, tarihsel bir benzerlik anımsatılabilir: Kapitalizmi değil de makineleri ortadan kaldırmakla sömürünün sözde yokedilebileceği yanılgısı ile kıyaslama yapılabilir. Burada teknik-determinist tez savaş ve barış sorunlarında uygulanmaktadır.

– Nükleer yıkımı önlemenin yaşamsal zorunluğunu anlatırken, atom savaşının insanlık için nasıl yokedici sonuçlara yolaçabileceğini doğru bir şekilde göstermenin büyük bir önemi vardır. Ancak, proleter olmayan protestoya katılanlar, atom savaşının sonuçları sorununu öyle bir şekilde ele alıyorlar ki, böylesi bir savaşa yolaçabilecek sınıfsal güçleri ve politikayı çözümlenme ikinci plana itiliyor. Böylece, barış ve silahsızlanma savaşımının ana doğrultusu zayıflatılıyor. Oysa, tam da böylesi sonuçları önlemek istediğimiz için, ana doğrultunun iyi çözümlenmesi ve açıklıkla anlaşılması gerekir.

– Emperyalizm ile sosyalizm, çoğu kez «süper devletler teorisi»nin etkisiyle, aynı kefeye konuyor. Harekete katılanlar, bir yandan ABD'nin öte yandan da SSCB'nin nasıl bir politika uyguladıklarının derin bir analizini yapmıyorlar. Biçimsel yaklaşım sonucunda bu iki devlet arasındaki nitel ayrılıkların üstü örtülüyor. Federal Almanya gibi ülkelerin oynadığı role de gereken önem verilmiyor.

– Proleter olmayan protestoya katılanlar, demokrasi konusunda biçimsel-yapısal bir anlayışı savunuyorlar. Bu anlayışa göre demokrasinin özünü, tabanın yönetime karşı, tabandakilerin tepedekilere karşı savaşımı oluşturmaktadır. Bu anlayış, sosyalist devletlerin politikasının özünü anlamaya çalışmadan, Doğu'da da barışı savunma hareketinin yaratılmasını istemek için kullanılıyor. Bu yapılırken de, sosyalizmde «tabandakilerle» «tepedekiler» arasında, bu arada barış konusunda, kopmaz bir birlik olduğu, sıradan üyelerinden yönetimine dek sosyalist toplumun barış istemi konusunda birlik içinde olduğu gözardı ediliyor.

– Savaş ve silahların artırılması politikasına karşılık olarak, «katılmama» tezi ileri sürülüyor («Şöyle bir düşünün: Savaş başlamış, ama kimse ona katılmamış!»). Bu tez, olumlu unsurlar içermekle birlikte genel olarak, saldırı ve savaşın gerçek toplumsal kökleri konusunda hayaller yaratıyor. Bu tez ayrıca, emperyalizmin halkları temel haklarını bile silah elde savunmak zorunda bıraktığı gelişmekte olan ülkelerdeki kurtuluş savaşımını yolundan şaşıratabilir.

– Ekonomik büyümeye düşman görüşler, silahlanma politikasıyla sosyal gereksinimler için yatırımların azaltılması politikası arasındaki karşılıklı bağıntının anlaşılmasını zorlaştırıyor, sosyalist işçi hareketi ile proleter olmayan protesto arasında barış konusundaki işbirliğinin gelişmesini engelliyor.

Görülüyor ki, barış ve savaş sorunlarının değerlendirilmesi konusunda, yoldaşça, ama ilkesel tartışmanın gerektiği, oldukça ciddi birçok ideolojik-politik ayrılıklar vardır.

Burada genel çizgileriyle sergilediğimiz proleter olmayan protesto potansiyelinin, büyük önemi vardır. Onun toplumsal ve politik rolü, bilimsel-teknik devrimin ve tekeli devlet kapitalizminin gelişmesiyle artacaktır. FAC'ndeki Marksist işçi hareketi için buradan şu zorunluk ortaya çıkmaktadır: Hatalı görüşlerle ciddi, özlü, kararlı polemik yürütmek ve bunu yaparken, söz konusu görüşleri savunanlarla dayanışmayı elden geldiğince korumak, bunlarla anlaşma ve birleşme olanaklarını geliştirmek. En önemlisi (ve bu polemğin stiline de yansıyor), anti-emperyalist savaşım pratiğinde bunlarla ortak eylemler sağlamak için tüm çabayı harcamak.

Militarist çılgınlığa karşı tek cephe

BARIŞ UĞRUNDA SAVAŞIM VERENLERİN ULUSLARARASI
DAYANIŞMASI. NÜKLEER MANYAKLARIN PLANLARINI SUYA
DUŞÜRELİM. SİLAHLANMA YARIŞINI KİM TIRMANDIRIYOR.
BELEDİYELER BU ALANDA ÇOK İŞ YAPABİLİR

Barış güçlerinin birliğine doğru

Aurel Duma

Demokrasi ve Sosyalist Birlik Cephesi

Ulusal Konseyi Sekreteri, Romanya

Sosyalist Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Yardımcısı

Günümüzde, barışın savunulması en yığınsal eylemler için ortak platform oluşturuyor. Barışla ilgili sorunlar bütün halkların, bütün toplumsal güçlerin, hümanist filozofların, dinsel çevrelerin dikkatini üzerinde topluyor.

Son yıllarda, uluslararası durum kötüleşti, halkların barışçı atılımı ve bağımsızlıkları üzerindeki gerçek tehlike de arttı. Dolayısıyla günümüzde barış ve uluslararası güvenlik savaşımı, yeni bir savaş önleme savaşımı, bütün devrimci, ilerici ve demokratik hareketlerin artık bir numaralı hedefidir. İşçi sınıfı, köylülük ve aydınlar, kadınlar ve gençler, politikacıların kararlarını etkileyebilecek ve olayların gelişimini halkların güvenliği ve ülkeler arası işbirliğine doğru yönlendirebilecek güçlü bir kuvvet oluşturuyorlar.

Dünya barışının korunması, ekonomik ve toplumsal ilerlemeyi, halkın yaşam düzeyinin yükselmesini amaçlayan sosyalist Romanya'yı çok yakından ilgilendiriyor. Romanya Komünist Partisi, politikasıyla barışla ilgili bütün öğeleri toparlama, devletler ve halklar arasındaki işbirliğini geliştirme, uluslararası alandaki gerginliği azaltma yolunda çaba harcıyor.

«Halkların birleşik çabası ile uluslararası gerginliğin daha da artmasına son verilebileceğine, anlaşmazlıkların politik görüşmelerle giderilebileceğine, yumuşama, barış ve tüm dünyada işbirliği politikasının uygulanabileceğine inanıyoruz.»⁽¹⁾

Uluslararası alanda sosyalist Romanya egemenlik ve ulusal bağımsızlık, hak eşitliği ve diğer ülkelerin işlerine karışmama ilkelerini ardıcıl

(1) N. Çeauşescu, Romania pe drumul construirii societatii socialiste multilateral dezvoltate c. 19, Bükreş, 1980, s. 549.

bir şekilde savunuyor, kaba kuvvete başvurmanın ya da başvurma tehdidinin uluslararası ilişkilerde yeri olmaması için savaşım veriyor. Romanya, her halkın kendi gelişme yolunu tam bağımsızlık içinde seçmesinin vazgeçilmez bir hak olması gerektiği kanısındadır. Aynı şekilde, her devletin tüm insanlığı ilgilendiren sorunların tartışılmasına ve çözümüne eşit haklarla katılımı hakkına sahip olması gerektiği kanısındadır. Bu konumuz, Helsinki'de başlayıp Madrid görüşmelerinde süren yumuşama sürecinden yana yaptığımız açıklamalarla kanıtlanmıştır. Aynı şekilde, Avrupa'da barışçı bir işbirliğinin sağlanması amacıyla bu türden yeni görüşmelerin yapılması, toplantıların çağırılması için ve Avrupa'da silahsızlanma konferansının toplanması için de açıklamalarda bulunduk.

Romanya, nötron bombasının yapımına ve Avrupa'da kullanılmasına, orta menzilli yeni roketlerin yerleştirilmesine birçok kez karşı çıktı.

N. Çeauşescu, Romanya Komünist Partisi'nin 60. kuruluş yıldönümü dolayısıyla yaptığı konuşmada şunları belirtti: «Avrupa'ya yeni nükleer füzelerin yerleştirilmesini engellemek için herşeyi yapmak zorunludur. Bu konuda SBKP MK Genel Sekreteri L. Brejnev'in 26. Kongrede yaptığı önerileri silahsızlanma konferansının toplantıya çağırılması ve yeni füzelerin yerleştirilmesini durdurmak için görüşmelere başlanması açısından çok önemli buluyoruz. Silahsızlanma konferansının toplantıya çağırılması ve görüşlerin düzenlenmesi, kuşkusuz, bütün devletlerin eşit haklarla katılımlarını da güvence altına almalıdır.»⁽²⁾

FAC Federal Cumhurbaşkanı K. Carstens'in ülkemize yaptığı resmi bir gezi sırasında da Romanya başkanı şunları söyledi: «Bugün Avrupa'da dünyayı birkaç kez yok edebilecek muazzam bir silah stokunun oluşturulduğu, sınırlı bir nükleer savaş fikrinin öne sürüldüğü koşullarda, kıtaya yeni orta menzilli füzelerin yerleştirilmesini engellemek, nötron bombası yapımını durdurtmak, böylece Avrupa'yı büyük devletler arasındaki nükleer bir çatışmada yok olmaktan kurtarmak için herşeyi yapmak gerektiği kanısındayız.»⁽³⁾

Romanya Komünist Partisi Genel Sekreterinin, sözlerinin gerek ülke içinde gerekse uluslararası alanda geniş bir dinleyici yığını bulunduğu bir ortamda yaptığı bu açıklamalar, Romen halkının insanlığın elindeki en değerli şey olan barış için savaşım verme isteğini dile getiriyor. Barışın politik yollardan savunulabileceği, korunabileceği ve sağlanabileceği ve ilgili bütün ülkelerin anlaşmazlıklar ve görüş ayrılıklarıyla ilgili görüşmelere katılması gerektiği kanısındayız. Bu ilkelerden yola çıkan Romanya, çok çeşitli koşullarda, anlaşmazlığa düşmüş ülkelerin, sakin ve

⁽²⁾ Çeauşescu, Exqunere la adunarea festiva cosacrata aniversarii a 60 de ani de la faurirea PCR, Bükreş, 1981, s. 40.

⁽³⁾ «Scinteia», 27 Ekim 1981.

ölçülü bir biçimde karşılıklı kabul edebilecekleri çözüm yollarını bir görüşme masası çevresinde araştırmaları için çalıştı.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, sosyalist Romanya her zaman, büyüklükleri, askersel ve ekonomik güçleri ve sosyal sistemleri hesaba katılmaksızın bütün devletlerin uluslararası örgütler ve forumlarda, tam bir eşitlik içinde uluslararası sorunlar konusunda görüşlerini dile getirebilmeleri fikrini savunmuştur. Bu ilke, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün düzenli ve özel oturumlarındaki faaliyetlerimizi belirlemektedir. Romanya Sosyalist Cumhuriyeti çok sayıda olumlu kararda inisiyative ele almıştır; barış ilkelerinin ukuya ulaşmasını ve barışın korunmasına katkıda bulunmayı amaçlayan bir dizi yapıcı önerinin hazırlayıcılarındandır. Romanya, Avrupa devletleri arasındaki iyi komşuluk ilişkilerinin düzeltilmesi amacıyla bölge düzeyinde eylemlere girişilmesiyle ilgili karar tasarıları sunmuştur. Öte yandan, RSC'nin devletler arası ilişkilerde kuvvet kullanılmasını ya da kuvvet kullanılması tehdidinde başvurulmasını yasaklayan etkili önlemler alınması için, devletlerin temel hak ve ödevlerini açıklayan evrensel bir yönetmelik hazırlanması için önemli çabalarda bulunduğunu hatırlatalım. Yalnızca yapılan girişimlerin bu kısa sıralaması bile RKP'nin iyi komşuluk ilişkilerini ve uluslararası güvenliği güçlendirme, devletlerarası ilişkilerin kalıcı bir barışın ve işbirliğinin güvencesi olan yeni devletler hukuku ilkeleri uyarınca geliştirilmesine katkıda bulunma işine ne kadar büyük bir önem verdiğini göstermeğe yetiyor.

Başka somut öneriler de, RSC'nin bu ilişkileri daha iyi bir duruma getirmek, yumuşama ve silahsızlanmaya özellikle nükleer silahsızlanmaya katkıda bulunmak politikasını dile getiriyorlar. Burada söz konusu olan, askersel giderlerin, savaş bütçelerinin azaltılması, hatta dondurulması ve buna paralel olarak NATO ve Varşova Antlaşmasının feshedilmesi, askersel birliklerin yabancı topraklardan çekilmesi ve askersel üslerin sökülmesi, güven önlemleri alınması, dünyanın çeşitli yerlerinde nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulmasıdır.

Varşova Antlaşması üyesi devletlerin dışişleri bakanlarının Aralık 1981 toplantısında bu hedeflere yönelik ve Romanya tarafından da bütünüyle desteklenen önlemler alınması kabul edildi. Bu toplantının sonunda yayınlanan bildiri, hükümetlerin «son olarak askıya alınan görüşmelerin yeniden başlatılması», nükleer silah yapımının durdurulması ve varolan stokların ortadan kaldırılması, nükleer silahların yasaklanması, nükleer silah bulunmayan ülkelere karşı bu silahların kullanılmaması konularında ardıcıl olarak ısrar etme kararlılıklarını yansıttı. (4)

Bölgesel düzeyde Romanya'nın konumu Balkan yarımadasının nükleer silahlardan arındırılmış bir barış ve işbirliği bölgesi durumuna getirilmesi

(4) «Scinteia», 3 Aralık 1981.

önerisiyle dile getirildi. Barış ve değişik toplumsal sistemlere bağlı devletler arasında iyi komşuluk ilişkilerini geliştirmek için verilen genel savaşımın ayrılmaz parçası olan bu konum, Güney Doğu Avrupa'daki öteki devletlerin ve kamuoyunun geniş kesimlerinin konumlarıyla bağdaşmaktadır.

RKP, Romanya'nın barıştan yana resmi eylemlerini, devletlerarası ikili ve çokyanlı ilişkilerin çapını aşan daha büyük boyutlu politik eylemlere bağlıyor. Ayrıca, bütün toplumsal güç ve akımların, bütün barış taraftarlarının geniş bir cephesini oluşturmaya çalışıyor.

Romen halkının birliği, bizim uluslararası alandaki eylemlerimizin temelini oluşturuyor. Bu birlik, RKP'nin yönetimindeki ve bütün yığın örgütlerini, sendikaları, kadın ve gençlik örgütlerini, kooperatif ve sanat birliklerini, milliyetler konseylerini ve cephenin kendi örgütlerini biraraya getiren Demokrasi ve Sosyalist Birlik Cephesinde (DSBC) kurumsal bir şekilde ifadesini buluyor. Şimdiki durumda, DSBC'nin bütün toplumsal katmanları, Romenleri, Macarları, Almanları, Sırpı yeri örgütleri aracılığıyla, yurttaşları politik yaşama ve gelişmiş sosyalist toplumun kurulmasına katılmaya teşvik ediyor. RKP'nin, barışı savunmak ve uluslararası işbirliğini geliştirmek için uluslararası planda bütün ilerici güçleri biraraya getirmeyi amaçlayan politikasının uygulanmasına aktif katkıda bulunuyor. İşte bu nedenledir ki, cephe diğer ülkelerdeki benzeri örgütlerle ve değişik politik akımlarla ilişkilerini geliştiriyor ve güçlendiriyor, yumuşama, silahsızlanma ve yeni uluslararası ekonomik düzen için savaşımında bütün demokratik çevrelerle verimli bir şekilde işbirliği yapıyor.

DSBC Ulusal Konseyi'nin Yürütme Bürosu, Ekim 1981'de yaptığı oturumda, N. Çeauşescu'nun güncel uluslararası durum, insanlığın büyük sorunlarının çözümlenmesini sağlayacak yollar, bu amaçla yığın eylemleri başlatma inisiyativi konularında açıkladığı görüşleri oybirliğiyle onayladı. Cephe, örgütlerine ve ülke yurttaşlarına, silahlanma yarışının tırmandırılmasına karşı ve yumuşamadan yana eylemleri yoğunlaştırmak ve dünya çapında yeni bir çatışma tehlikesine karşı koymak için toplantılar yapılmasını, gösteriler ve barış yürüyüşleri düzenlenmesini önerdi. Bu toplantıda onaylanan belgede şöyle deniyor: «Bütün yığınsal ve toplumsal örgütleri, Avrupa, Amerika ve bütün öteki kıtalar halklarını güvenlik, yumuşama ve uluslararası işbirliği ile ilgili yakıcı görevleri ele almak için ortak davranmaya çağırıyoruz». (5)

Avrupa'ya orta menzilli Amerikan füzeleri yerleştirilmesi için alınan yeni önlemler Romanya'da halk yığınlarının ve bütün politik güçlerin insanlığın ve uygarlığın üzerinde gittikçe artan tehlikeye karşı protestolarını arttırdı. RKP Merkez Komitesi ve RSC Ekonomik ve Sosyal Gelişme

(5) «Scinteia», 1 Kasım 1981.

Üst Konseyi'nin 1981 Kasımında yaptıkları birleşik plenumda N. Çeauşescu, bütün hükümetlere yaptığı, askersel harcamaların şimdiki düzeyde dondurulması ve daha sonra da en az %10 oranında indirilmesi önerisini yineledi.

Ulusal Meclis'in toplantısı da, bütün Avrupa ülkeleri, ABD ve Kanada parlamentolarına, hükümetlerine ve halklarına yönelik, onları nükleer bir savaş tehlikesini önlemeye çağıran bir mesaj yolladı. Aynı şekilde, Ulusal Meclis'in bu toplantısında, Cumhurbaşkanı, SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu Başkanına, ABD Cumhurbaşkanı ve Helsinki Sonuç Belgesinin altında imzası bulunan öteki ülkelerin devlet ve hükümet başkanlarına kişisel olarak Cenevre'de yapılan görüşmelerin başarıya ulaşması ve kıtanın her türlü nükleer silahdan arındırılması için herşeyi yapmanın zorunluluğunu vurgulama yetkisi verildi.

N. Çeauşescu, L. Brejnev'e yolladığı mesajda şöyle diyordu: «Sizin, Sovyetler Birliği'nin doğu ve Batı'daki iki blokun Avrupa'daki hedeflerine yönelik her türden orta menzilli nükleer silahın reddedilmesinden ve Avrupa'nın nükleer silahlardan kurtarılmış bir kıta durumuna getirilmesinden yana olduğunuzu belirttiğiniz açıklamanıza çok büyük değer verdik.»⁽⁶⁾

N. Çeauşescu, ABD Başkanı Reagan'a ise şöyle sesleniyordu: «Cenevre görüşmelerinin başlamasını selamlıyoruz. Bütün öteki uluslar gibi, Romanya halkı da, görüşmelerin başından itibaren tarafların anlaşabileceğini ve görüşmeler boyunca NATO'nun Avrupa'ya orta menzilli yeni nükleer füzeler yerleştirme kararının askıya alınacağını ve her iki tarafında varolan silah güçlerini artırmaktan geri duracaklarını umuyor...»⁽⁷⁾

5 Aralık 1981 günü Bükreş'te başkentte oturanları ve ülkenin 40 ilinden gelen delegeleri bir araya getiren 300 bin kişilik miting ile bu kampanya doruk noktasına çıktı. Bu mitingte N. Çeauşescu şunları söyledi: «Toplumsal rejimlerinden bağımsız olarak, Avrupa'nın bütün devletler arasında barışçı bir işbirliği kıtası, nükleer silahsız bir kıta durumuna getirilmesi için olanaklı her şeyi yapmak gerekiyor.»⁽⁸⁾

Bu miting, bütün konularda şunları vurgulayan bir mesajı onayladı: «Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Demokrasi ve Sosyalist Birlik Cephesi adına, Romen halkı adına, bütün dünya halklarını, bütün barış güçlerini, ateşli bir şekilde, silahsızlanma ve barış için savaşımında birleşmeye çağırıyoruz.»⁽⁹⁾

Komünist Gençlik Örgütünün 60. kuruluş yıldönümü dolayısıyla yapılan toplantıda N. Çeauşescu L. Brejnev'in Sovyet sendikalarının 17. Kongre-

⁽⁶⁾ «Scinteia», 4 Aralık 1981.

⁽⁷⁾ «Scinteia», 4 Aralık 1981.

⁽⁸⁾ «Scinteia», 6 Aralık 1981.

⁽⁹⁾ «Scinteia», 8 Aralık 1981.

sinde yaptığı yeni barış önerilerini anımsatarak, bu önerilerin, pratikte Avrupa'dan orta menzilli nükleer silahların tümüyle atılmasına katkıda buldukları için olağanüstü bir önem taşıdıklarını açıkladı. ⁽¹⁰⁾

Pratik komünistlerin savaş tehlikesine karşı savaşımında küçük burjuva ve köylü partileriyle ve barış isteyen bazı dinsel örgütlerle bağlaşıklık kurma konusunda açık bir eğilim gösterdiğini kanıtıyor. Kuşkusuz, bu bağları güçlendirmenin somut biçim ve yöntemleri, her aşamada, ülkenin tarihsel koşullarına, işçi sınıfının strateji ve taktiğine, ülkedeki politik partilere bağlıdır. Bu faktörlerin duru bir şekilde bilincine varılması, devrimci, toplumsal ve ulusal dönüşümlere katılan güçlerin yaygınlığını ve çeşitliliğini değerlendirme sanatı özel bir önem kazanıyor. Devrim sürecinin gelişmesi, ilerlemenin ve barışı savunmanın çıkarları, bu hareketlerle uyum ve dayanışmayı sıkılaştırma objektif zorunluluğunu dayatıyor. Kuşkusuz ki, bu hareketlerin bağımsızlığına saygı, bu dayanışmanın ve bu ortak eylemlerin temelini oluşturmaktadır.

Barış savaşımı stratejisi konusunda, N. Çeauşescu RKP 12. Kongresinde (1979) şunları söyledi: «Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz! Marks ve Engels'in bundan 150 yıl önce yaptıkları bu ateşli devrimci çağrı bugün her zamankinden daha günceldir. Yeni tarihsel bağlamda bu çağrı başka bir çağrı ile, şu çağrı ile birlikte gidiyor. «Tüm dünyanın işçileri, köylüleri, aydınları, ilerici ve anti-emperyalist güçleri, bütün ülkelerin halkları, ilerleme ve barış için, emperyalizmin ve sömürgeciliğin ortadan kaldırılması için, ulusal ve toplumsal özgürlük için, bağımsız ve özgür gelişme için savaşımında birleşin! İşbirliği, yumuşama, güvenlik için, daha iyi ve daha adaletli bir dünya için, barış için kararlı bir şekilde savaşın!» ⁽¹¹⁾

Geniş bir çağdaş enternasyonalizm fikrinden yola çıkan RKP, 92 komünist ve işçi partisiyle, 23 sosyalist ve sosyal-demokrat partiyle, sanayileşmiş kapitalist ülkelerdeki 24 diğer demokratik örgütle, gelişme yolundaki ülkelerden 21 parti ve ilerici örgütle ve ulusal kurtuluş hareketleriyle işbirliği yapıyor. RKP 12. Kongresine 105 ülkeden 162 delegasyonun katılmış olması anlamlıdır.

RKP Genel Sekreteri ve Cumhurbaşkanı N. Çeauşescu'nun çeşitli ülkelerin devlet ve hükümet başkanları, parti yöneticileri, politik, ekonomik, bilimsel ve kültürel yaşamının önde gelen kişileriyle yaptığı kişisel görüşmeler, partimizin ve devletimizin uluslararası pratiğinde ağırlıklı bir yer tutuyor. Romanya tarafından desteklenen, yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurulması, bağlantısız ülkelerin çabalarının desteklenmesi, halkların sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe, ırkçılığa, hegemonyacılığa, poli-

⁽¹⁰⁾ «Scinteia», 20 Mart 1982.

⁽¹¹⁾ N. Çeauşescu, Românie pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, c. 19, Bükreş, s. 283.

tika, ekonomi ve kültür alanlarında diktaya karşı savaşımla ilgili somut önlem ve girişimler bu faaliyetlerin arasında yer alıyor.

RKP, yeni bir uluslararası ekonomik düzenin, bütün devletler arasında eşit ve adaletli ilişkilerin kurulmasını, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin modern teknolojiden ve bilimin kazanımlarından yararlanmalarını isterken, gelişmekteki eşitsizliğin sürekli bir gerilim ve çatışma kaynağı olduğu yadsınmaz olgusundan yola çıkıyor. Az gelişmişlik, büyük ölçüde, sömürgeci ve emperyalist baskı ve egemenliğin, bütün biçimleriyle yeni-sömürgeciliğin bir ürünüdür. Bu nedenle, sosyal-ekonomik gelişme farklarının ortadan kaldırılması, kalıcı bir barışın zorunlu koşulu-
dur. Gelişme düzeyleri arasındaki muazzam farkın, şu ya da bu ölçüde, ekonomik bunalımı ve politik istikrarsızlığı artıran bir faktör olarak, bütün halkların çıkarlarıyla ilgili olduğu, günümüzdeki uluslararası ilişkileri objektif bir şekilde inceleyenler için açıktır. Bazı ülkelerde varolan az gelişmişlik, yoksulluk, sefalet, barış davasına ve dünyada bir güven ve işbirliği havasının yaratılmasına hiçbir şekilde katkıda bulunmuyor.

Bu yüce hedefler için savaşım veren bütün ilerici güçlerin birliğini güçlendirmek, bütün olanaklarla desteklenmesi gereken uzun ve güç bir süreçtir. Bu nedenle RKP de, barış için verdiği savaşımında gelişmiş kapitalist ülkelerde kendisine bağlaşıklık olabileceklere özel bir ilgi gösteriyor.

Dünyanın gelişmesi, uluslararası yaşamdaki yapıcı değişiklikler, genel anti-emperyalist hareketin bünyesinde, daha önce söz konusu edilen bütün akımlar arasında sıkı işbirliği kurulmasına, bunların birbiriyle kaynaşmalarına bağlıdır. Bu yeni tür uluslararası dayanışma bizim açımızdan, sosyalist devletler, komünist ve işçi partileri, sosyalist ve sosyal-demokrat partiler, gelişmekte olan ülkelerde erkte bulunan ilerici partiler, ulusal kurtuluş hareketleri, barışın korunmasında ve sağlamlaştırılmasında çıkarı olan bütün toplumsal katman ve gruplar arasında sıkı bir etkileşme sağlanmasını gerekli kılıyor.

Barış ve halkların güvenliği için çok tehlikeli sonuçlar doğurabilecek bir uluslararası durumun varlığı, çözülmemiş anlaşmazlıkların ve çetin sorunların, savaş ocaklarının ve yeni çatışmaların varlığının, ve daha önce sayılan öteki faktörlerin doğrudan sonucudur. Bu koşullarda, uluslararası gerginliğin artmasını durdurabilecek, bütün ülkelerin halklarının, ilerici ve anti-emperyalist çevrelerinin geniş bir cephesinin oluşturulması zorunluluğu her zamankinden daha fazla kendini dayatıyor. Bu, emperyalizmin baskı ve dikta, içişlerine karışma, ulusların özgürlük ve bağımsızlıklarına saldırma politikasına karşı koyacak bir cephedir. Böylesi bir birliğin varlığı, uluslararası güvenlik ve yumuşamanın en önemli önkoşulu olacaktır. Çok çeşitli olan barış güçleri, şimdiye kadar pekçok defa, bir kere biraraya gelip kaynaştıkları zaman soğuk savaşın önünü kesebileceklerini, soğuk savaş taraftarı devlet başkanlarına dış politika çiz-

gilerini daha büyük bir sorumluluk duygusuyla hazırlamayı dayatabileceklerini ve tehlikeli eylemlerden vazgeçmelerini sağlayabileceklerini kanıtlamışlardır.

Partimiz, yumuşamanın yeniden sağlanabileceği ve uluslararası havanın düzeltilebileceği kanısındadır, çünkü barış ve ilerleme özlemi çeken halkların gücüne güvenmektedir. «Uluslararası durumun karmaşıklığına karşın, dünyadaki halk yığınlarının, birlikte iş görerek, kuvvet politikasına kararlı bir şekilde «hayır» diyebileceklerine, soğuk savaşa geri dönmeyi amaçlayan politikaya kararlı bir «hayır» diyebileceklerine, ulusal bağımsızlık, yumuşama, silahsızlanma ve barış politikasının etkisini sağlayabileceklerine inanıyoruz.» (12)

(12) N. Çeauşescu, Agy, s. 379.

Portekiz'de nükleer silâhlara hayır!

Domingos Lopes

*Portekiz Komünist Partisi'nin «Barış ve Sosyalizm Sorunları»
dergisindeki temsilcisi*

ABD emperyalizminin ve onun en saldırgan bağlaşıklarının dünyayı yeniden bir soğuk savaş ortamına sürükleme çabaları, topyekun bir silâhlı çatışma tehdidi, üstelik bu kez nükleer silâhların da kullanılacağı bir çatışma tehdidi oluşturuyor. Onların politikası, emperyalizmin saldırgan ve yayılmacı yapısını daha çok gün ışığına çıkarıyor. Bu, içinde bulunduğumuz koşullarda militarist serüvenlere karşı savaşımın yakıcılığını artırıyor.

Batı Avrupa'yı boydan boya saran geniş savaş aleyhtarı gösteriler dalgası, halk yığınlarının kendilerini tehdit eden tehlikeyi ve ondan kaçınmak gereğini açıkça kavramaya başladıklarını gösteriyor. Barışı savunan, silâhlanma yarışına karşı geniş bir toplumsal hareket hız kazanıyor. O, şu veya bu ülkedeki somut koşullara göre çeşitli biçimler aldı. En yüksek sesle dile getirilen çağrı, Batı Avrupa'ya, Sovyetler Birliği'ni ve diğer sosyalist ülkeler topluluğunu hedef alan ABD orta-menzilli nükleer füzelerin yerleştirilmesini önleme çabaları için oldu.

Özellikle Atlantikçilerin ülkemize artan ilgileri nedeniyle Portekiz'de barış güçleri hareketi kendine özgü özellikler kazanıyor. Bu ilgi, ülkenin coğrafi yerinden kaynaklanıyor. Çünkü ülkemiz, Avrupa kıtasının batı ucundadır ve bu onu Kuzey Atlantik Bloku için stratejik bir hinterland durumuna getiriyor. Portekiz ve ona ait Azor adaları ve Madeira takıma-

dalari uzerinden, Kuzey Amerikayi eski Dunyaya, Ortadoğuya ve Afrika'daki pek çok ulkeye baglayan hava ve deniz yollari geciyor.

Portekiz topraklarına NATO tesislerinin, hem de aktif olarak kullanılan tesislerin yerlestirilmesi bununla aciklanmalıdır. Lages (Azor adalari)'deki, ABD askersel hava ussu, pek cok kez Washington'un baglaskliklarına ve koruyuculugu altına aldiklarına askersel yardım saglamak ve ABD ve diger emperyalist guclerin dunyanin «sıcak noktaları»na birlik yollamak için kullandigi transit nokta oldu.

1982 baslarında Portekiz basını, Lages'in yeniden yapımı ve modernlestirilmesi amacıyla, yapım isleri ABD otoritelerinin kontrolu altında yurutulen ve yaklasik ceyrek milyar dolara mal olacagi sanilan genis capli bir calismanin basladigini bildirdi. ABD deniz kuvvetleri temsilcilerinin sorumlulugunda yuruyen bu is, ABD deniz kuvvetlerinin onaylayacagi 7 Portekiz sirketleriyle birlikte calisacak, yedi ABD sirketine ihale ediliyor. Iyi haber alan cevreler, Portekiz topraklarındaki ABD askersel varligini genisletme kararını, ABD Savunma Bakanı Aleksander Haig'in Lizbon'a yaptigi son geziyle bagliyorlar.

Bunlar ve benzeri diger olgular, uzun bir suredir Portekiz kamuoyu için hakli bir kaygi kaynagi oluyordu. Ne ki, emperyalizmin Portekiz'i militarist amaclarına daha sikli baglamak yolundaki son cabalari nite-likce yeni bir karakter kazandı: Onun topraklarına nukleer silâhların yerlestirilmesi veya uzerinden gecirilmesi gercek tehlikesi dogdu.

Basında çikan haberlerin gün isigina çikardigina göre, örneğin 1981 yılının ilk yarısında bir grup ABD uzmanı ulkemizin karasularında nukleer uçak taşıyan gemiler için liman kurmak olanaklarını arastirmak üzere Portekiz'e gelmistir. «Expresso» gazetesi şöyle yaziyor: «Gezi, cok sikli gizlilik ortamında sürdü, ADB'ne, topraklarımızdaki limanlardan birisini seçmekte temel olacak bir dizi bilgi toplamak olanağı verdi.» Hükümet koalisionunun bir ortağı olan Sosyal Demokrat Partisi ile ilişkili gazete Portekiz'in «ABD ve NATO nukleer denizaltılarının denizlerimize girmelerine izin» (1) verebileceğini savundu.

Tüm bunların, gazetecilerin gelişigüzel uydurmaları olmadığı gercek politik dogrultunun yansımasi olduğunu, Sosyal Demokrat Merkez'in eski lideri Amora da Costa'nın sözleri ortaya koymaktadır. O, Savunma Bakanı iken şöyle demişti: «Eğer dünya barışının korunması bunu gerektirirse, Portekiz, NATO çerçevesi içinde topraklarına nukleer silâhların yerlestirilmesine aday olabilir.» (2) Onu, Portekiz'i nukleer bir ateşleme rampasına çevirme hazırlıklarını benzeri bir ikiyüzlülükle «barışın çıkarları»na sarılarak örtmek isteyen Dışişleri Bakanı Andre Goncalves de destekledi.

(1) «Expresso», 23 Ağustos 1981.

(2) «O Dia», 15 Kasım 1980.

Gerçekte, yeni Savunma Bakanı Freitas do Amaral, bugünkü Portekiz hükümetinin Washington'un askersel-stratejik çizgisini genellikle desteklediğini belirtti. Ve bu, tam başkan Reagan'ın Avrupa'da «sınırlı» bir nükleer savaş olasılığı çığırın görüşünü ortaya attığı günlerde oldu. Bu çizgiyle tam bir uyum içinde hükümet, bir dizi Avrupa NATO ülkesine yeni ABD orta menzilli füzeler yerleştirilmesi kararını aktif olarak destekledi.

Bu olgular Washington'un, gerici güçlerin erkteki koalisyonu Demokratik Bağlaşıklık'ın liderleri arasında hevesli bir dizi ortak bulunduğu konusunda hiç bir kuşkuya yer bırakmıyor. Ve onlar heveskârlıklarını yalnız askersel hazırlıklar alanında göstermekle kalmıyorlar.

Demokratik Bağlaşıklık hükümeti, emperyalizmin savaş kışkırtıcısı çevreleriyle dayanışmasını göstermek için hiç bir olanağı kaçırmıyor. Bu amaçla Portekiz hükümeti, geçen sonbaharda tüm Batı Avrupa'yı saran barışı savunan gösteriler dalgasını «kararlılıkla suçladı»; Sovyetler Birliği ile kültürel ilişkileri kesti; geçerli bir gerekçe göstermeden Sovyet yurttaşlarına vize vermeyi reddetti, cumhuriyetçi İran ile ilişkileri kopardı; SSCB, DAC ve Polonya'nın diplomatik personelinin üçte bir azaltmasını istedi, provakatif niyetlerle Küba elçisini sınır dışı etti; Güney Afrika ırkçılarına silâh sattı; ulusallaştırılmış bir banka eliyle Pinochet'in Şili'sine kredi verdi; emperyalizm tarafından yükseltilen tüm anti-komünist, anti-Sovyet kampanyalara aktif katıldı.

Ülkemizdeki ilerici kamuoyu bunlar ve benzeri olgular karşısında alarma geçmekten başka bir tutum alamaz. Tüm gerçek demokratlar, halkı Nisan Devrimi'nin yüce ülkülerince esinlenmiş Portekiz'de, Demokratik Bağlaşıklık partilerinin Washington'un gerici ve militarist politikasına kölece boyun eğmeleri karşısında derin bir öfke duyuyorlar.

Bağlaşıklık'ın rotasını Atlantik fenerlerinin ışığına göre çizmesi olgusunun arkasında iç politik nedenler yatıyor. Bugünkü Portekiz hükümeti, Anayasayı anayasal olmayan yollarla değiştirmeyi, demokratik sisteme son vermeyi, uluslararası sermaye ile işbirliği içindeki tekellerin ve büyük toprak sahiplerinin çıkarını gözeten güçlerin diktatörlüğünü kurmayı amaçlayan bir plan uyguluyor. Dış desteğe karşı «şükran» borcu olarak, Portekiz'i Pentagon'un stratejisine daha da çok bağlamaya, silâhlı kuvvetlerini yabancı kumandasına vermeye, bir başka deyişle, ülkenin egemenliğini, ulusal çıkarlarını ve geleceğini satarak faturayı ödemeye hazırlanmaktadır. İşte iç ve dış gericiğin komplosunun arkasındaki gizli bağlar bunlardır.

Portekiz'in ABD nükleer füze stratejisine alet edilmesi tehlikesiyle karşı karşıya olması, nükleer silâhların ülke topraklarına yerleştirilmesi veya üzerinden transit geçirilmesi sorununu politik yaşamın en önemli halkalarından biri durumuna getirdi.

Nükleer silâhların ülke topraklarına yerleştirilmesinin ve üzerinden transit olarak geçirilmesinin yasaklanmasının, Portekiz'in NATO'dan kopmayı başaramaması koşullarında bile, bir savaş durumunda ülkenin bir füze hedefi olmasını önleyeceğini düşünmek aklın gereğidir. Sonra, daha 1978'de Varşova Antlaşması Örgütüne üye devletler, «nükleer silâhlardan arınmış, ülkelerin güvenlik garantilerini artırmak amacıyla, nükleer silâha sahip olmayan ve böylesi silahları topraklarında bulundurmayan devletlere karşı nükleer silâhların kullanılmasının yasaklanması da içinde» bir dizi adım atmaya hazır olduklarını ilan eden bir açıklama yapmıştır.

Kasım 1980'de, durumu kapsamlı bir biçimde çözümliyen PKP Merkez Komitesi Politik Komisyonu, Portekiz kamuoyunun dikkatini, hükümetin Washington'la yaptığı gizli «nükleer», görüşmelere çekti. Demokratik Bağlaşıklık'ın ABD emperyalizmine alçakça teslim olduğunu ilân etti ve açıklamasında şunları belirtti: «Geniş bir halk hareketi başlatmak ve uygun eylemler örgütlemek gereklidir. Bu, Portekiz'in bağımsızlığını garantiye almaya ve onun güvenliğini sağlamaya yardım edecektir. Ve Portekiz'e, bir yandan Nisan Devrimiyle kazandığı uluslararası prestijini korurken, öte yandan aktif olarak ve sorumluluk duygusuyla ülkeler arasında barış, işbirliği ve dostluk davasına katkıda bulunmak olanağı verecektir.»⁽³⁾

Portekiz halkını tehdit eden tehlike, belgisi «Portekiz'de Nükleer Silâhlara Hayır!» (NANP) olan bir toplumsal hareketi ortaya çıkardı. Onun amacı – çok geç olmadan – topraklarımıza veya karasularımıza her çeşit nükleer silâhın yerleştirilmesini veya transit olarak geçirilmesini önlemektir. Bu bağımsız ve ulusal bir harektir. Hiç bir partiyle bağlı değildir ve her gün çeşitli sosyal kesimden ve değişik görüş ve inançtan kadın ve erkeği aktif olarak saflarına kazanmaktadır.

Hareket, içinde yazarlar, ekonomistler, mimarlar birliklerinin, öndegelen sendikaların, işçi komisyonlarının ve çeşitli kadın, öğrenci, gençlik ve dinsel örgütün, belediyelerin de bulunduğu kimi toplumsal örgütlerce başlatıldı. Katılanlar arasında, Kurucu Meclisin ve Cumhuriyet Meclisinin bazı eski başkanları, parlamenterler ve diğer seçkin kişiler ve kültür adamları var. Onlar, nükleer bir yıkım tehlikesine karşı çıkmak gereğinin bilinciyle birleştiler. Hareket oluştuğunda yayınlanan açıklamada şöyle deniyordu: «Biz, Portekizli kadınlar ve erkekler, anayurdun çıkarları ve barışın korunması adına şunu istiyoruz: nereden gelirse gelsin, kimin olursa olsun ve ne amaca hizmet ederse etsin, Portekiz'de Nükleer Silâhlara Hayır.»

Bu çağrı yürekten bir destekle karşılandı. Lizbon, Porto ve diğer kent-

⁽³⁾ «Avante!», 27 Kasım 1980.

lerde NANP komiteleri çalışmaya başlamış bulunuyor. Portekiz topraklarında yığınsal kırım silâhlarının görünmesini önlemek için yapılan çağrı Almada, Alenguer, Couco ve birçok başka kentin belediğe konseylerinden yanıt aldı. Ülke çapında «Barış için, Gezegenimizde Yaşam için!» belgisi ile toplantılar yapıldı. Lizbon ve Porto'da bu yılın Ocak ayı ortasında barış için yığınsal yürüyüşler yapıldı. Bunlara yüzbinlerce insan katıldı.

NANP'nin eylemlerine temel olan görüşler onun ilk açıklamasında netçe formüle edildi. Açıklamada, hareket «sınıfsal kökeni, parti, ideoloji veya dinsel bağlantıları ve olursa olsun tüm Portekizlilerin karşı karşıya olabileceği tehlike yani, bir çatışma durumunda ülkemizi tek bir füzeyle yok olabilecek baş hedeflerden biri durumuna getirebilecek nükleer silâh yerleştirilmesi tehlikesi konusunda görüş birliğini ifade eder», deniyordu. Halk hareketinin silâhlanma yarışını sınırlama savaşımından esinlendiği, Portekiz'in bağımsızlığını ve varlığının sürekliliğini başa alan gerçek bir ulusal ve yurtsever güç olduğu vurgulanıyordu.

Hareketin, karakteristik bir yanı, katı örgütsel bir çerçeve olmaksızın yaygınlaşmasıdır. O, coğrafi olarak da, işlevsel olarak da desantralizedir. NANP'nin ana görevi anti-nükleer eylemi eşgüdümlemektir. Toplantıları herkese açık ve kararları görüşbirliğine dayalıdır.

Hareketin eylemleri, Cumhurbaşkanı'na verilen ulusal anti-nükleer bir dilekçeye imza toplamak (200.000'den çok kişi imzaladı), mitingler, tartışma ve konuşmalar, broşür ve bildiri basım ve dağıtım, tiyatro oyunları, sergiler düzenlemek, pankart asmak, yığınsal gösteriler, toplantılar gibi çok değişik biçimler almaktadır. Hareket resmi organların, çeşitli partilerin ve uluslararası örgütlerin savaş aleyhtarını girişimlerine aktif olarak sahip çıkıyor.

Ağustos 1981'de NANP Koordinasyon Komitesi'nin bir toplantısına yığınsal ve politik hareketlerin seçkin temsilcileri katıldı ve nükleer silâhlanma yarışına karşı savaşımında çok önemli bir adım atıldı. Komite, İberik Yarımadası'nı nükleer silâhlardan arındırılmış bölge yapmak istemini desteklemek üzere geniş bir kampanya için çağrı yaptı. Bu amacın gerçekleşmesinin, bölgede barışın korunması için sağlam bir garanti oluşturacağını vurguladı.

Herşey, Portekiz'de, toplumsal ve ideolojik karakteri çeşitli ama amacı tek bir hareketin kuruluşuna tanık olduğumuzu gösteriyor. Ona katılanlar, daha şimdiden karşı karşıya olduğumuz tehlikeleri kavramaktan, gerçek ulusal çıkarları savunmaya, halkın egemenliğine yönelik saldırılara karşı ve en gerici emperyalist çevrelerin tehlikeli planlarına ve uğursuz kumar oyunlarına karşı savaşıma yöneldi. Bu gerçeği değerlendiren PKP'nin teorik dergisi «Militanti» şunları yazdı: «Demokratik Portekiz'de, Komünist Partisi barışı savunma savaşımını yeni bir iç ve uluslararası du-

rumda sürdürüyor. Nükleer silâhların yerleştirilmesine karşı savaşım, Portekiz halkının çıkarlarının emperyalist çıkarlara feda edilmesi politikasına karşı verdiği savaşımın organik bir parçasıdır».

Komünistler için, barışın savunulması Nisan Devriminin kazanımlarını sağlamlaştırmak ve yaygınlaştırmak savaşımıyla kopmaz bağlarla bağlıdır. Biz, Demokratik Bağlaşık hükümetinin istifasının Portekiz'in barış için savaşımına büyük bir katkı olacağına inanıyoruz. Çünkü bu, uluslararası emperyalizmin savaş kışkırtıcısı politikasına hizmet eden, aktif katkıda bulunan güçlerin uzaklaştırılması demektir. Öte yandan, barışı savunmak ve silâhsızlanma için geniş çaplı eylemler, hükümetin toplumsal tabanını daraltmaya yardım edecektir ve merkez-sağ koalisyonu politik sahneden indirmek için yığınların savaşımını yoğunlaştıracaktır.

Şimdi nesnel koşulların NATO yanlısı hükümetin istifa etmesini istemek üzere eyleme geçmeye elverişli olduğuna inanıyoruz. Portekiz emekçileri Genel Konfederasyonu-Ulusal Intersindical tarafından Şubat 1982'de gerçekleştirilen genel grev, ülkede bugünkü politik güçler dengesiyle, erken bir seçimin rahatlıkla Parlamentoda demokratik bir çoğunluğun oluşmasına ve bu temelde yeni bir hükümet kurulmasına yol açabileceğini gösterdi. Olayların böylesine gelişmesi, ülkenin iç ve dış politikasında yeni bir yola girmesi anlamına gelir.

Portekiz komünistleri barış davası için tüm anti-emperyalist ve barış güçlerinin birliğinin büyük önemini bilincindedirler. Onlar, komünist ve işçi partilerinin, insanlığı nükleer bir cehennemde yok olmaktan kurtarmaya yönelik bu önemli savaşımında oynadıkları muazzam rolün de bilincindedirler.

Biz barışı savunmaya hazır herkesle, sınıf kökenine, ideolojisine ve dinsel inançlarına bakmaksızın ortak eylemlerden yanayız. Binlerce parti üyemiz «Portekiz'de Nükleer Silâhlara Hayır!» hareketinde diğer yurt-severlerle, demokratlarla birlikte aktif yer alıyor. Gelecekte de bunu sürdüreceğiz.

Ne ki, savaş ve barış sorunlarını sınıfsal çözümlemenin ışığında ele alan PKP, işçi sınıfının, barış güçlerinin genel yığını içinde erimemesi gereğine inanıyor. Böylesi bir yaklaşımın diğer politik, yığınsal, sendikal, dinsel vb. güçlerle işbirliğine engel olabileceğine inanmıyor.

Komünistlerin toplumsal yaşamın her alanındaki sınıfsal tutumları ve uluslararası durum üzerine Marksist-Leninist görüşleri, onların anti-militarist hareketlere ulusal ve uluslararası düzeyde, tüm diğer barış güçleriyle birlikte katılmasıyla çatışma içinde değildir. Barışı savunmak, etkin bir silâhsızlanma ve devletler arası ilişkilerde barış içinde yanyana yaşamak ilkelerinin yerleşmesini isteyen herkes bizim bağlaşığımızdır. Marksizm-Leninizmi yaratıcılıkla uygulayarak, – partili ve partisiz – tüm yurt-

severler ve demokratlarla, dindarlarla ve ateistlerle, işçiler ve köylülerle, öğrenciler ve askerlerle, bilim, kültür ve sanat işçileriyle ortak eylem yapmanın yollarını aktif olarak aradık ve başarıyla bulduk.

Komünistler, barış savaşçıların en militan kolunu oluşturuyor. Çünkü onlar hümanist görüşlerle örülü bir ideolojiye dayanırlar, çünkü onların insanlığın devrimci geleceğine sarsılmaz inançları vardır, çünkü onlar insanlığın hava kadar barışa gereksinimi olduğuna inanmışlardır. Bizim kendi deneyimimiz ve kardeş partilerin deneyimi komünistlerin etkisi ne kadar güçlüyse, savaşa karşı savaşımın da o kadar daha geniş ve atılgan olduğunu öğretiyor. Bu bizim hareket noktamızdır.

Emperyalizm, militarist plânlarını yaparken ve uygulamaya, kendi «güce dayanma» politikası için maddesel temeller yaratmaya çalışırken, umutlarını devrimci saflardaki bölünmelere ve barış ve ilerleme için ilkesel bir savaşım yürüten hareketlerin zayıflamasına bağlıyor. Bu tehlikeli özfemler, PKP'nin uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelindeki birliğini ve uyumunu güçlendirmeye dayalı çizgisiyle karşılaşıyor. PKP, büyük devrimci güçlerin: bir bütün olarak Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun, ilerici devletlerin, kapitalist ülkelerin işçi sınıfı hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketinin dayanışmasını ve çok yönlü işbirliğini güçlendirmek için çalışıyor.

PKP, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin barışın güçlendirilmesine çok büyük bir katkı olan barış önerileri üzerine gerçeği yaygınlaştırmayı kendi görevi sayıyor. O, anti-sovyetik nutuklar atmamayı komünist partilerin dayanışmasını baltalamaya, barış, güvenlik ve halklar arasında işbirliği savaşımı veren devrimci ve demokratik güçleri bölmeye yönelik çabalar olarak niteliyor. Portekiz komünistleri nesnel olarak emperyalistlerin görüş ve eylemleriyle çakışan böylesi davranışların militarizme karşı savaşımı geliştirmeye hizmet etmediğine inanıyorlar.

Biz emperyalizmin saldırgan politikasının taşıdığı tehlikelerin bilincinde olarak, gericiliğin kışkırttığı yeni uluslararası gerginliklerin ve militarist çevrelerin serüvenci plânlarının boşa çıkmaya mahkûm olduğuna inanıyoruz. Çünkü bunlar güçlerin dünya çapındaki karşılıklı yer alımıyla çatışma içindedir. 1980'lerin başında, emperyalizm bundan 10–15 yıl öncesine göre daha güçlü değildir. Daha o zaman, kapitalist dünyanın egemen çevreleri uluslararası ilişkileri barış içinde yanyana yaşama ilkelerine göre yeniden yapılandırmak gereğini kabul etmeye zorlanmıştı.

Her ne kadar devrimci süreç şimdiye dek inişsiz çıkışsız olmadıysa da, yansız bir politik analiz geçmiş tarihsel dönemde en büyük kayıpları savaş ve gericilik kampının verdiğini ortaya koyacaktır. Bunun kanıtları Vietnam, Laos, Kampuçya, Etyopya, Angola, Mozambik, Zimbabve, Gine-Bissau, Yeşil Burun Adaları, Sao Tome ve Principe, Benin, Güney Yemen,

Nikaragua, Afganistan ve İran halklarının devrimci utkularıdır. Bu dönemde, gericiliğin tüm saldırılarına karşın, ekonomik olarak gelişmiş kapitalist ülkelerdeki ilerici güçlerin çapı ve gücü büyüdü. Son olarak, sosyalist topluluk ülkelerinin ekonomik, politik ve savunma potansiyeli arttı. Bunun önemi ne kadar vurgulansa azdır. Bunların tümü, tarihsel optimizmimize kaynaklık eden nesnel koşulları oluşturuyor. Bizim, emperyalizmin karşı-saldırısının durdurulabileceğine, onun yenilebileceğine ve barış ve uluslararası güvenliği kalıcılaştırmak yolunda, insanlığın sosyal ve ekonomik ilerlemesi yolunda yürüneceğine olan inancımızı doğruluyor.

Portekiz komünistleri, geleceğe güvenle bakıyor. Onlar kendilerini, kararlılıkla, «yumuşamanın cenaze namazını» ilân edenlerden uzak tutuyor. Anti-emperyalist ve barış güçleri, emperyalizmin militarist politikalarını boşa çıkarmaya yeteneklidir. Ve onların enerjik ortak eylemler için birleşmesi başarının anahtarıdır.

Yıkıma Götüren yol

ABD'den bir mektup

Gus Hall «ABD emperyalizmi ve günümüzün gerçekleri» (1) başlıklı yazısında ABD emperyalizminin dünya çapında kendi egemenliğini kurma politikasının kökenlerini ortaya koyuyordu. Ben de Amerikan dış politikasının kimi tehlikeli yanlarını ve ABD'nin dünya jandarması rolüne talip olmasını yorumlamak istiyorum.

İkinci Dünya Savaşından hemen sonra Başkan Truman şunları söylemişti: «İstesek de, istemesek de, kazandığımız utku, Amerikan halkının sırtına dünya liderliğinin sürekli yükünü yüklemiştir».

O günden bu yana Beyaz Saray'ın dış politikası şu ya da bu yolla «dünya liderliği» ve «Amerikan yüzyılı» ideleri tarafından esinlendirilmiştir. Gerek yirmibeş yıl süren soğuk savaş döneminde, gerekse yumuşama döneminde Washington, yöntemleri değişse de, sürekli bu amacı gütmüştür.

Sovyetler Birliği, bu ihtirasın karşısındaki baş engel olduğu için Amerikan dış politikası bu ülkeyi «durdurmak» ve «geri atmak» üzerinde odaklaştırılmıştır. Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist ülkelere düşmanlık büyük ölçüde, Amerikan stratejisinin, sosyalizme karşı ideolojik tepkiden çok, ABD tekeli sermayesinin dünya çapındaki çıkarları tarafından belirlenen hareket noktasıdır.

Yumuşama sürecine katılmaya zorlanan Washington, bunu dünya dev-

(1) «Barış ve Sosyaliz Sorunları» («Yeni Çağ»), sayı 1, 1982. (Not Red.)

rimci sürecini gelmeme, sosyalist topluluğu zayıflatma ve eski sömür-gelerdeki emperyalist etkinliği genişletme aracı olarak kullanabileceğini ummuştu. Ne ki, yumuşama bu tür sonuçlar getirmediği için Beyaz Saray yeniden çatışma ve gerginlik yaratma politikasına geri döndü.

Bu politika daha Carter tarafından uyarlandı ve Batı Avrupa'da nükleer silahların olası kullanımını hazırlayan 59 numaralı Başkanlık Direktifinde de yansdı. Reagan yönetimi, silahlanma yarışını hızlandırdı, dış politikayı militarize etmede ve Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere karşı düşmanlığı kışkırtmada özel bir çaba göstermektedir. Zaman zaman Washington, nötron bombası, MK roketleri, B-1 bombardıman uçakları, zehirli gazlar ya da öteki süper modern silahlar üretme konusunda savaş yanlısı açıklamalar yapıyor. 1981 Ekiminin ortalarında, Başkan Reagan, Avrupa'da taktik nükleer silahlar kullanarak sınırlı bir savaş yürütmenin olanaklı olduğu yolunda inancını dile getirdi. 4 Kasım 1981'de Dışişleri Bakanı Alexander Haig bir Senato Komitesi'ne, NATO'nun Avrupa'da «gerekli görüldüğünde» nükleer bir silahı «gösterişli bir biçimde» patlatma yolunda planlarının bulunduğunu söyledi.

Bu açıklamalar, anlaşılacağı üzere, hem Avrupalıları hem de Amerikalıları kızdırdı. James Reston, «New York Times» gazetesinde, nükleer silahların «ulusal politikada oyuncak olarak kullanılmasının çok tehlikeli» olduğunu yazdı.

Yine de Reagan yönetimi, aynı doğrultuda yürüyor ve öteki ülkelerin, hem de kendi halkının güvenliğini zedeleyerek bizzat ABD için bir tehlike olmaya devam ediyor. Herbert Scoville, CIA'nın eski başkan yardımcısı, şimdiki Silah Kontrol Derneği'nin başı, Avrupa'da nükleer silahların kullanılmasının sonucu öyle olacak ki, dedi, «geriye ne Avrupa, ne Sovyetler Birliği, ne de ABD kalacak.»

Washington sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkileri kesmede ve böylelikle Sovyetler Birliği'ni «cezalandırma»da umursamazlıktan da öte bir konumdadır. Aşağıdaki örnek, bunun sonuçları hakkında bir fikir verebilir:

1981 yılı güzünde ABD'nde International Harvester Şirketi'nin (kamyon, tarım makineleri ve inşaat makineleri yapıcısı) satışlarının azalması sonucu binlerce Harvester işçisinin işten çıkartılmasına yol açacak tehditler tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğu öğrenildi. Ticaret Bakanlığı, şirketin Sovyetler Birliği'yle 300 milyon dolarlık bu anlaşma yapmasına izin verdi ve bu işsiz kalmak tehdidi altındaki birçok Harvester işçisi için işyerlerinin güvenlik altına alınmasını sağlıyordu. Fakat Reagan bu sözleşmeyi iptal etti. Yitiren kim oldu? Bir Amerikan şirketi ve Amerikan işçileri. İşsizliğin yığınsal boyutlarda olduğu bir zamanda bu türden adımlar, iş pazarındaki durumu daha da kötüleştiriyor ve Amerikan ekonomisini yarıyor.

ABD'nin birçok bağılaşığına Reagan'ın hastalıklı öğütler politikasının altına imza atmayı reddetmeleri doğaldır. Reagan, Batı Alman ve Fransız hükümetlerini Sovyetler Birliği'yle Avrupa ülkelerine özlü yararlar sağlayan uluslararası bir gaz boru hattı yapımı konusunda karar almaktan caydıramadı. Avrupa'da geniş bir kamuoyu, ABD emperyalizminin NATO bağılaşıklarına Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere ekonomik yaptırımlar uygulamalarını dayatarak ABD emperyalizminin, hem sosyalist topluluğa hem de kendi bağılaşıklarının zararına güçlendirmek ve onları saldırgan politikaya daha da bağlamak anlamına geldiği görüşündedir.

NATO'nun «sorumluluğunu», Kuzey Atlantik Antlaşmasının ilk başta belirlenen alanlarını çok aşan coğrafi bir alana yayma girişimlerinin altında da bu amaç yatıyor. Eskiden olduğu gibi şimdi de gerekçe olarak, «Sovyet tehdidi» yalanı kullanılıyor.

Bu noktada, kendilerini sömürge diktatörlüğünden ve emperyalist egemenlikten kurtaran birçok ülkenin halklarının güçlerini, sosyalist toplulukla dostluk ve işbirliğinden aldıklarının altını çizmek, önem taşıyor. Amerikan emperyalistleri bundan hoşlanmıyor. Çünkü onlar Asya'nın, Afrika'nın ve Latin Amerika'nın dev alanlarındaki etkinliklerini yitirmek istemiyorlar. Bu üç anakarayı, Amerikan tekellerine yayılma ve zengin hammaddelerini ve enerji kaynaklarını sömürme alanı olarak görüyorlar.

Bu, Washington'un neden yeni kurtulan bir ülke halkının kendi kaynaklarını ve kendi politik yazgısını kontrol etme yönündeki her girişimine karşı şiddetle direndiğini açıklıyor. Washington, bunu «Moskova'nın direktifiyle» yapıldı diye ilan ederek, Amerikan müdahalesini haklı göstermeye çalışıyor.

Silahlı karışmaların olanaklarını hazırlamak için Pentagon dünyanın her tarafına yayılmış olan askersel üsler ağını genişletiyor. (Diego Garcia'nın Hint Okyanusu'ndaki bir Amerikan üssüne dönüştürülmesi, bu konudaki son gelişmelerdendir) Birleşik Amerika dışındaki eylemler için «Çevik Kuvvetler» hazırlanıyor. Bunlar kalkınmakta olan ülkeler halklarının daha fazla bağımsızlık için alacakları yasal önlemlerin tekellerin çıkarlarını tehdit ettiği yerlerde kullanılacaktır. ABD'deki egemen çevreler, gerçekte, kurtuluş savaşını hızla ezecek, ve karşı-devrim ihraç edecek vurucu bir güce sahip olmak istiyorlar. Onlar, Güney Kore'deki, Güney Afrika'daki, Şili'deki, Uruguay'daki, Paraguay'daki ve El Salvador'daki erkteki en gerici, kana susamış klikleri destekliyorlar. İran'da Şah ve Nikaragua'da Somoza gibi, halklar tarafından alaşağı edilinceye dek «demokrasi şampiyonu» geçinen diktatörlükler Washington'un en iyi müşterileriydiler. Bu rejimler kadar hiç kimse yabancı tekellerin çıkarlarına bu denli sadık bir biçimde hizmet etmemektedir.

Bundan ötürü bu tür rejimlere büyük mali ve ekonomik yardımlarda bulunuyor. ABD'nin sattığı silahların önemli bölümü bu ülkelere gidiyor. Geçmişte bu silahların Asya anakarısındaki baş alıcılarından birisi İran idiye, bugün Pakistan'dır. Reagan yönetimi, Pakistan'la geçenlerde 3 milyar dolarlık bir silah anlaşması bağladı.

Washington'un hoşnutsuzluğuna neden olan gelişmekte olan ülkelerin hükümetleri, ekonomik şantajdan silahlı müdahaleye kadar değişen pek çok baskılar altında tutuluyor. Dünya, terörizmle savaşımdan söz ederken, açıkça terörist yöntemlere, komplolara ve başka devletlerin liderlerine suikastlara bulaşanın ve Patrice Lumuba ve Salvador Allende'nin öldürülmelerinden sorumlu olanın kim olduğunu biliyor.

Geçen yıl Meksika'da, Kankun'da yapılan sanayileşmiş ve gelişmekte olan kapitalist ülkeler toplantısında Reagan, gelişmekte olan ülkelerin eşit ekonomik ilişkiler çağrısını reddetti. Onlara, eğer sorunlarını çözmek istiyorlarsa, kapılarını «hür teşebbüse» (yani tekelere) daha da açmalarını önerdi. ABD'nin politikası kendisine uymayan gelişmekte olan ülkelere karşı tutumunu, Dünya Bankası'nda Hindistan'a 5,7 milyar dolarlık kredi görüşmesinde sergiledi. Yalnızca ABD karşı oy verdi.

Yeryüzünün dev alanlarını kendi «yaşamsal çıkar» bölgeleri olarak ilan ederek ABD emperyalistleri, bu bölgeleri uluslararası gerginlik ve çatışma alanlarına dönüştürüyorlar. Bu, Reagan yönetiminin dar görüşlü dünya stratejisinin bizzat ABD'ni ve onun ulusal çıkarlarını tehlikeye soktuğunu gösteriyor. Çünkü açıktır ki, yeni savaş ocakları ve bunun sonucu olarak uluslararası gerginliğin tırmanması en az öteki ülkelerin halkları kadar Amerikan halkına da hiçbir yarar getirmez. Biz Amerikalılar gerginlikten ve silahlanma yarışından hiçbir şey kazanmadığımız gibi, herşeyi kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıyayız.

SBKP MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev, 26. parti kongresinde Sovyet tutumunu açıkladı ve şöyle dedi: «Dünyanın tüm öteki ülkeleri için olduğu gibi, ABD için de bir savaş tehlikesi vardır. Ama tehlikenin kaynağı Sovyetler Birliği değildir, uydurma Sovyet üstünlüğü de değildir. Tehlikenin kaynağı silahlanma yarışıdır ve dünyada hâlâ etkin olan gerginliktir. Biz, bu gerçek olan ve düş olmayan tehlikeye karşı ABD ile, Avrupa ülkeleriyle ve yeryüzümüzün tüm ülkeleriyle elele vererek savaşımaya hazırız».

Ülkemizde barışı gerçekten kutsal sayan herkes, dünya sorunlarının çözümü için bu yaklaşıma, emperyalist stratejilerin dünya çapındaki çılgınlıklarıyla taban tabana zıt olan bu akılcı yaklaşıma büyük değer biçiyor.

Arthur Zipser
yazar, tarihçi

Kentlerden yükselen ses

«Politika» sözcüğü Avrupa dillerine eski Yunan dilinden gelmiştir. Bindiği gibi bu kelimenin kökü, kent anlamına gelen «polis» kelimesinin köküyle aynıdır. Bunda eski çağların, politik arenada Babil, Tır ve Atina gibi büyük tarihsel ve kültürel merkezlerin birbirinin yerini aldığı çağların gerçeklikleri yansıtılmıştır . . . Bugün kent-devletler, dünya haritasında çok ender rastlanan şeydir. Kentler bugün uluslararası işlerde bağımsız bir rol oynamıyorlar. Ve ilk bakışta ülkelerin kapsamına giren kentlerin «bağımsız dış politika» uygulama yolunda hiç bir şansı olmadığı sanılabilir. Ancak son zamanların olayları bunun tersini gösteriyor.

Burada sözkonusu olan nedir? 1982 yılının Ocak ayında Livorno belediyesi bu İtalyan kentini ve bitişiğindeki toprakları nükleer silâhlardan arınmış bölge ilân etti. Bununla güdülen amaç, bu bölgedeki ABD ve NATO ülerine Amerikan nükleer silâhları yerleştirilmesine olanak vermemektir. Mart ayında Japonya'nın Okinava yönetim merkezine bağlı Nago kenti belediye meclisi, kente ve bitişiğindeki topraklara nükleer silah yerleştirilmesini yasaklayan bir karar aldı. Bundan önce daha iki Japonya kenti – Tsushima ve Toioda kentleri – bölgelerini nükleer silâhlardan arınmış bölge ilân etmişlerdi. Kanada'nın büyük ticaret-endüstri merkezi Toronto'ya bağlı Nort York kentinin belediye meclisi de kentin sınırları içine giren topraklara her tür nükleer başlıkların yerleştirilmesinin yasaklanması sorununu ve aynı zamanda tüm ülkenin nükleer silâhlardan arınmış bölge ilân edilmesi önerisini görüşmüştür. Batı Almanya'nın Helgoland adası halkı adanın nükleer silâhsız bölge ilân edilmesini istedi. Avusturya'nın Wollopgong kenti, barış kenti ve nükleer silâhlardan arınmış bölge ilân edildi. 1980 yılının Kasım ayında İngiltere'nin kuzeybatı bölgesinde büyük endüstri merkezi olan Mançester kenti topraklarında nükleer silâh üretilmesini, bu tür silâhların bölgeye yerleştirilmesini ve bunların kendi toprakları üzerinden taşınmasını yasaklamıştı. Bunu örnek alan daha 170 kentin belediye meclisi kendi belediyelerinin sınırları içine giren toprakları nükleer silâhlardan arınmış bölgeler ilân ettiler. Wales'in tüm sekiz kontluğu da bunlar arasında yer almaktadır. Wales ise 1982 Şubatında yerel yönetim organlarının kendi topraklarına nükleer silâh yerleştirilmesi ve bulundurulmasını yasaklayan ilk büyük bölge haline geldi. Wales'in tüm en büyük yollarında, limanlarında ve hava alanında şu belgi yazılı parkartlar bulunuyor: «Siz nükleer silâhların olmadığı topraklarda bulunuyorsunuz.»

Kentler Reagan'ın ve NATO'nun plânlarına değişik biçimlerde karşı koyuyorlar. Bu bakımdan bizzat Amerika Birleşik Devletleri'nin politik yaşamındaki gelişmeler ilginçtir. Örneğin, Vermont eyaletinde her yıl Mart ayının ilk Salı günü belediye meclisi seçimi ve aynı zamanda yerel

yönetim organlarının çalışmaları üstüne çok değişik sorunlarla ilgili referandum yapıyor. Bu yıl 2 Martta Washington yönetimine gönderilen ve silâhlanma yarışının durdurulmasını, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği tarafından nükleer silâhların dondurulması görüşünün kabul edilmesini (şunu anımsatalım ki, Sovyetler Birliği uluslararası alanda defalarca bu tür önerilerde bulunmuştur) öngören istemler seçmenler arasında genel tartışmaya sunuldu. Referandumun sonuçları sıradan insanların ne istediklerini hiç bir kuşkuya yer vermeyecek biçimde ortaya koydu. Bu istemler eyaletin 170 kentinde seçmenlerin ezici çoğunluğu tarafından desteklendi, West Windsor kentinde ise oybirliğiyle kabul edildi. Yiğinsal halk hareketinin baskısıyla ABD’nde politik duruma gösterme bakımından örnek sayılan New York, Massachusetts, Oregon, Connecticut ve Wisconsin eyaletlerinin yasama kurulları da silâhlanma yarışına son verilmesini ve nükleer silâhların dondurulmasını öngören kararlar almak zorunda kaldılar.

Termo-nükleer yıkım tehlikesi karşısında insanların duyurdukları endişe, kentleri nükleer silâhlardan arınmış bölgeler haline getirme hareketinin gelişmesi için elverişli koşullar yaratıyor. Uzmanların tahminlerine göre nükleer silâhın kullanılması kentlerde oturan insanlar için çok büyük bir tehlike oluşturuyor. Kimileri böyle bir tehlikeden kurtulmak amacıyla az nüfuslu, ıssız bölgelere göç ediyor. Ama çok kişiler bu kaçışın bir kurtuluş çaresi olacağına inanmıyorlar. Çünkü Pentagon bugün kendi silâhlarını dünyanın en hücre köşelerine bile yerleştiriyor. Bundan ötürü nükleer yıkım tehlikesine karşı savaşıma aktif katılanların, militarizmin dış politikanın temeli yapılmasından vazgeçilmesini, tüm insanlığın yazgısının belirlendiği önemli askersel-stratejik sorunların yapıcı bir yaklaşımla amaca uygun olarak çözülmesini isteyenlerin sayısı sürekli artıyor. Bu insanlar kentlerin nükleer silahlardan arınmış birer küçük bölge haline getirilmesi hareketinin omurgasını oluşturuyorlar. Bu hareketin sıralarında komünistler ve diğer partilerin, politik ve toplumsal örgütlerin, sendikal birliklerin temsilcileri, kültür ve bilim adamları, ateistler ve dindarlar omuz omuza yürüyorlar.

Yerel yönetim organlarının emperyalist devletlerin dış politika doğrularını değiştirme olanağına sahip olduklarını düşünmek, elbette hayala kapılmak olur. Burjuva demokrasisi özü bakımından anti-demokratiktir. İnsanın birinci ve temel hakkı olan yaşama hakkını güvence altına alma istemiyle karşı karşıya gelince burjuva demokrasisi, egemen çevrelerin bu istemleri «yasalar temelinde» görmemezlikten gelmelerini sağlıyan bir araca dönüşüyor. Örneğin, 31 Martta tüm ABD radyo ve televizyonları tarafından yayınlanan basın toplantısında Başkan Reagan, ülkede genişleyen nükleer silahların dondurulması hareketine sert bir biçimde çattı ve böylece milyonlarca Amerikan yurttaşına, onların istemlerini gözönünde bulundurmamak niyetinde olmadığını gösterdi.

FAC, İngiltere ve diğer bazı NATO üyesi devletlerin hükümetlerinin Batı Avrupa'ya Evro-stratejik roketler denen nükleer silâhlar yerleştirme planlarına karşı çıkan yığınsal savaş aleyhtarı gösterilere tepkileri de aynı biçimde anti-demokratiktir. Norveç'in politik yaşamında geçenlerde meydana gelen bir gelişme bu bakımdan çok tipiktir. Norveç'in Troms ili meclisi ülke parlamentosuna ve hükümete Norveç topraklarına nükleer silah yerleştirilmesi olasılığının ortadan kaldırılması ve Avrupa'nın kuzeyinin nükleer silahlardan arındırılmış bölge haline getirilmesi yolunda aktif pratik önlemler alması çağrısında bulunma kararı aldığı zaman, Norveç dışişleri bakanı dış politika sorunları yerel yönetim organlarının işi değildir, diyerek, bu önerileri görüşmeyi reddetti.

Tüm bunlara karşın yerel yönetim organlarının barışçı girişimleri dünyadaki politik havaya belirli bir etki yapmasın olamaz. Yığınların iradesini dile getiren yerel yönetim organları, temel uluslararası sorunların yapıcı biçimde nasıl çözüme kavuşturulabileceğinin örneğini veriyorlar. Kentler, eylemleriyle, başarıya ulaşmanın yolunu gösteriyorlar. Çünkü şu veya bu ülkedeki tüm kentler kendi sınırları içine giren toprakları nükleer silahlardan arınmış bölgeler ilan ederlerse, bu yığınsal kırım silâhlarının yerleştirilmesi önemli ölçüde sınırlandırılacaktır. Yerel yönetim organlarının barış hareketine aktif katılımı, barışsever güçlerin savaşımının önemli biçimlerinden biri haline geliyor, savaş tehlikesine karşı koyanların konumlarının güçlenmesine yardım ediyor.

Walter Woolly

Sosyalist ülkelerin iyi niyeti ve NATO'nun yanıtı

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Haziran 1982'deki Silâhsızlanma Konusunda İkinci Özel Oturumu, önemli bir uluslararası olaydır. Bu konuda ilk oturum, bundan dört yıl önce yapıldı ve bir Sonuç Belgesi kabul edildi. Bu Sonuç Belgesi; nükleer silâhların nitel olarak geliştirilmesini, her tür silâhın ve bu tür silâhları atış araçlarının üretimini durdurmak, nükleer silâh depolarını azaltmak, daha sonra da bu silâhları tümüyle ortadan kaldırma yolunda kapsamlı bir program oluşturmak için ivedi görüşmeler çağrısında bulundu. Nükleer silâhların yayılmasını önleme, her tür kimyasal silâhın gelişim, üretim ve depolanmasını, yığınsal kırım silâhlarının yeni tür ve sistemlerinin geliştirilmesini yasaklama gereğini vurguladı. Bu oturum, aynı zamanda, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyelerine, askersel bütçelerini kısma, silâhlı güçlerini ve geleneksel silâhlarını sınırlama ve giderek bunları azaltmalarını sağlık verdi.

Birinci oturumun kararları ışığında ve ikinci oturumun eşliğinde, değişik devletlerin tutumları, politikaları nelerdir? Bu soru, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Bilimsel Enformasyon ve Dökümantasyon Sorunları Komisyonu'na hazırlanan aşağıdaki araştırmada ele alınıyor.

Silâhlanma yarışının keskin sınırlanması için çalışmalar yürüten Sovyetler Birliği, silâhsızlanma konusunda toplanan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Birinci Özel Oturumu'na, öneriler de içinde geniş kapsamlı yapıcı girişimleri içeren bir belge sundu:

- Her çeşit nükleer silâhın üretimini durdurmak ve sonra, bu silâhların toptan ortadan kaldırılmalarını sağlayıncaya dek, bu silâh depolarını giderek azaltmaya başlamak;
- Nükleer silâhların yayılmasını önlemek;
- Şimdi bu silâhları olmayan devletlerin topraklarına bu silâhları yerleştirmemek;
- Yığınsal kırım silâhlarının yeni türlerini ve sistemlerini, özellikle nötron silâhlarını geliştirmeyi yasaklamak;
- İkili, bölgesel ve uluslararası düzeyde başlamış bulunan görüşmeleri hızlandırmak ve başarıyla tamamlamak (Örneğin, SSCB ile ABD arasında stratejik saldırı silâhlarını sınırlandırma konusundaki görüşmeler; SSCB, ABD ve Britanya arasındaki nükleer silâh denemelerinin toptan ve genel olarak yasaklanması konusundaki görüşmeler; kimyasal silâhların geliştirilmesi, üretimi ve depolanmasının yasaklanması ve bu depoların ortadan kaldırılması konusundaki görüşmeler; Orta Avrupa'da silâhların ve askersel birliklerin azaltılması konusundaki görüşmeler, vb.);

– Silâhlanma yarışını sınırlamayı amaçlayan yürürlükteki uluslararası antlaşma ve anlaşmaları pekiştirmek, ayrımsız tüm devletlerin katılmasıyla bu anlaşmaları evrenselleştirmek;

– Güvenlik Konseyi'nin tüm sürekli üyeleri de içinde, büyük ekonomik ve askersel potansiyele sahip devletlerin askersel bütçelerini, az gelişmiş ülkelere yardımı arttırmak amacıyla somut miktarlar ayrılmasını sağlayarak, mutlak olarak azaltmak.

Oturumun Sonuç, Belgesi'nde SSCB'nin tüm önerileri yansımaları bulundu. Böylece Sovyetler Birliği ile öteki sosyalist topluluk ülkelerinin silâhsızlanma sorununun çözümü için yürütülen uluslararası çabaların en ön safında yer aldığı bir kez daha kanıtlanmış oldu.

Somut olarak bu çabaların nasıl kendini gösterdiğine, daha sonraki dönemde NATO ülkelerinin bunlara nasıl karşılık verdiklerine bakalım.

1978

Haziran ayında silâh ve askerlerin Orta Avrupa'da karşılıklı indirimi konusunda Viyana'da yürütülen görüşmelerde, sosyalist ülkeler yeni öneriler yaptılar: NATO ülkelerinin daha önce üzerinde ısrarla durdukları, kıt'anın merkezinde NATO ve Varşova Antlaşması ülkeleri silâhli kuvvetlerinin sayısal güçlerine eşit ve ortak «tavanlar» getirilmesini kabule hazır olduklarını sosyalist ülkeler açıkladılar. Sosyalist ülkeler, bu «tavanlar»ın, indirimler sonucu, 700 bini kara kuvvetleri olmak üzere 900 bin asker düzeyinde saptanmasını önerdiler. Askersel birliklerdeki indirimin çapı konusunda, her devlet için kesinkes tanımlamalar getirdiler.

Kasım ayında, öteki Varşova Antlaşması ülkeleriyle birlikte, Sovyetler Birliği, devletlerin silâh depolarından her türlü nükleer silâhın dışlanması ve nükleer enerjinin salt barışçıl biçimde kullanıma dönüştürülmesi amacıyla, beş nükleer gücün, SSCB, ABD, Britanya, Fransa ve Çin'in görüşmeler yapmasını önerdi. Varşova Antlaşması ülkeleri, başka ülkelerin topraklarına asker ve silâh yığmama, birbirlerine karşı nükleer silâh kullanmama yolunda yüklenimlere girerek karşılıklı güvenin güçlendirilmesine önemli bir katkı yapılabileceğini de belirttiler. Avrupa'da askersel manevraların çapının sınırlandırılmasını, kıt'anın her iki yakasında kaygı konusu olan askersel potansiyelin bileşiminin azaltılmasını görüşmeye hazır olduklarını açıkladılar. SSCB ve bağlaşıkları, Viyana görüşmelerine katılanları, bu görüşmeler süresince, Orta Avrupa'da silâhli güçlerini ve silâhlarını arttırmaktan kaçınmak için bir yüklenime girmeye çağırıldılar.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 33. oturumunda (Eylül 1978 – Ocak 1979), Sovyetler Birliği, toptan ortadan kaldırılması da içinde olmak üzere, daha sonra silâh depolarının giderek azaltılmasına geçebilmek amacıyla, her çeşit nükleer silâh yapımının sona ermesi için dev-

letlerin yüklenim altına girmelerinin bir antlaşmayla şekle bağlanması önerisinde bulundu.

Aynı oturumda, Sovyet delegeleri, başka girişimlerle de öne çıktılar: Örneğin, nükleer silâhlara sahip olmayan devletlerin topraklarında bu silâhların yerleştirilmemesi ve nükleer silâh bulundurmayan devletlerin güvenliklerini güçlendirme konusunda uluslararası bir antlaşmanın bağlanması gibi.

Ne ki, bu girişimler karşısında NATO ülkelerinden olumlu bir yanıt gelmedi. Birleşik Amerika ve Britanya'nın yapıcı bir nitelik taşımayan tutumu karşısında, nükleer silâh denemelerinin genel olarak ve toptan yasaklanması konusunda bir antlaşmaya varma çabaları, son biçimini alamadı. Dahası, Birleşmiş Milletler oturumuyla aynı günlerde yapılan bir NATO Konseyi toplantısında, ABD'nin baskısıyla, 10 yılı aşkın bir süre içinde uygulanması 80 milyar dolara malolacak uzun-erimli bir silâhlanma programı kabul edildi. NATO Konseyi oturumu, bir yıl önce Washington'un buyruğuyla alınan askersel harcamaları her yıl net yüzde 3 artırma kararını bir kez daha onayladı. NATO askersel güçlerinin Avrupa'da yığılması süregeldi.

1979

Mart ayında, Sovyetler Birliği, NATO ülkelerini hem nükleer, hem de geleneksel silâhların ilk olarak kullanmama yolunda antlaşmaya varmaya çağırırdı.

Haziran ayında, SSCB ile Birleşik Amerika SALT-2'yi imzaladılar. Bu antlaşma, eşitlik ve eşit güvenlik ilkesi temeline dayanıyordu. SALT-2'nin uygulanması, nükleer füze depolarındaki yığılmayı durdurmak, nitel ve nicel açıdan bu silâhların etkin biçimde sınırlandırmasını sağlamak için gerçek olanaklar yaratacaktı.

Ekim ayında, SSCB'nin batı bölgelerinde konumlandırılmış olan orta-menozilli nükleer silâhların sayısını, böylesi silâhlar Batı Avrupa'ya ek olarak yerleştirilmemek koşuluyla, tek yanlı olarak azaltmaya hazır olduğunu Sovyetler Birliği açıkladı. Bununla eş olarak Sovyetler Birliği, Avrupa'ya yerleştirilen nükleer füze sistemlerinin indirimi konusunda bir an önce görüşmelere başlanmasını önerdi.

SSCB, ayrıca, Varşova Antlaşması'ndaki bağlaşıklarıyla antlaşmaya vararak, Demokratik Almanya Cumhuriyeti topraklarından 20 bin Sovyet askersel personelini, 1.000 tankı ve başka askersel araç ve gereçleri tek yanlı olarak geri çekme kararı aldı ve bu kararı uyguladı.

NATO ülkelerine ayrıca, karşılıklı güven önlemlerini güçlendirme amacıyla, askersel tatbikatları haber verme süreçlerinde antlaşmaya varma, 40–50 bin askeri aşan böylesi tatbikatlardan geçici olarak vazgeçme ve

yalnızca askersel tatbikatlar konusunda değil, aynı zamanda sayısı 20 bini aşan kara kuvvetlerinin hareketlerini önceden karşılıklı haber verme konusunda öneriler yapıldı. Aynı zamanda, sosyalist ülkelerin geniş çaplı hava, deniz, vb. tatbikatlarını karşılıklı olarak önceden haber verme yoluyla daha önce yaptığı öneriler de geçerliliğini korudu.

Birleşik Amerika ve öteki NATO ülkeleri bu önerilere nasıl karşılık verdiler?

Hem nükleer, hem de geleneksel silâhları ilk olarak kullanmama konusunda bir anlaşmaya varılması için SSCB'nin yaptığı girişim, olumlu bir karşılık bulmadı. Sosyalist ülkelerin Viyana görüşmelerindeki tüm yapıcı önerileri de geri çevrildi. Buna karşılık, Varşova Antlaşması ülkelerinin Orta Avrupa'daki silâhlı güçlerinin sayısını NATO ülkelerine oranla üç kattan daha çok azaltmayı öngören, tarafların kara kuvvetlerinin «asimetrik» olarak indirimi yolunda açıkça kabul edilemez bir düşünce öne sürüldü. Aynı zamanda, Birleşik Amerika, SALT-2'nin onaylanmasını süruncemede bıraktı. Aralık ayında Brüksel'de yapılan NATO Konseyi oturumunda, Pentagon'un baskısıyla, 1983 yılından başlayarak, Tomahawk gezici roketleri ve uzun-menzilli Pershing-2 füzeleri gibi yeni ABD nükleer füzelerinin üretimi ve Batı Avrupa ülkelerine yerleştirilmesi kararlaştırıldı. Washington, askersel harcamalarda yılda ortalama net yüzde 4,5'lik bir artışla ABD'nin askersel gücünü daha da geliştirmeyi öngören beş yıllık bir program paketini açıkladı.

1980

Mayısta, Varşova Antlaşması ülkeleri, barış ve yumuşamayı güçlendirmeyi, silâhlanma yarışını gemlemeyi, silâhsızlanmayı ilerletme ve uluslararası işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan bir dizi öneriyi bir kez daha getirdiler. Uluslararası gerilim yataklarını ortadan kaldırma ve savaşı önleme sorunlarını tartışmak üzere dünyanın tüm bölgelerindeki devletlerin yöneticilerinin bir doruk toplantısı düzenlemeleri gibi en önemli bir girişim de, bu öneriler arasındaydı.

Temmuzda, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler Viyana görüşmelerine yeni bir öneri sundular: Bu öneri, Demokratik Almanya Cumhuriyeti topraklarından tek yanlı olarak çekilmiş bulunan Sovyet müfrezesine ek olarak, Orta Avrupa'da Amerikan ve Sovyet birliklerinin sayısal gücünü azaltmayı, 13 bin Amerikan ve 20 bin Sovyet askerini Orta Avrupa'dan çekmeyi öngörüyordu. Varşova Antlaşması ülkeleri, iki indirim aşaması arasındaki sürede görüşmelere doğrudan katılan ülkelerin asker sayısını toplu olarak «dondurma»ya ve her iki bağılaşlık için de hiçbir devletin birliklerinin toplam 900 bin askerden oluşan toplu düzeyin yüzde 50'sini aşamayacağı Orta Avrupa'daki askersel-politik grup-

ların silâhlı kuvvetlerin toplam sayısal gücünü denetlemek için bir mekanizma kurulmasını görüşmeye hazır olduklarını açıkladılar.

Temmuz ayında Sovyetler Birliği'nden bir barış önerisi daha geldi. Burada, Avrupa'da orta menzilli nükleer füzeler ve ABD'nin uzun menzilli nükleer silâhlarına ilişkin konuların, aynı anda ve organik bir bağlantı içinde tartışılması öneriliyordu.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 35. oturumuna (Eylül-Aralık), Sovyetler Birliği, askersel bağılıklar içinde yer alan devletlerin, yeni üyeler alma yoluyla, varolan askersel-politik grupları genişletmeye yol açacak eylemlerden sakınmalarını isteyen, «Savaş Tehlikesini Azaltmak İçin İvedi Önlemler Konusunda» başlıklı bir karar tasarısı sundu. Bu tasarıda, en başta Güvenlik Konseyi'nin sürekli üyeleri ve bunlara askersel anlaşmalarla bağlı ülkeler olmak üzere, tüm devletlerin 1 Ocak 1981'den başlayarak silâhlı kuvvetlerini arttırmamaları öneriliyordu. Tasarı, topraklarında nükleer silâh bulunmayan devletlere karşı nükleer silâhların kullanılmaması yolunda bir maddeyi de içeriyordu. Nükleer silâh denemelerinin toptan ve genel olarak yasaklanması için bir an önce bir anlaşma imzalanması gereği de tasarıda vurgulanıyordu. Bu amaca varılmasını kolaylaştırmak için, Sovyetler Birliği, üzerinde anlaşmaya varılacak bir tarihten başlamak üzere, nükleer güçlerin bir yıl içinde herhangi bir nükleer patlama denemesine girişmemelerini öneriyordu.

Tüm bu girişimler, NATO ülkelerinin katı direnişiyle karşı karşıya geldi. Birleşik Amerika, kimyasal silâhların yasaklanması ve ortadan kaldırılması konusunda Sovyetler Birliği ile yapılan görüşmeleri yarıda kesti. Carter yönetimi'nin en son eylemleri, «sınırlı» nükleer savaş kavramını kotarmak ve ilk nükleer darbeyi vurmaya öngören karaünlü 59 sayılı yönergeyi benimsemek oldu.

1981

SBKP'nin 26. Kongresi, 1980'i yıllar için bir Barış Programı ileri sürdü. Bu programın içeriğini kısaca anımsayalım. Birincisi, Sovyetler Birliği, askersel alanda güven artırıcı önlemleri ülkesinin tüm Avrupa kesimine yaymaya, NATO ülkelerinin de buna eş düşen güven önlemleri bölgesini genişletmeleri koşuluyla, hazırdır. İkincisi, Uzakdoğuda, tüm ilgili ülkelerle, güven artırıcı önlemler konusunda görüşmeler yapmaktır. Üçüncüsü, stratejik silâhların sınırlanması ve indirimi konusunda, Birleşik Amerika ile görüşmelerin bir an önce başlamasıdır. Dördüncüsü, Birleşik Amerika ile SSCB'ye yeni denizaltılar yerleştirilmesinin sınırlandırılması ve bu denizaltılarda varolan füzelerin modernleştirilmesinin ve yeni balistik füzeler geliştirilmesinin yasaklanmasıdır. Beşincisi, NATO ülkeleri ve Sovyetler Birliği'nce Avrupa'ya yeni orta menzilli nükleer füzeler yerleştirilmesi konusunda bir moratoryum (dondurma) anlaşmasına var-

mak, yani, bölgede uzun menzilli ABD nükleer silâhları da içinde olmak üzere, böylesi silâhların şimdiki düzeyini nicel ve nitel bakımdan dondurmaya geçkiştirmektedir. Altıncısı, bir nükleer felâketten sakınmanın yaşamsal zorunluluğunu göstermek için yetkili bir uluslararası komite kurulması konusunda bir anlaşmaya varmaktadır. Ve yedincisi, uluslararası durumu iyileştirme ve savaşı önlemede gerekli her şeyi yapabilmek için, üye ülkelerin üst düzey yöneticilerinin katılımıyla Güvenlik Konseyi'ni özel bir toplantıya çağırılmaktadır.

Sovyetler Birliği, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 36. oturumuna (Eylül-Aralık), nükleer bir felâketi önleme konusunda bir çağırıcı tartışmaya sundu. Çağırıcı, göz kamaştırıcı bir oy çokluğuyla benimsendi. Karşı oy kullanan NATO ülkeleri, tam anlamıyla yalıtılmış bir durumda kaldılar.

Sovyetler Birliği, kozmik uzaya her tür silâhın yerleştirilmesinin yasaklanması konusunda bir anlaşmanın imzalanmasını da önerdi. Bu anlaşmanın amacı, silâhlanma yarışını frenlemek, devletler arasında gerilimlerin ve askersel çatışmanın düzeyini azaltmaktır.

Sovyetler Birliği, Kasım ayında, uluslararası yumuşamayı derinleştirme konusunda dört yeni önemli girişimle öne çıktı. Bu öneriler, Federal Almanya Cumhuriyeti'ne yaptığı resmî ziyaret sırasında Bonn'da Leonid Brejnev tarafından yapıldı.

Birincisi. Stratejik silâhları sınırlandırma görüşmelerinin başlamasından sonra ve tüm bu görüşmeler süresince, Birleşik Amerika ve SSCB, varolan orta menzilli nükleer silâhları modernleştirmek ve bunların yenilerini yerleştirmekten kaçınılmadırlar.

İkincisi. Sovyetler Birliği, ülkesinin Avrupa kesiminde, orta menzilli nükleer silâhları, değil onlarcasıyla, yüzlerce birimiyle azaltmaya hazırdır.

Üçüncüsü. Eğer öteki taraf, Avrupa'dan orta menzilli nükleer silâhları tümüyle söküp atmaya hazır olursa, Sovyetler Birliği bunu da kabul edecektir.

Dördüncüsü. Sovyet tarafı, Avrupa'yı taktik nükleer silâhlardan (nükleer başlıklı ağır toplar, nükleer mayınlar, vb.) temizleme konusunda da bir anlaşmaya varmaya hazırdır.

Sonuç olarak, Sovyetler Birliği, Avrupa'yı en sonunda hem orta menzilli, hem de taktik nükleer silâhlardan arınmış olarak görmek istemektedir.

Nerdeyse hemen de, ABD yönetimi, SBKP'nin 26. Kongresi'nde yapılan tüm önerileri geri çevirdi. Orta menzilli yeni ABD nükleer füzelerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi için geniş hazırlıklara başlandı. Sallantılı

bağlaşıkları yüreklendirme yolları arayan ABD Dışişleri Bakanı Haig, barıştan daha önemli kimi şeylerin de olduğunu ileri sürdü. Ağustos ayında, Başkan Reagan, nötron bombasının geniş çapta üretimi konusunda buyruk verdi. Ve Beyaz Saray, Kasım ayında, orta menzilli füzeler konusunda kendi «sıfır seçenek»ini açıkladı. «Sıfır seçeneği», ABD ile onun Batı Avrupa'daki bağlaşıklarının Sovyet topraklarını hedef alan nükleer füzelerine karşı koymak için SSCB'nin kurduğu tüm orta menzilli füzeleri sökülüp atması düşüncesine gelip dayanıyordu. Bunun karşılığında Washington, sadece Avrupa'ya yeni füzeler yerleştirmemeye razı olacak, ama varolan tüm silâh depolarını elinde tutagelecekti.

1982

Leonid Brejnev, Şubat ayında, Silâhsızlanma İçin Sosyalist Enternasyonel'in Danışma Kurulu temsilcilerine verdiği yemek sırasında bir dizi yeni ve önemli girişimlerde bulundu. Brejnev, Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika'nın Avrupa'daki orta menzilli nükleer silâhlarının sayısını 1990 yılına dek üç ya da daha çok kat azaltmalarını önerdi. Avrupa'da gerçek bir «sıfır seçeneği»nin, SSCB'nin savunduğu biçimde, Avrupa'da tüm orta menzilli füzelerin sökülüp atılmasıyla gerçekleşeceğini vurguladı. Ama eğer ABD böyle bir adım atmaya hazır değilse bile, Sovyetler Birliği nükleer silâhlarda önemli ölçüde bir indirmeye de razı olabilirdi. Başka bir öneri, Cenevre'de her iki tarafın bir iyi niyet çağrısı yayınlamaları konusundaydı. Taraflar, bu çağrıda, sözkonusu görüşmelerin sadece olumlu olarak tamamlanmasını istemekle kalmayıp, aynı zamanda, stratejik silâhlar konusunda görüşmelere, yani stratejik silâhları sınırlandırma görüşmelerini etkin bir biçimde sürdürmeye hazır olduklarını açıkladılar.

Sovyetler Birliği Mart ayında özellikle şu yeni önerileri getirdi:

– Yeni bir silâhlanma yarışı kanalının açılmasına, her iki tarafın uzun menzilli, denizden ve karadan gezginci füzeler yerleştirme yoluna daha önce başvurmamaları koşuluyla, SSCB ile Birleşik Amerika arasında stratejik silâhlar konusunda diyalogun yakın bir gelecekte başlatılması;

– SSCB ile Birleşik Amerika'nın deniz filolarının faaliyetlerini karşılıklı olarak sınırlamaları. Bu öneri, tarafların füze taşıyan denizaltılarının şimdiki geniş savaş devriye alanlarından çekilmesini, denizaltıların gezinim alanlarını karşılıklı anlaşmayla varılan sınırlar içinde tutmalarını da içeriyor.

Bunun yanı sıra, SSCB'nin Avrupa kesiminde orta menzilli nükleer silâhların yerleştirilmesinin tek yanlı moratoryumu da açıklandı. Bugüne dek yerleştirilmiş böyleli silâhlar, Sovyetler Birliği'nce nicel ve nitel bakımdan donduruldu. Batı'da SS-4 ve SS-5 diye bilinen eski füzelerin SS-20 diye anılan yenileriyle değiştirilmesi askıya alındı.

Sovyetler Birliği, bu yıl (elbette, uluslararası durumun yeniden kötüleşmemesi koşuluyla) orta menzilli füzelerinde belirli sayıda bir indirim yapma niyetindedir. Bu, barışı güçlendirme amacı güden, muazzam ölçüde ve canalıcı önem taşıyan bir karardır.

Bu arada, Birleşik Amerika ne yapageliyor? Washington'un resmi sözcüleri, yeni Sovyet girişimlerini desteklemeyi reddettiler. Dünyada yarattığı izlenimi yumuşatma ve kamuoyunu sakinleştirme çabası içinde, bir basın toplantısında, ABD Başkanı Reagan'ın nükleer silâhlarda sözümlü keskin bir indirim yapmak ve kalıcı bir barışı, güvenliği sağlamanın ABD'nin amacı olduğunu açıkladığı biliniyor. Ama bu açıklamayı herhangi bir somut adım izlemedi. Tersine, Reagan yönetimi, Birleşik Amerika'daki tanınmış politik yöneticilerin nükleer silâhlara bir moratoryum konulması için yaptıkları önerileri bile reddetti. Daha da öldürücü nükleer «gama bombası»nı geliştirme çalışmaları tam istim ilerliyor. Önümüzdeki beş yıl içinde yaklaşık 6 milyar dolar harcanarak yeni bir kimyasal silâhın geniş çapta üretimi konusunda bir karar alınmış bulunuyor.

★

Gerçekler işte böyledir. Ve bu gerçekler, kimin Silâhsızlanma Konusunda Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Birinci Özel Oturumu kararlarının yaşama geçirilmesi için ardıcıl olarak iyi niyet sergilediğini, kimin ise bu kararları torpillediğini gösteriyor.

Halkçı Polonya'ya karşı «Yalta motifli» kundakçılık

Bundan bir süre önce W. Yaruzelski, Mecliste ve PBİP'nin MK'nin VII. Plenumunda yaptığı konuşmalarda, Avrupa'da barışçıl ilişkilerin temeli olarak Yalta ve Potsdam Anlaşmalarının Polonya için önemini vurguladı ve bu temelleri yıkmaya, anakaramızda durumu istikrarsızlaştırma çabaları gösterildiğini belirtti. Bu çabalar hangileridir? Bunların amacı nedir?

Varna

Vasil Stefanov

Son iki yıldan beri Polonya'da ve Polonya etrafında başlatılan politik savaşım, üç büyük devletin, SSCB, ABD ve İngiltere hükümetlerinin yöneticileri arasında Şubat 1945'de Kırım Konferansı'nda varılan anlaşmaları, ülkemizdeki toplumsal düzene ve onun uluslararası bağlaşıklarına karşı yönelik «Yalta motifli» yorumlamalar açıkça görülüyor. 1982'nin başlarında bu kararlara başvurular, Batı Avrupa'nın önde gelen politikacılarınca PHC'nde olağanüstü durumun ilan edilmesi karşısındaki hoşnutsuzluklarını belirtme yönünde kullanıldı. Burjuva basını sayfalarında Yalta Anlaşması üstüne bir dizi yazı yayınlandı.

İkinci Dünya Savaşı'nın diplomasi tarihi üstüne ilginin canlılık kazanması nasıl bir politik ve ideolojik yük getiriyor? Bundan 37 yıl önceki olaylar konusundaki propaganda kampanyasının anlamı, Reagan yönetiminin «Polonya sorununu» enternasyonalleştirme ve bununla birlikte ülkemizin içişlerine karışmak için olanaklar yaratma çabaları fonu üzerinde açıkça ortaya çıkmaktadır. İkinci Dünya Savaşından sonra doğmuş ve yetişmiş, bunlar için Tahran, Yalta ve Potsdam Konferansları geçmişin oldukça bulanık kavramları olan kişilerin politik yaşama girmelerinden yararlanarak, kimi burjuva propagandacıları, bu konferansların kararlarını yanlış göstermeye, böylece tarihi, bugünkü politik gereksinimlerinin hizmetine koşmaya çalışıyorlar.

Onların yaptığı yorumların özünü, haftalık Hamburg dergisi «Der Stern»in şu pasajı açık bir biçimde ortaya koyuyor: «Polonya, Tahran, Yalta ve Potsdam Konferansları zamanında Batının da razı geldiği Avrupa'nın bölünmesinin bir sonucudur, Sovyetlerin etki bölgesindeki ülkelerden biridir». (1) Bu savı, «Der Spiegel» dergisi de destekledi: Kırım Konferansına katılan devletlerin başkanları oturum aralarındaki şakaklarıyla «dünyanın haritasını değiştirdiler, Avrupa'yı bölüştüler, Polonya'nın yazgısını belirlediler.» (2) «International Herald Tribune» de, Yalta ve Potsdam anlaşmalarını buna benzer biçimde yorumluyor: «Washington

(1) «Der Spiegel», 14 Ocak 1982.

(2) «Der Stern», 11 Ocak 1982.

ile Moskova'nın bağlaşıkları, hatta onların büyük devlet statüsü Avrupa'nın bölünmesine dayanıyor. Süper devletlerden her biri karşı tarafın zayıflamasını istemiş olsa da, bununla birlikte onlar Avrupa'da barışın politik istikrara bağlı olduğunu kabul ediyorlar.»⁽³⁾

Daha fazla alıntıya gerek yok. Aktardığımız alıntılarda bile, Kırım Konferansı üstüne çoktan oluşturulan politik efsanenin tüm ana unsurları gözleniyor. Bunun yardımıyla okuyucu, sözde «üç büyüklerin» Yalta'da, Avrupa'da etki alanı konusunda anlaşmaya vardıklarına ve bunun sonucu olarak, onun bir kesiminde burjuva toplumsal düzeninin korunduğuna, Kızıl Ordu'nun kurtardığı öteki kesiminde ise, derin sosyal dönüşümlerin başladığına inandırılmaya çalışılıyor. Bu genel tanımlamadan hareketle, sosyalizmin, Doğu ve Güney-Doğu Avrupa halklarına, onların iradesine karşın dayatıldığı sonucuna varılıyor. Böylece ona karşı her türlü savaşımın yasal olduğu sonucuna varılıyor ve böylesi bir karşı koyuşun dışardan her bakımdan desteklenmesinin moral açısından haklı olduğu ileri sürülüyor. İşte böyle sosyalist ülkelerin ve özellikle Polonya'nın içişlerine karışma yönünde bir gedik açılıyor. Bunun yanısıra, Yalta Konferansı belgeleri, sözde günümüz dünyasını egemenliğinde tutan «iki süper devlet» tezinin kanıtı olarak yorumlanıyor.

Uzmanların önerilerini içeren hazırlık belgeleri, oturumların stenografi ile yazılmış tutanakları, sonuç bildirisi, Kırım Konferansına katılanların imzaladığı protokol ve anlaşmalar savaştan sonra yayınlandı⁽⁴⁾ ve okuma bilen herkes Yalta Konferansının bu biçimde yorumlanmasının kötü niyetli bir uydurma olduğunu görebilir. Konferans döneminde hiç kimse kapitalist sistemin nerede son bulduğu ve sosyalist sistemin nerede başladığı sınırını çizmedi. Konferansa katılanlar, insanlığın barışçıl ve güvenli geleceğini birlik ilkesiyle bağladılar: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin çalışmaları da buna dayanıyor. Konferansın belgelerinden anlaşıldığı gibi, Yalta, «bölme», «çatışma» sözlerinin anti-tezidir, foruma katılanlar, «Avrupa Avrupalıdır» ilkesine bağlı kaldılar. ABD o zaman akıl hocası pozuna girmeye ve ortaklar elde etmeye çalışmadı. Cepheleşmeye, çatışmaya geçiş daha sonra gerçekleşti.

Gerçi, halkların savaş sonrası yazgısını tartışma çabasında, sömürgeci devletin kendine özgü dile ile W. Churchill bulundu. Ama Yalta'da değil, 1944'ün sonbaharında Moskova'da. Kremlin'deki akşam yemeği sırasında, o, gönüşmeler üstüne Sovyet protokolünde nezaketle «tablo» denilen, birkaç sayı ortaya attı: İngiltere başbakanı, Romanya'da $\frac{1}{10}$ 90 Sov-

⁽³⁾ «International Herald Tribune», 14 Ocak 1982.

⁽⁴⁾ 1941–1945 Büyük Anayurt Savaşı Döneminde Uluslararası Konferanslarda Sovyetler Birliği, Cilt IV. Moskova, 1979 (Rusça); Birleşik Amerika'nın Dış İlişkileri. Diplomatik Belgeler, 1945 Malta ve Yalta Konferansı. Washington, 1945.

yet etkisi, Yunanistan'da $\frac{0}{10}$ 90 İngiliz, Yugoslavya'da ise, her ikisinin de $\frac{0}{10}$ 50'şer etkisi oluşturulmasını önerdi. Ağır sadece bir suskunluktan sonra Y. V. Stalin, İngiltere başbakanına «tasarısını» geri verdi, bunu kendisi için korumasını tavsiye etti. (5) Dünyada savaştan sonra oluşacak durumla ilgili sorunların çözümüne ilişkin W. Churchill tarafından önerilen yaklaşım ikircimsiz reddedildi.

Yalta'da ise, konferansa katılanlardan hiç bir kimse, etki alanının saptanması görüşüne değinmedi. Bilindiği gibi, burada, Avrupa devletlerinin sınırları üstüne hiç bir karar alınmadı. (6) Polonya sorunu, gelecekteki Polonya'nın sosyal düzeni açısından değil, Sovyetler Birliği'nin batı sınırının güvenliği açısından görüşüldü. Polonya topraklarından geçerek gelmiş olan yayılmacılar karşı dört yıl boyunca kanlı bir savaş yürüten ülkenin, böylesi bir saldırının tekrarlanmıyacağı yönünde kesin garanti almaya çalışması tamamiyle anlaşılır bir şeydir. Kırım Konferansında SSCB delegasyonu şunları belirtti: «Ruslar için Polonya sorunu, yalnız bir onur sorunu değil, aynı zamanda güvenlik sorunudur. Onur sorunudur, çünkü, Rusların geçmişten Polonya önünde çok günahı vardır. Sovyet hükümeti bu günahları hafifletmeye çalışıyor. Güvenlik sorunudur, çünkü, Sovyet devletinin önemli stratejik sorunları Polonya ile bağlıdır. Tüm tarih boyunca Polonya, her zaman Rusya'ya saldıran düşmanın geçtiği bir kapı olmuştur. Polonya kapısı sadece Rusların gücü ile mekanik olarak dışardan kapanamaz. O, sadece Polonya'nın kendi gücü ile içerden güvenli bir biçimde kapanabilir. Bunun için Polonya'nın güçlü olması gerekiyor. İşte bunun için Sovyetler Birliği, güçlü, özgür ve bağımsız bir Polonya'nın kurulmasından yanadır. Polonya sorunu Sovyet devleti için ölüm-kalım sorunudur.» (7)

Sovyet delegasyonunun kanısına göre, SSCB'nin batı sınırının politik garantisini ancak dostluk eğiliminde olan bir Polonya hükümeti sağlayabilir. Bilindiği gibi, o zaman Polonya'da iki geçici hükümet vardı: B. Bie-

(5) W. Churchill. Triumph and Tragedy. Boston, 1953, Sayfa, 356-357.

(6) Müttefikler, daha 1943 yılında, Tahran'da, Polonya'nın savaş sonrası toprakları konusunda ilkesel olarak bir anlaşmaya vardılar: Polonya'nın doğu sınırları Curzan hattı denilen hat boyunca gidecekti (Grodno-Brest-Polonya'dan yana küçük değişikliklerle Bug Nehri) ve Oder boyunca doğu sınırları. Sovyetler Birliği ile 1944 yılı Temmuz ayında anlaşmanın imzalanmasını göz önüne alan Polonya Ulusal Kurtuluş Komitesi, Oder Nehri'nin orta kesimlerinin batısında kalan toprakların Polonya'ya aktarılması ve Oder-Neisse hattı boyunca yeni bir sınır kurulması sorununu gündeme getirdi. Bu ek toprak istemleri Yalta'da tartışıldı. Üç Büyükler bu konuda anlaşmaya varamadılar ve sorunu bir barış konferansı toplanıncaya dek ertelediler. Polonya'nın Oder-Neisse hattı boyunca savaş sonrası sınırları sonul olarak Potsdam anlaşmalarıyla onaylandı.

(7) Tahran-Yalta-Potsdam. Belgeler Derlemesi. Moskova, 1970, s. 144 (Rusça).

rut'un başında bulunduğu Krajowa Rada Narodowa ve Loldra'daki mülteci hükümet.

Polonya hükümetinin bileşimi sorunu üstüne ayrıntılı tartışmalardan sonra, Kırım Konferansına katılanlar, temelini Sovyet görüşünün oluşturduğu bir metin kabul ettiler. Bununla anti-Hitler koalisyonu, SSCB'nin güvenliğinin, onunla dost olan bir Polonya hükümetinin varlığını gerektirdiğini kabul ettiler. (8) Ancak böylesi bir yaşam, savaş sonrası Polonya'nın sosyal düzeni sorununu asla çözümüyordu. İkinci Dünya Savaşından sonra ortacılar ve tutucular Sovyetler Birliği ile iyi komşuluk ilişkilerini sürdürmeden yana bir tutum takınsalardı, ülkemizde politik sistemin nasıl olacağını kestirmek kolay olurdu. Ama 40'lı yılların sonunda burjuva muhalefeti bu tür güvence vermemekle kalmadı, böyle bir dostluğun sözünün edilmesine bile yanaşmıyordu. Tam tersine, onun dış politikasının yönü açık anti-sovyetikti.

Elbette, şu veya bu ülkedeki sosyal ve politik süreçler için dış etkenin önemini yadsımak saçmadır. Şüphesiz, Avrupa anakarasında gelecekteki güçler oranı açısından «üç büyüklerin» olduğu anlaşmaların büyük önemi vardır. Özellikle bu, ABD ve İngiltere'nin askersel eylemlerinin balkanlarda değil, Batı Avrupa'da yoğunlaştırılması yönünde anlaşmaya varılan Tahran Konferansı için geçerlidir. Sert tartışmalardan sonra da olsa, oybirliği ile kabul edilen bu stratejik karar, batıdan ve doğudan ilerleyen müttefik birliklerinin Almanya topraklarında karşılaşacağı, böylece Doğu ve Güney-Doğu Avrupa devletlerinin Sovyet Ordusunca kurtulacağı demektir. Bununla artık kapitalist devletlerin bu bölgelerde doğrudan doğruya politik eyleme geçme olanakları sınırlanıyordu. Ama Sovyetler Birliği'nin de, Batı Avrupa'daki buna benzer olanakları azalıyordu. Savaş, yığınlarda radikal eğilimleri hızlandırarak, Avrupa ülkelerinin sosyal-politik gerçekleri üzerinde ciddi etki yaptı. Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa ülkelerinde solcu güçleri destekleyeceği, ABD ve İngiltere'nin anıkaranın batısında ve güneyinde bu güçlerin güçlenmesini engelleyeceği önceden kestirilebilirdi. Böylece cephenin coğrafyası daha ilk başta, ayrı ayrı Avrupa ülkelerindeki politik güçlerin önünde farklı olanaklar açıyordu. (9)

Bununla birlikte Avrupa'nın savaş sonrası tarihi, Sovyet Ordusunca kurtarılan topraklardaki devletlerin sosyal-politik gelişme yolunun ön-

(8) Amerikalılar B. Bierut (Krajowa Rada Narodowa'dan), S. Grabski (Londra hükümetinden) ve Başpiskopos A. Sapieha'dan oluşan bir Başkanlık Konseyi'nin kurulmasını önerdiler. Britanya tasarısı, en genel çizgileriyle, Polonya'da tüm demokratik güçlere dayanan bir hükümetin kurulmasına olanak sağladı. Sovyetler Birliği, geçici hükümete (Krajowa Rada Narodowa) yurt içi ve yurt dışındaki demokrat yöneticilerin alınmasını uygun olacağı kanısındaydı.

(9) V. Kovalski'nin «Trybuna Ludu»daki yazıları, 3 ve 4 Ocak 1982.

ceden ne Tahran'da, ne Yalta'da ve ne de Potsdam'da belirlenmediğini tüm ayrıntılarıyla gösteriyor. Kuşkusuz, 40'lı yılların sonunda uluslararası gerginliğin iyice artmasıyla hızlanan iç süreçler çözümleyici oldu. Sosyalist dönüşümler için ön koşulların varolmadığı yerlerde kapitalist düzen varlığını sürdürmeye devam etti. Buna örnek olarak, tarafsız ve SSCB ile iyi komşuluk ilişkileri içinde olan Finlandiya ve Avusturya gösterilebilir. Bilindiği gibi, sosyalist Yugoslavya bağıntısızlar hareketinin kurucularından biridir. Polonya ise, diğer Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri gibi, yeni toplumu kurmaya başladı ve daha sonra Varşova Antlaşmasına ve EYK'ne girdi.

Ancak, Polonya'da ve Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin çoğunda sosyalizm kuruculuğuna geçiş, ideolojik düşmanlarımızın belirttiği gibi, devrim ihracı sonucu değil, karmaşık iç süreçlerin sonucu olarak gerçekleşti. Kırım Konferansının kararına göre, Haziran 1945'de Krajowa Rada Narodowa'nın başkanı geçici halk birliği hükümetini kurdu. Bu hükümete, Polonya İşçi Partisi (PIP), Polonya Sosyalist Partisi (PSP), Demokratik ve Köylü Partisi'nin temsilcileri katıldı. Birbuçuk yıl ülkede, halk erkine açıkça düşman olan çok sayıda gizli grupların yanısıra gerici ve orta burjuvazinin partileri de açık, legal eylem yürütüyordu. Polonya'nın bazı bölgelerinde halk erkini güçlendirmek için gericilikle savaş, bir iç savaş niteliğini alıyordu. Bu savaşta, 22 bin komünist, solcu demokratik partilerin militanları, aynı zamanda asker ve milis öldü. Ancak PIP'nin, ona sadece işçiler arasında değil, aydınların ve köylülerin önemli bir kesimi arasında destek kazandıran esnek iç ve dış politikası, onun Polonya proleteriyasının birliği, tüm demokratik güçleri birleştirme yönündeki ardıcıl savaşımı gericiliğin sosyal tabanını önemli ölçüde aşındırdı, politik kutuplaşmaya yol açtı ve yeraltı eylemlerini zayıflattı. 1946'da genel halk oylamasında ilk büyük başarının elde edilmesinden sonra demokratik partiler bloku, Meclis seçimlerinde (1947'de) kendi yararına çözümleyici güç üstünlüğünü sağlamayı başardı. PIP'den, PSP'den, Demokratik ve Köylü Partisi'nden ve sendikalardan sayıların ortak listesine seçmenlerin % 80'den fazlası oy verdi. Burjuva partilerinden Polonya Köylü Partisi büyük yenilgiye uğradı (% 10,3 oy aldı) ve onun lideri S. Mikolajczyk Polonya'yı terketti. 1947 seçimleriyle, Polonya'nın gelecekteki gelişme yönü, onun düzeninin niteliği konusunda demokratik güçler-ve legal muhalefet arasındaki savaşım dönemi sona erdi. Burjuva güçleri politik yaşamdan atıldı. Polonya'da proleterya diktatörlüğünün biçimi olarak halk demokrasisi yerleşti.

Tarihsel açıdan Yalta efsanesi o denli tutarsızdır ki, hatta birçok burjuva gazetecileri bile onu kabul etmiyor. ⁽¹⁰⁾ Ama o, eğer yalnız geçmişti değerlendirme sorunu olsaydı, böylesi bir «Rönesans» haline gelmezdi.

Kırım Konferansında imzlanan belgelerin gerçek içeriğinden bağımsız

olarak «Yalta» sözü, ardında, savaş sonrası gelişmeler sonucu oluşan Avrupa'da güçler oranının, bu anakaranın halklarına 40 yıla yakın bir zamandan beri barış içinde yaşayabilme olanağı sağlıyan statükonun bulunduğu bir politik kavrama dönüşmüştür. Kuşkusuz Polonya'daki karşıdevrimin liderleri 80'li yılların başında, ülkemizde sosyalizmin yokedilmesinin ve dış politika çizgisinin yeniden yönlendirilmesinin varolan dengeyi bozacağını ve sonuçta bunun, uluslararası alanda çok ağır karmaşık bir durumu ortaya çıkaracağını biliyorlardı. Halklarının yazgısı için sorumluluk taşıyan politikacılar, bu konuda kendilerine açık hesap verdiler ve veriyorlar.

Sonuç olarak ne söylenebilir?

Bugün, nükleer savaş tehlikesinin arttığı koşullarda her yerde silahsızlanma ve barış için hareket büyük bir canlılık kazandı. Hatta kapitalist ülkelerde ancak geçmişi yeniden diriltmeye çalışan azıllı gericiler açık çatışmayı, zorbalığa başvurmayı, herhangi bir Avrupa ülkesinde iç savaş yöntemleriyle toplumsal düzeni değiştirme yönünde savaşmayı istiyorlar. Sonuçta ise bu, dünya çapında bir silahlı çatışmaya yolaçabilir. Böylesi bir yol, her halde ne Polonya'da, ne de Batı Avrupa ülkelerinde, hatta komünistlerden uzak olan insanlar arasında taraftar bulamaz. Bunun için de, güçler oranını değiştirme görüşünün propagandası üstü örtülü biçimde yürütülüyor. Böylesi kamulağın bir biçimi de «Yalta» etrafında yürütülen tartışmadır. Bu tartışmanın yanlıları ve karşıtları arasındaki sınır çizgisi, Avrupa'da savaştan sonra oluşan durumu destekleme veya bozma, sonuç olarak Avrupa'da savaş ve barış sorunlarına yanışımdan geçiyor.

PBİP MK Birinci Sekreteri W. Yaruselski, PHC Meclisinin 25 Ocak 1982'deki oturumunda yaptığı konuşmada, Askersel Ulusal Kurtarma Konseyi'nin, PHC hükümetinin, İkinci Dünya Savaşının sonuçlarını açıklayan belgelere bağlı kalmaya ve Avrupa'da barışın temelini korumaya hazır olduğunu belirtmekle, bir kez daha ikircimsiz sosyalist Polonya'nın dış politikasının ilkelerini belirledi.

Jerzy Waszczuk

PBİP'nin dergideki temsilcisi

(10) Örneğın, «Die Zeit», 15 Ocak 1982; «Vorwärts», 14 Ocak 1982.

Konstantin İvanoviç Zarodov'un anısına

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi uluslararası kolektifi ağır bir kayıp verdi. Komünist ve işçi partilerinin ortak teorik ve enformasyon dergisinin başredaktörlüğü gibi çok sorumlu ve yaratıcı bir iş olan görevinde yaşamının hemen hemen son 14 yılı boyunca çalışan Konstantin İvanoviç Zarodov'u yitirdi.

K. İ. Zarodov 1920 yılında doğdu. Yirmi yaşında Sovyetler Birliği Komünist Partisi sıralarına katıldı ve o zamandan beri tüm yaşamı boyunca Leninci komünist onur ve erdemleri her şeyin üstünde tuttu.

Büyük Anayurt Savaşının ilk gününden son gününe kadar Sovyetler Birliği deniz kuvvetlerinde yer aldı. Ordudan terhis edildikten sonra önce doğum yeri olan Vologda'da, sonra da Moskova'da büyük toplumsal-politik çalışmalarda bulundu ve gazetecilik yaptı. 1956 yılından sonra SBKP Merkez Komitesinde çalıştı, 1961 yılından sonra «Sovetskaya Rossiya» (Sovyet Rusya) gazetesinin başredaktörlüğünü yaptı, 1965–1968 yılları arasında da «Pravda» gazetesinin başredaktör birinci yardımcısı görevini yaptı.

SBKP'nin 23., 24., 25. ve 26. Kongrelerinde Merkez Komitesi aday üyesi seçildi.

K. İ. Zarodov'un parti işçisi olarak zengin deneyimi, derin bilgisi yöneticilik yetenekleri ve gazetecilik yeteneği onun «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinde uzun yıllar son derece verimli, başarılı çalışmalarında açık bir biçimde ortaya çıktı. O, tüm gücünü dergiye verdi, ortak yayın organımızın sayfalarında kardeş partilerin teorik düşünüşü ve zengin pratiğinin yansıtılması, kardeş partiler arasında çok yanlı deneyim değiş-tokuşu sağlanması için yorulmak nedir bilmeden çalıştı.

Çok dikkatli, duyulu, ince bir redaktör olan K. İ. Zarodov konuları gündel idelere, yeni gelişmelerle bağlamayı, esinlendirmeyi çok iyi başarıyordu. Bilim adamı, araştırmacı, profesör, tarih bilimleri doktoru olarak o, dünya devrimci sürecinin tarihi ve bugünkü gelişmesiyle ilgili sorunların işlenmesine aktif katıldı. Onun dergimizde ve diğer dergilerde yayınlanan yazıları, birçok dilde yayımlanmış bulunan kitapları yaratıcı çalışma, sorunlara yaratıcı yaklaşım örneğidir.

Marksist-Leninist ilkelere bağlılığı, komünistlerin devrimci ülkülerine olan sarsılmaz inancı, hareketimizin sorunlarını derinlemesine bilmesi ve uzak görüşlülüğü ona kendisiyle birlikte çalışan herkesin derin saygısını kazandırdı.

Kendini komünist ve işçi partilerinin uluslararası işbirliği davasına ada-

yan Sovyet komünisti Konstantin Zarodov'un parlak anısı tüm onu tanıyanların yüreklerinde sonsuza dek yaşıyacaktır.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi başredaktörü Konstantin Zarodov'un ölümü nedeniyle dergimizin Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi'ne kardeş partilerden, derginin ulusal editörlüklerinden, uluslararası demokratik örgütlerden, tanınmış parti ve toplum adamlarından çok sayıda başsağlığı mesajları geldi.

Dergimizin Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi uluslararası kolektifimizin derin acısını paylaşanların tümüne şükranlarını belirtirler.

TÜSTAV

Açıklama

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Plenumu toplandı. Plenum, barışın korunması, Türkiye'nin bölgede bir barış etkeni durumuna gelmesi, ülkede Cuntanın yıkılması, demokrasinin kurulması uğrunda savaşın güncel sorunlarını inceledi. Partinin cuntanın saldırıları altında uğradığı ağır kayıpların nedenlerini ve bunları gidermenin yollarını araştırdı. Partiyi, kadroları korumanın önlemlerini saptadı. 5. Kongre hazırlıklarını gözden geçirdi.

Plenum, gerici askersel diktatörlüğün, dışta ABD emperyalizmine daha da bağlandığı, içte, yalnız komünistleri, öteki ilerici güçleri değil, rejimin tüm potansiyel karşıtlarını da baskı altına aldığı koşullarda yapıldı. Plenum, cuntanın gericileşme sürecinde böylece yeni bir evrenin ortaya çıktığını saptadı.

Bugün Reagan yönetiminin çılgınca silâhlanma ve gerginliği arttırma girişimleri ve gerici askersel diktatörlüğün, NATO'cu ve Amerikancı dış politikası, Türkiye'yi, halkımızı bir nükleer savaşta yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getiriyor. Kıbrıs'da askersel işgalin sürmesi, Yunanistan'la ilişkileri gerginleştirme, Afganistan ve İran'a karşı açık, gizli yıkıcı eylemler, sürekli silâhlanma çabaları ulusal çıkarlarımızla kökten çelişiyor. Plenum, Türkiye'nin bir an önce barış güçlerinin sıralarında yer alması, tüm komşularla kalıcı bir dostluk kurulması, Türkiye topraklarından NATO ve Amerikan üslerinin sökülmesi, Türkiye'nin NATO'dan çıkması, bağlantısızlar hareketine katılması, Kıbrıs'dan ordunun koşulsuz çekilmesi, Balkanların nükleer silâhlardan arındırılması için bütün yurttaşları savaşa çağırırdı. Plenum, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin barış yanlısı çabalarını ve Brejnev yoldaşın Sovyetler Birliği Sendikalar Birliği Kongresinde açıkladığı barış önerilerini var gücü destekledi ve kapitalist ülkelerde yükselen, Türkiyeli göçmen işçilerin de katıldığı barış savaşının önemini vurguladı.

Plenum, ardıcıl bir biçimde, demokratik özgürlükleri savundu. Cuntanın yıkılması, ulusal, demokratik geçici bir hükümetin kurulması, anti-emperyalist, anti-tekel derin dönüşümlerin yapılması, devletin demokratikleştirilmesi ve Kurucu Meclis için seçime gidilmesi yolunda partinin çizgisini bir kez daha vurguladı.

Plenum, cuntanın referandumuna gitmesi koşullarında partinin politikasını saptadı. 1961 Anayasasının yırtılmasına karşı olan tüm politik güçlerin ve işçi sınıfının, orta katmanların, köylü yığınlarının birleşmesiyle, referandumda, cuntaya ağır bir darbe indirmenin olanakları vardır. TKP, tüm bu güçlerin çıkarına olan, ulusal demokratik bir Anayasayı savunuyor.

Plenum, demokrasiden yana tüm güçlerin, daha da etkinlikle barış savaşımına yönlendirilmesi, tüm bu güçlerin bir tek ulusal demokratik cepheye birleştirilmesi için partinin önünde duran görevleri belirtti. Son dönemlerde, bu güçlerin alanı giderek genişliyor. İlerici güçler arasında eylem birliği eğilimi güçleniyor. Plenum, TKP'nin, TIP ve TSİP'le yaptığı ortak açıklamayı, tüm ilerici güçlerin birliğine yardımcı olan önemli bir adım olarak değerlendirdi. TKP, bu yönde atılan adımları bundan böyle de güçlendirmek için çalışacaktır.

Plenum, tutuklu bulunan komünistlerin ve öteki ilericilerin zindanlarda uğradıkları insanlık dışı baskılara karşı ve onların kurtarılması için yürütülen savaşımı daha da güçlendirme kararı aldı.

Plenum, Partimizin geçtiğimiz Mayıs ayında uğradığı ağır kayıpların nedenlerini araştırdı. Partimizin deneyimi gösteriyor ki, nerede konspirasyon gevşetildiyse, nerede disiplin çöğnendiye, nerede gurupçu bir eğilim belirdiyse, düşman oradan saldırıya geçti ve en ağır darbeyi bu gediklerden Partimize indirdi. Partinin 1973 atılımı sonrasındaki hızla büyümesi, buna karşın örgütsel ve ideolojik görevlerin aynı hızla çözülememesi, kayıplarımızın bu denli ağır olmasına yol açtı. Plenum, partide konspirasyonun gevşetilmesine, disiplinin çöğnenmesine, en küçük bir gurupçu eğilime, artizanlığa göz yummanın bağışlanmaz bir yanlış olduğunu belirtti. Tutuklamaların aralıksız sürdüğü bugünkü koşullarda partiyi, kadroları korumanın can alıcı önemini bir kez daha vurguladı.

Plenum, bugün insanlığın sonu olacak bir nükleer savaş tehlikesinin arttığı koşullarda, uluslararası komünist hareketinin birliğinin çözümlenici önemi üzerinde durdu. Bu arada, İtalyan Komünist Partisi yönetimince ortaya atılan ve kardeş partilerin ezici çoğunluğunca onay bulunmayan görüşlerin kesinlikle karşısına çıktı. Plenum, bir kez daha şu gerçeği yineledi. Türkiye Komünist Partisi, Büyük Oktobr Devrimi'nin esinlendirici yolundan, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi yolundan yürüyor, yürüyecektir.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

19. 5. 1982

Açıklama

ABD Dışişleri Bakanı Haig Ankara'da cuntanın temsilcileri ile buluştu. Görüşmelerin adak noktasını Türkiye'yi Ortadoğu'da bir ileri karakol olarak daha fazla kullanabilmek için hazırlıkların hızlandırılması oluşturuyordu. Bu konuda cunta ve Haig yeniden «Sovyet tehdidi» yalanına sarıldılar. Haig Türkiye'yi «kararlı ve vazgeçilmez bir bağlaşıklık» olarak nitelendirdi. Bu bağlamda kamuoyu bir dizi tehlikeli olguyla yüzyüze geldi.

ABD'nin Yakın Doğu'ya Türkiye'nin doğusundan müdahale amacı taşıyan kesin plânların varolduğu ortaya çıktı. ABD çevik kuvvetlerinin Türkiye'nin doğusunda yeni üsler edinmesi konusunda anlaşma bağlandı. Bir dizi Amerikan-Türk askersel plânları arasında yer alan bu girişimler, Türkiye çevresindeki güçler ilişkisini önemli ölçüde değiştirmeyi öngörüyor. Bir süreden beri, Türkiye'nin Doğu'sunda Diyarbakır ve Incirlik'de uçak pistleri, hangarlar ve kışlalar yapılıyor. Erzurum'da bir nükleer silâh deposu bulunuyor. Bunun dışında, büyük bir gizlilik altında Bitlis ve Van'da birer hava alanı ve Sovyetler Birliği'nin sınırına çok yakın olan Kars'da bir askersel üs kuruluyor. Türk ordusunun ya da Amerikalıların Türkiye'deki üslerden İran'a, Irak'a ve Suriye'ye girmeleri öngörülmüyor.

Bunun da ötesinde, ABD ile Türkiye arasında Türk hava kuvvetlerinin modernleştirilmesi için en son model üçyüz ABD savaş uçağının satın alınması ve ortak üretimi konusunda anlaşmaya varıldı. Dışişleri Bakanı Haig yüksek fiyatlarla F-16'ları, F-18'leri, F-5'leri ve F-5' G'leri cuntaya verme önerisini görüştü.

Haig'in şu anda Türkiye'ye gelişi, ABD'nin çatışma politikasını daha da tirmandırmak anlamına geliyor. General Evren başkanlığındaki askersel cunta da bu saldırgan politikayı açıkça desteklemeye hazır. .

Bu yalnızca bu bölgedeki savaş tehlikesini artırmakla kalmıyor. Aynı zamanda gerek Türkiye halkının, gerekse bu bölgedeki öteki halkların ulusal çıkarlarına karşı yöneliyor. Bu tehlikeli plânların yaşama geçirilmesinin sonuçları Türkiye'de iç politik durumu ve ekonomik bunalımı daha da derinleştirecektir. Bu terörün ve Türkiye halkının üstündeki baskıların daha da artırılması anlamına geliyor.

Demek ki, Dışişleri Bakanı Haig'in cuntayla yaptığı pazarlık, insan haklarını korumayı, ya da Türkiye Barış Komitesi üyelerinin, 52 tutuklu DİSK yöneticisinin, öteki yurtseverlerin salıverilmesi üstüne olmadı.

Cuntanın Haig'le birlikte yaptığı bu tehlikeli ölüm plânları, ABD'nin öteki saldırgan eylemleriyle paralel gidiyor. Örneğin:

– İngiltere'nin Arjantin'e karşı Falkland adaları konusundaki saldırgan davranışlarının desteklenmesi,

– Amerikan haber ajansı, Asoşeytid Pres'in «Küba'ya yönelik güç gösterisi» olarak nitelendirdiği ABD'nin Karayip'lerdeki provokatörce deniz manevraları,

– İsrail'in ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nin saldırılarına gösterilen sınırsız destek bu saldırgan eylemler arasındadır.

Halkımız, tüm barış ve demokrasi güçleri şimdi Haig'in ölüm plânlarına, silâhlanmaya, Çevik Kuvvetler'in kullanılmasına ve ülkemize nükleer roketler yerleştirilmesine ortaklaşa karşı çıkmalıdır.

ABD'ye ve cuntaya karşı olan tüm güçler, şimdi halkımızın barış ve güvenlik içinde yaşayabilme savaşına katılmalıdırlar.

Türkiye'nin bir nükleer savaşta ABD emperyalizminin ve NATO'nun atış rampası olmasına izin vermeyelim.

Bu, günün en ivedi görevidir.

Türkiye Komünist Partisi, tüm gücünü bu savaşım için sefeber etmiştir, edecektir.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

17 Mayıs 1982

Açıklama

ABD Dışişleri Bakanı Haig çantası ölüm plânlarıyla dolu olarak Ankara'ya geldi. ABD emperyalizmi özellikle Reagan yönetimi Türkiye'ye özel bir önem veriyor. Ülkemizi Ortadoğu'da NATO'nun ve emperyalizmin jandarması yapmak için çabalarını yoğunlaştırıyor. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere bölgede ulusal kurtuluş hareketlerine karşı bir atlama tahtası olarak kullanmak istiyor.

Haig, Sovyetler Birliği'nin barışı korumak için gösterdiği ardıcıl çabaları görmemezlikten geliyor. Yine «Sovyet tehdidi» yalanlarının ardına sığınıyor. Tehlikeyi önlemek için Türkiye'nin ne denli güvenilir, yeri doldurulamaz bir bağlaşıklık olduğunu vurguluyor ve onu bir «kalkan» olarak görüyor. Haig'in sözleri ülkemizi atom roketlerinin, füzelerin, «çevik kuvvetlerin» yatağı yapma isteğinin açığa vurulmasıdır. Bu sözler halkımızı savaş ateşinin göbeğine atma isteğinden başka bir şey değildir. Diğer yandan Haig'in bu sözleri Reagan'ın son günlerde barıştan söz etmesinin bir aldatmaca olduğunu bir kez daha ortaya koyuyor.

Haig, Ortak Savunma Grubu Anlaşmasına dayanarak şimdi somut bir uygulama plânı dayatıyor. Bu plân yakın ve ortadoğuda güçler dengesini değiştirmede, barışı baltalama, gerginliği artırmada Türkiye'ye verilen uğursuz rolün plânıdır. Durum son derecede tehlikelidir. Gerici askersel diktatörlük koşullarından yararlanan ABD emperyalizmi hızla plânlarını gerçekleştirmek istiyor. Gerici cunta her gün daha çok ABD emperyalizminden yana aktif tutum alıyor.

Bu tehlikeli gidiş, barışın kundaklanması, halkımızın savaş ateşinde yok olması, içerde daha ağır baskı, işkence, işsizlik ve açlık demektir.

Türkiye Komünist Partisi, Haig'in gelmesi ile ortaya çıkan yeni gelişmeleri adım adım izliyor. Ulusal çıkarlarımızı ayaklar altına alan bu yeni pazarlığı halkımıza somut biçimde açıklayacaktır.

TKP, tüm barış ve demokrasi güçlerini, halkımızı ABD emperyalizmine ve Haig'in getirdiği ve gerici cuntanın adım adım uygulama yolunda olduğu bu savaş ve ölüm plânlarına karşı çıkmaya çağırıyor.

Hayır! Ülkemiz barışa karşı değil, savaşa karşı bir kalkan olmalıdır, olacaktır!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Politik Bürosu*

13. 5. 1982

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yanoş Kadar yoldaş

Çok değerli Yanoş Kadar yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve kendi adıma 70. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, en iyi dileklerimizi iletirim.

Genç yaşlarda Macaristan'da işçi hareketine katıldınız. Komünist gençliğin ve Komünist Partisi'nin sıralarında eşsiz bir savaş verdiniz. İlegal savaşta, en ön sıralarda görevler aldınız, devrimci eyleminiz nedeniyle birçok kez tutuklandınız. Macaristan'da anti-faşist hareketin örgütlenmesinde öncü bir rol oynadınız. Macaristan halkının ulusal ve sosyal kurtuluşundan sonra, gerek sosyalist işçi partisinin başında, gerekse işçiköylü devletin en üst düzeylerinde değişik görevleri başarıyla yürüttünüz. Karşı-devrimin yenilgiye uğratılmasına, Macaristan'da sosyalizm kuruculuğuna çok değerli katkılarda bulundunuz. Lenin'in Partisi ve ülkesiyle sınıksız dostluğu ve işbirliğini her zaman üstün tuttunuz. Türkiye Komünist Partisi, ülkemiz komünistleri sizi, Macaristan işçi sınıfının ve dünya komünist hareketinin seçkin bir savaşeri, Marksizm-Leninizmin ardıcıl bir savunucusu ve ateşli bir enternasyonalist olarak tanıyor.

Çok değerli Yanoş Kadar yoldaş,

Size, 70. doğum yıldönümünüzde sağlık, esenlik, sorumlu görevinizde üstün başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

26 Mayıs 1982

TKP MK Genel Sekreteri i. Bilen yoldaşın AKEL'in XV. Kongresinde yaptığı konuşma

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına, ülkemiz komünistleri adına, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi-AKEL'in XV. Kongresi'ni yürekten selâmlarım. Sizlere, Sizin aracılığınızla tüm Kıbrıs halkına, Türkiye işçi sınıfının, Türkiye halkının kardeşçe selâmlarını iletirim.

Türkiye Komünist Partisi olarak Kıbrıs komünistlerinin bu en yüce forumuna katılmak ve Sizleri selâmlamaktan büyük bir kıvanç duyuyoruz. Bu karşılaşmamız, TKP ile AKEL arasında, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde her geçen gün pekişen devrimci bağların bir ürünüdür. Bu karşılaşmamız, ülkelerimiz işçi sınıfının, halklarımızın kopmayan kardeşliğinin bir kanıtıdır. Ortak düşmanımız olan emperyalizme, başta ABD yönetimine, NATO'ya bölgemizde militarizme, gericiliğe, şovenizme karşı yükselen ortak savaşımızın simgesidir.

Yoldaşlar,

XV. Kongreniz, AKEL'in tarihine proletarya enternasyonalizmine bağlılığın yeni bir göstergesi, uluslararası komünist hareketin birliğinin somut bir örneği olarak geçecektir.

Bize gösterdiğiniz sıcak konukseverlikten ötürü, Sizlere, en başta AKEL Merkez Komitesi'ne en içten duygularımızı, teşekkürlerimizi sunmayı bir borç biliriz.

Yoldaşlar,

İnsanlık çetin bir dönemden geçiyor. Komünistlerin büyük sorumlulukları var. ABD yönetimi, NATO egemen çevreleri, gerginliği tırmandırma, sosyalist ülkelerle çatışma, silâhlanma yarışını körükleme, sözde «sınırlı» bir nükleer savaş kışkırtma ve böylelikle insanlığı toptan yokolmanın eşiğine getirme yolunu izliyor. Bu politikayı gemlemek, barışı savunmak, yumuşamayı sürdürmek . . . Bugün halklar, en başta komünistler bu yolda savaşta geçmiştir. Bu savaşta bizlerin, yalnız bizlerin değil tüm barış güçlerinin en büyük güvencesi, en sağlam dayanağı Sovyetler Birliği'dir, sosyalist ülkeler topluluğudur. XXVI. Kongresi'nde «Uluslararası alanda partimiz, halkımız, yeryüzünün tüm halkları için barışı korumaktan daha önemli bir görev yoktur» diyen Lenin'in Partisi'ne, bu tutumunu yapıcı, somut barış önerileriyle kanıtlayan Sovyet ülkesine şan olsun!

Bugün Sovyet halkı, dünyanın her yerindeki komünistler, sağduyulu tüm insanlar neden herşeyin başında barış istiyor? Hepimizin, çocukları-

mızın, torunlarımızın, gelecek kuşakların yaşamıdır söz konusu olan. Söz konusu olan insanlığın ilerlemesi, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşlarının utkusu, sosyalizm kuruculuğu, mutlu bir geleceğin kuruluşudur. Bu nedenle, anti-emperyalist savaşın ana direği Sovyetler Birliği'ne, sosyalist ülkeler topluluğuna, onların ardıcıl barış politikasına yönelik en ufak bir karalama ve çarpıtma bile, nereden gelirse gelsin, asla hoş görülmez. Bu yalnızca, uluslararası silâh tekellerinin, Reagan yönetiminin ve NATO egemen çevrelerinin işine yarar. Böylesi bir durumda biz, TKP olarak, İtalyan Komünist Partisi yönetiminin aldığı gibi bir tutuma kesinlikle karşıyız. TKP, böylesi can alıcı bir konuda, AKEL ile tam görüş birliği içinde bulunmaktan büyük kıvanç duyuyor.

Yoldaşlar,

Barış. Kalıcı ve hakça bir barış. Bu Kıbrıs halkının dirimsel istemidir. 1974 yılında Türk silâhlı kuvvetleri Kıbrıs'a daldı, bir kesimini işgal etti. Yeşilada kana boyandı. Sayısız Türkiyeli genç de bu saldırı sırasında can verdi. Kimin için? Tekellerin, emperyalizmin, NATO'nun, Türk militarist, şovenist çevrelerin çıkarları için. O günden bu yana, Türkiye işçi sınıfının, emekçilerin sofrasından aşırılan lokmalar, bu salgıncı orduyu beslemeye harcanıyor. Kıbrıs'taki Türk ordusu, Türkiye için ağır bir ekonomik yüküdür.

Sonra, 200 bin Kıbrıslı evlerinden edildi. 2 bin Kıbrıslı kayıp. Ada ikiye bölündü. ABD emperyalizmi, NATO Kıbrıs'ı kendi saldırgan amaçları yönünde kullanmak için plân üstüne plân yapıyor. Kıbrıs'ın toprak bütünlüğü, bağlantısızlığı, yalnız yara almakla kalmadı. Bugün dünden de büyük tehlikelerle karşı karşıyadır.

TKP, 1974'de orduya seslendi. «Memetçik geri dön!» dedi. Emperyalizmin, militarist çevrelerin ülkemizi ve halkımızı bulaştırmak istediği bu karanlık plânların nereye varacağını çok önceden biliyorduk. Militarist ve şovenist güçler TKP'ye karşı o günlerde yoğun bir karalama kampanyası açtılar. Türk ordusu, adaya sözde «özgürlük» getirmek için çıktı. Ama yalnızca Kıbrıslı Rum'lara değil, Türk'lere de büyük acılar getirdi. Şimdi Kıbrıslı Türker 8 yıldır Türk ordusunun askersel denetimi ve Denktaş eliyle adaya taşınan ırkçıların, faşistlerin baskı ve tehditleri altındadır. Cunta başbakanı Ulusu'nun işgal bölgesine gitmesi öncesinde bu baskılar daha da kışkırtılıyor. Buna karşılık geçen seçimlerde Kıbrıslı Türkerler en çok adanın toprak bütünlüğünü, egemenlik haklarını, bağlantısızlığını, iki toplumun kardeşçe yaşamasını savunan partilere oy vererek tepkilerini dile getirdiler.

Yoldaşlar,

Geçtiğimiz yıllarda Türkiye'de de giderek daha geniş çevreler, TKP'nin Kıbrıs sorununa ilişkin tutumunun doğruluğunu gördüler. Ülkelerimizin barış güçleri arasında, sendikaları, gençlik ve kadın örgütleri, meslek kuruluş-

ları arasında gelişen sıcak kardeşlik bağları bu süreci daha da hızlandırdı. Şimdi cunta zindanlarında binlerce demokrat, şovenizme karşı çıktıkları, işgalin sona erdirilmesini istedikleri, bu kardeşçe bağları savundukları için işkenceden geçiriliyor. Ne ki bu terör halklarımız arasındaki dostluğu daha da pekiştirmekten başka bir sonuç vermeyecektir.

Bugün Kıbrıs sorununun çözümü konusunda partilerimizin görüşü ortak. Çözüm, en başta Kıbrıs'ın bağımsızlığının, egemenliğinin, toprak bütünlüğünün, bağlantısızlığının sağlanmasıdır. Türk askerleri ve tüm yabancı askerler geri çekilmelidir. Tüm yabancı üsler sökülüp atılmalıdır. Kıbrıs'ın demilitarizasyonu sağlanmalıdır. Kıbrıs, Kıbrıslı Rum ve Türklerin uyum içinde yaşadıkları bir ada, bölgenin tüm halkları için barış, dostluk ve işbirliğinin bir kalesi olmalıdır. BM Genel Kurulu ve Güvenlik Konseyi kararları uygulanmalıdır. Kıbrıs sorunu mutlaka NATO denetimi dışına çıkartılmalı, BM gözetiminde bir uluslararası konferansta sorunun uluslararası yanları çözülmeli, yeterli güvenceler sağlanmalıdır. Sorunun iç yönlerini çözmek için BM kararları ve iki toplum arasındaki üst düzey anlaşmaları temelinde toplumlararası görüşmeler sonuçlandırılmalıdır.

Türkiye ilerici güçleri, Kıbrıs halkının haklı savaşımını vargüçle destekliyor. Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde, Rum, Türk, tüm Kıbrıs işçi sınıfının, emekçilerinin partisi AKEL bu savaşımın başını çekiyor. Kıbrıs komünistleri, demokratik güçbirliği, minimum programının uygulanması için, işçi sınıfı ve tüm emekçilerin demokratik hakları için, halkın yığın örgütlerinin daha da güçlenmesi için, Kıbrıslı Rumlar ve Türkler arasındaki yakınlaşmanın ilerlemesi, kardeşliğin pekişmesi için, bölge ve dünya barışı için ardıcıl bir savaşım yürütüyor. TKP, kardeş AKEL'in bu savaşımıyla tam bir dayanışma içindedir.

Yoldaşlar,

Türkiye'de 12 Eylül 1980'de gerici askersel cunta erke el koydu. Ülkemizdeki askersel diktatörlüğün daha ilk gününden, Türkiye işçi sınıfıyla, barış ve demokrasi güçleriyle dayanışmanın en ön sıralarında yer almanız nedeniyle, Sizlere AKEL'in XV. Kongresi'nde en içten duygularımızı, teşekkürlerimizi iletmek istiyoruz.

Gerçekten Türkiye'de durum çok sert ve ağır. Cuntacı generaller saldırıyı en yoğun biçimde işçi sınıfına, onun sendikal ve politik örgütlerine, tüm ilerici güçlere yöneltiliyorlar. Türkiye Komünist Partisi'ne karşı üst üste davalar açılıyor. DISK'in 52 yöneticisi sendikal çalışmaları nedeniyle idam cezası istemiyle, faşist biçimi yöntemlerle yargılanıyor. Cunta, Türkiye Barış Komitesi'nin 44 seçkin yöneticisini tutukladı. Eski CHP Genel Başkanı yeniden tutuklandı. CHP'ye yönelik saldırılar son dönemde yoğunlaştı. Türkiye bir toplama kampına dönüştürüldü. Kürt halkı üstündeki baskılar olağanüstü boyutlara vardırdı.

Cunta devirdiği Demirel hükümetinin, Uluslararası Para Fonu IMF patentli ekonomik programını süngü gücüyle uyguluyor. Bu, ülkeyi emperyalizme daha da bağlarken, işbirlikçi tekelleri palazlandırıyor. Ekonomik bunalıma çare değil, halkın yoksulluğuna kamçı oluyor.

Tüm bunlara paralel olarak cunta yönetimi iyice ABD emperyalizmine yanaştı. Reagan'ların, Haig'lerin saldırgan politikasının dümen suyuna girdi. Aralık 1981'de, «Türkiye-ABD Ortak Savunma Grubu» denilen organ kuruldu. Doğu Anadolu'daki hava alanları, üsler ABD kullanımı için düzenleniyor, genişletiliyor. ABD yönetimi, Türkiye'ye «yardımı» 919 milyon dolara çıkardı. Cuntanın silâhlanma harcamalarını sürekli artırması, ABD yönetiminin Türkiye'ye bu silâhlanmayı daha da dayatması, militarizmi yoğunlaştırıyor. Bu gelişme içinde demokratik hak ve özgürlüklerin kökünden budanmasını getiriyor. Dışarda ise Türkiye'nin ABD çıkarları için 1950'lerde Kore'de olduğundan daha da tehlikeli serüvenlere sürüklenmesine yol açıyor. Batı Avrupa'dan sonra Türkiye'ye de, yeni Amerikan atom roketleri yerleştirilmesi plânlanıyor. Orta Doğu'ya saldırı için kurulan Amerikan «çevik kuvvetleri»ne üs, olanak sağlanıyor. ABD yönetimi, Ankara'yı boş bırakmıyor. Yeni karanlık plânları tezgahlamak için bugünlerde Haig Türkiye'ye geldi. Türkiye Komünist Partisi, tüm ulusal demokratik güçleri, bu tehlikelerin önüne geçmek için, cuntanın bu ulusal hıyanet politikasına karşı savaşım vermeye çağırıyor.

Barış isteyen, demokrasi ve özgürlük isteyen, iş, ekmek, toprak isteyen herkes, ABD köleliğine, NATO'ya bağımlılığa, silâhlanmaya, gerici cunta rejimine karşı savaşmalıdır.

Yoldaşlar,

Partimiz bugünkü koşullarda şu somut amacı Türkiye'de devrimci bir alternatif olarak görüyor. Cunta yıkılmalı, demokratik bir hükümet kurulmalıdır. Bu hükümet ilk adımda demokratik tüm özgürlükleri sağlamalıdır. Devleti demokratikleştirmeli, gerici, faşistlerden arındırılmalıdır. Köklü anti-emperyalist, anti-tekelci dönüşümleri başlatmalıdır. Demokratik bir Kurucu Meclis için seçimlere gitmelidir.

Demokratik hükümet, gerici cunta rejimine karşı çıkan tüm ulusal demokratik güçlerin hükümeti olacaktır. TKP'nin politikası böyle bir cephenin yaratılmasına yöneliktir. Bugün, görece demokratik kimi maddeleri içeren 1961 Anayasasının yırtılmasına karşı çıkan en geniş güçlere elimizi uzatıyoruz. «Cunta anayasasına hayır!» savaşımında eylem birliği öneriyoruz. Partimizin savunduğu ulusal demokratik bir Anayasa, tüm bu güçlerin çıkarıdır.

Değerli yoldaşlar,

Bu çetin görevlerin başarılmasında halkımızın ve proletarya enternas-

yonalizminin yenilmez gücüne dayanıyoruz. Sözlerimi bitirirken kardeş AKEL'in XV. Kongresi'nin önüne koyduğu tüm görevleri başarıyla yaşama geçireceğine olan inancımızı bir kez daha belirtiriz.

Yaşasın Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi-AKEL!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın Proletarya enternasyonalizmi!

TÜSTAV

**Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL)
Merkez Komitesi Genel Sekreteri E. Papaioannou
yoldaşa**

Değerli E. Papaioannou yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve tüm Türkiye komünistleri adına, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Merkez Komitesi Genel Sekreterliğine yeniden seçilmeniz nedeniyle Sizi candan kutlarım. Türkiye komünistleri ve emekçileri Sizi Marksizm-Leninizmin, proletarya enternasyonalizminin ateşli bir savunucusu, Kıbrıs ve dünya komünist hareketinin seçkin bir önderi olarak tanıyorlar. Sizin Genel Sekreterliğinizde kardeş AKEL'in XV. Kongresi'nde aldığı tüm kararları, öne koyduğu ödevleri başarıyla yerine getireceğine inanıyoruz. Sorumlu görevinizde bundan böyle de büyük başarılar, Size sağlık, esenlik ve uzun ömürler dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
MK Genel Sekreteri
I. Bilen*

16 Mayıs 1982

Akdeniz bölgesi ilerici güçlerinin 4. Konferansında Türkiye Komünist Partisi adına yapılan konuşma

Size Türkiye Komünist Partisi'nin candan selâmlarını iletir, Akdeniz İlerici Güçler 4. Konferansına tam başarı dilerim,

Değerli dostlar,

4. Konferans uluslararası ilişkilerdeki gerilimin arttığı bir sırada yapılıyor. Amerikan emperyalizminin kuvvet ve hegemonyacılık politikası dünyada ve özellikle bölgemizde barışı tehlikeye sokuyor. ABD'den binlerce kilometre uzakta bulunan Akdeniz ve Orta Doğu, Washington'un «çıkart alanları» olarak ilân ediliyor. Silâhlanma yarışının hızlandırılması, İspanya'nın NATO bünyesine alınması, Libya Cemahiriyesine karşı yapılan provokasyonlar, son olarak Fas, Türkiye ve Mısır'daki, Akdeniz'deki Amerikan askersel varlığının güçlendirilmesi bu serüvenci politikanın parçalarını oluşturuyor. Emperyalizm ve yerel gerici güçler, Akdeniz halklarının haklı ulusal bağımsızlık, barış, toplumsal ilerleme önlemlerinin gerçekleştirilmesini kuvvet yoluyla engellemeye çalışıyorlar. İsrail'in yürüttüğü ilhakçı ve terörist politika, Sahra halkına karşı yürütülen savaş, Kıbrıs'ın işgali bunun kanıtlarıdır.

Türkiye'nin emperyalizm açısından çok önemli bir stratejik yeri vardır. Türkiye'de 101 ABD ve NATO üssü vardır. Bu üslerde nükleer silâhlar depo edilmiştir. 12 Eylül 1980 darbesinden bu yana yürürlükte bulunan askersel rejim emperyalistlerin plânlarını kolaylaştırmaktadır. ABD, Türkiye, İsrail, Mısır, Suudi Arabistan, Sudan ve Pakistan arasında yeni bir askersel pakt oluşturmaya çalışıyorlar. Cunta ile ABD yönetimi arasında, bir «ortak savunma konseyi» oluşturmak için yeni bir anlaşma imzalandı. ABD, topraklarımıza Çevik Kuvvetler yerleştirmek istiyor. Ülkemiz, zaten Orta Doğu'ya ve Sovyetler Birliği'ne karşı müdahale hazırlıklarını gizlemeyen ABD'nin provoke ettiği bir çatışmaya hızla sürüklenmek tehlikesiyle karşı karşıyadır. Askersel cuntanın kendisi de, Yunanistan'la ilişkileri bozarak ve Kıbrıs'ın işgalini sürdürerek gerginliği sürdürüyor ve artırıyor.

Gerici cunta, bu emperyalizme boyun eğme politikasına karşı olan demokrasi ve barış güçleri üzerindeki baskıyı artırıyor. Bir buçuk yılda yaklaşık 170 bin kişi tutuklandı ve vahşice işkenceden geçirildi. 14 kişi asıldı. En temel demokratik ve sendikal haklar kaldırıldı. Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu-DISK'in 52 yöneticisi sendikal faaliyetlerinden ötürü yargılanıyorlar ve idam cezasıyla karşı karşıya bulunuyorlar. Baskı, Komünist Partisi'nden eski başbakan Ecevit'e, Barış Komitesi yöneticilerine, Kürt demokratlarına kadar uzanan en geniş kesimleri hedef alıyor.

Emperyalizme bağımlılığın bedeli halkımıza pahalı ödetiliyor. İşsizlik, yoksulluk, baskı ve bağımlılığın sonuçlarıdır. Dolayısıyla, barış savaşımı ulusal çıkarlar, demokrasi, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme için verilen savaşıma sıkı sıkıya bağlıdır. Bölgemizde ilerici güçlerin, bağımsızlık ve barış savaşımının ilerlemesini hoşnutlukla karşılıyoruz. Bütün bu güçlerle özellikle de Filistin ve Sahra halklarıyla dayanışmamızı dile getiriyoruz. Halklarımızın ve barışın çıkarları, Akdeniz'in nükleer silâhlardan arındırılmış ve NATO'dan kurtulmuş bir bölge durumuna getirilmesini gerektirmektedir. Bu konferansın ortak davamız olan barış, bağımsızlık, halkların dostluğu ve anti-emperyalist savaşımında dayanışma yolunda ileri bir adım olacağından eminiz.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung
5100 Aachen

Löhegraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach
8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung
5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung
2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis
4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung
4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14

Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56

Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24

Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37

Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5

Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falkstraße 16

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31

Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12 a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55-57

ÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Viktor Grişin</i>	
Parti politikası ve yığınların yaratıcılığı	505
<i>Tsola Dragoyçeva</i>	
Eylem birliği güçlü bir silahtır	519
<i>David Khenin</i>	
Devrimci olabilmek	532
<i>Kostas Kappos</i>	
Komünistlerin parlamentoda çalışma taktiği	541
<i>Robert Steigerwald</i>	
Proleter olmayan protesto ve Marksist işçi hareketi	544
<i>A. Duma</i>	
Barış güçlerinin birliğine doğru	555
<i>D. Lopes</i>	
Portekiz'de nükleer silahlara hayır!	562
<i>A. Zipser</i>	
Yıkıma götüren yol	569
<i>W. Woolly</i>	
Kentlerden yükselen ses	573
xx: Sosyalist ülkelerin iyi niyeti ve NATO'nun yanıtı	576
<i>Jerzy Waszczuk</i>	
Halkçı Polonya'ya karşı «Yalta motifli» kundatçılık	584
xx: Konstantin İvanoviç Zarodov'un anısına	590

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin açıklaması	593
xx: TKP Merkez Komitesinin açıklaması	594
xx: TKP MK Politik Bürosunun açıklaması	596
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Macaristan Sosyalist İşçi Partisi MK Birinci Sekreteri Yanoş Kadar yoldaşa mesajı	597
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın AKEL'in XV. Kongresinde yaptığı konuşma	598
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) MK Genel Sekreteri E. Papaioannou yoldaşa mesajı	603
xx: Akdeniz bölgesi ilerici güçlerinin 4. Konferansında Türkiye Komünist Partisi adına yapılan konuşma	604